

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

HANSENİN EVLATLARI

OGNJEN
SPAHIĆ

Çeviren
Tugay Kaban

HANSEN'İN EVLATLARI

OGNJEN SPAHIĆ

Devrim... Cüzzam... Gözyaşı...

Avrupa'nın son cüzzam hastanesinde geçen, gerçek bir hikâye!

Hansen'in Evlatları'nda cüzzamlı insanların acıları, hayatta kalma mücadeleleri insanın yüreğine işleyen bir gerçeklikle anlatılıyor. 1980'lerde Avrupa'da yaşanan siyasi gelişmeler, Çavuşesku iktidarının devrilişi ise romanın arka planını oluşturuyor.

Dışarı çıkıp tüm Avrupalılarla el sıkışmalıyız diye düşündüm. Gülümseyip, cüzzamlı ellerimizi uzatırdık; zira onlar bunu hak etmişti.

Dedalus 153

Roman 58

www.dedalus.com.tr

Güçlü Yalnızlıklara

*İngilizceni, Keltçeni,
Türkçeni, hepsini
yedim bitirdim Joyce.
Dedalus'u senden
ve Eco'dan çaldım.
Söz, sana borcumu
ödeyeceğim, mutlu
yıllar James Joyce.
Tah grah uh gum
ditch!*

© Dedalus Kitap - 2018

Kitabın Adı: *Hansen'in Evlatları*

Orijinal Adı: *Copiii lui Hansen*

Yazar: Ognjen Spahić

Çeviren: Tugay Kaban

Copyright © 2018, Dedalus

T.C. Kültür Bakanlığı

Sertifika No: 34356

Isbn: 978-605-9203-41-8

Dedalus Kitap: yüz elli üç

Roman: elli sekiz

Basım Tarihi: mart iki bin on sekiz

Yayın Yönetmeni: Sedat Demir

Yayına Hazırlayan: Baran Güzel

Düzeltili: Faruk Akyıldız

Mizanpaj: Adem Şenel

Kapak Tasarım: Barış Şehri

Baskı-Cilt: Şenyıldız Yay. Matbaacılık Ltd. Şti.

Topkapı /İstanbul (Sertifika No: 11964)

"Bu kitabın Türkçe yayın hakları Kalem Ajans
aracılığıyla alınmıştır."

Çatalçeşme Sok. Meriçli Apt. No. 44/101

Fatih / İstanbul

www.dedalus.com.tr

Tel: +90 212 513 03 43 • Faks: +90 212 513 03 44

Hansen'in Evlatları

Ognjen Spahić

Çeviren: Tugay Kaban

Ognjen Spahić

1977 yılında Karadağ'da doğdu. Spahić ilk yazarlık çalışması olarak iki kısa öykü antolojisi hazırladıktan sonra 2004 senesinde yazdığı *Hansen'in Evlatları* adlı roman ile 2005 senesinde Mehmet Selimoviç Ödülü'nü kazandı. Bu ödül kendisini Hırvatistan, Sırbistan ve Bosna Hersek'te üne kavuşturdu. İngiltere yayıncılarından *Istros Books* tarafından *Hansen'in Evlatları* Fransızca, İtalyanca, Slovence, Rumence, Macarca, Makedonyaca ve İngilizce olarak yayımlandı. 'Raymond Us-Carver Öldü' adlı kısa öyküsü Dalkey Archive Press tarafından yayınlanan 2011 En İyi Avrupa Kurgu Antolojisi'nde yer aldı. Yine 2011 senesinde Romanya'nın Ovid Festivali Ödülü'nün sahibi oldu.

Tugay Kaban

Şair. 1993 yılında Erzurum'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. Yükseköğrenimini birkaç kere yarıda kesti. TUEMSanat yayın editörlüğü görevini sürdürmektedir. Eserleri: *Burası Sen*, *Tanatologi*, *Batı Savunması Yazıları*. Tercüme ettiği yazar ve şairler: Ezra Pound, Samuel Beckett, T.S. Eliot, Virginia Woolf, Robert Burton, William Blake, Stéphane Mallarmé, Marquis de Sade.

GİRİŞ

Hansen'in evlatları gerçekten, Romanya Devrimi'nin etkisiyle oldukça sindirilmiş bir dünyada, Tichilesti'nin Tuna Deltası'ndaki küçük mezrasında mevcuttur. Orada, Vasile asmalarını kendi parmaklarıyla budarken neredeyse hiçbir şey hissetmez ama on iki yaşındayken bacakları olmayan babasının üzüm bağının köşesinden ona nasıl seslendiğini oldukça iyi hatırlar. Vasile'nin üzümleri ve şarapları, Avrupa'nın son cüzzamlı kolonisindeki hastaların tedavisi için doktorların ve hemşirelerin günlük ilaçlarının yanında kullanılırdı. Vadi boyunca, 80'li yaşlarına gelen Ioana bir zamanlar olduğu gibi bileklerinin kavradığı küçük kör bir balayla tavuklarını beslemek için çimleri keserdi. Her tavuğuna adıyla seslenen Ioana'nın bir tavuğunun adı da Scumpa (aksak) idi. Ioana'nın basit zevklerinden birisi –en son baharda ziyaret etmiştim– küçük yoğurt kaplarında yetiştirdiği domatesleridir ve sizi, kendi bahçesinde yetiştirdiği domateslerden ikram etmek için dört gözle beklemektedir. Söylediğine göre domatesleri için “Bütün kolonideki en tatlıları,” diyerek herkes övgüde bulunurdu.

Vadiden aşağıya doğru, Costica artık tamamen kördür. (Cüzzam, kurbanlarının her birini farklı bir şekilde etkiler.) Artık iyi olan her şey sona ermiştir ve 1989 devrimi sırasında yaşadığı bir olayı duygusuzca, bir de mizah yollu bir anekdot ekleyerek anlatmıştır. O zamanlar o kadar çok patlama yaşanmıştır ki, şunu söylüyor gibidir, neden diğer gözü de kör değil? Kanepesinin yanındaki radyo onun dışardaki dünyayla tek bağlantısıdır ve bunun da ötesinde gece ve gündüz ona yarenlik yaparak onu unutulmaktan korumaktadır.

Ognjen Spahić, cüzzamı –hafifçe ama sıkıca, güzelliği olduğu kadar çirkinliği de bir şairin hassaslığıyla– ele alıyor ve şu andan itibaren, her şeyi sonsuza dek değiştirecek olan Çavuşesku’nun Romanya’sının kâbus gibi dünyasından sadece birkaç ay öncesine götürüyordu. Bunu yaparken de cüzzamı ve onun acılarını, zaman içinde kimsesizlerin, farklı olanların ve acı çekenlerin üzerinden bir alegoriye dönüştürüyordu. Cüzzam AIDS olabilir, veba olabilir, ya da sadece herhangi bir azınlığı çoğunluktan farklı kılan –ve çoğunluğun nefret ettiği– bir şey olabilirdi. Ama bizim saygımızı hak eden lanetli bir grubun romantik görüşü olamazdı. Aksine, bir topluluğun üyelerinin birbirine yaklaştıklarında derinleşen kâbusvari bir görüntüsüdür. Bu William Golding’in *Sineklerin Tanrısı*’nı hatırlatır, ancak bu durum çocukların değil, tüm dış kısıtlamaların rahat olduğu bir yetişkin dünyasıdır.

Spahić’in katliamı Romanya Devrimi’ndeki, ve dolaylı yolla Fransız ve Rus Devrimlerindeki diğer katliamları yansıtmaktadır. Bununla birlikte, Karadağ ve büyük cüzzamın eski bir tutsağı olarak Yugoslavya’nın, Spahić’in alegorisi –ve kâbusu– olarak macerası çok daha derindir. Bir ülkede büyüdükçe kendisini edebi açıdan diğerlerinden parça parça

ayırır genç bir yazar olarak hayal gücünü Doğu Balkan cüz-
zamından hareketle Kosova Savaşı'nda, Makedon, Hırvat,
hatta belki de (Tanrı korusun) Bosna Savaşı'nda bir Fran-
kenstein değerinde eser üretmeye çevirmiştir. Ancak bu sü-
reç henüz nihayete ermemiştir. Cüzam illetinden kurtulan-
lar –ikisinden birden– Avrupa'nın kalanına, çoğunluğun ve
azınlığın günahkârlıklarının derin karanlık görüntüsünü
bulaştırmak için nehir boyunca seyahat etmişlerdir. Roman,
bizi, insan doğası hakkında farklı düşünmeye çağıran kıy-
metli bir mücadeleye davet etmektedir.

Tichilesti'nin gerçek cüzamlıları –son kalan 19 kişiden
yaklaşık 200 kişiye ulaştı– sadece orada kalmaları gerektiği
için değil, aynı zamanda birlikte yaşadıkları sonra birbirle-
rine karşı hissettikleri dostluk için de orada kalmalıydılar.
Birçoğu orada cüzamlı anne ve babadan, hastalığın varis-
leri olarak, (Spahić'in haklı olarak vurguladığı gibi) dünyaya
gelmişlerdi. Buradakiler birbirleriyle yan yana büyümüşler
ve bir kısmı kendilerinden hastalığın geçmediğine inanmış-
lardı. Ancak bu hastalığı açığa çıkaran işaretler görünür ol-
maya başladığı zaman, bir kez Tichilesti'de son vermişlerdi,
orada köşeye sıkışmışlar, –Spahić'in söylediği gibi– ve orayı
terk edememişlerdir. Ama burada gerçek, kurgudan ayrılır.
1965'ten 1989 yılına kadar Romanya'nın çılgın diktatörü Ni-
kolay Çavuşesku özellikle Komünizmin ulusal ırkının has-
talığı tedavi etmede başarısız olduğunu, dünyanın bilme-
sini istememiştir. Bütün bunların altında Çavuşesku'nun
eşi Elena'nın kendi pozisyonu Romanya Komünist Partisi'ne
borçlu olması ve onun First Lady olarak kişiliği yatmakta-
dır. Şüphesiz ki "Bilim Adamı" olarak oluşturulan kültürlü
pöziyonu, beceriksiz, düşük seviyedeki ayakkabıcının oğlu

olan eşinin statüsünden zarar görmüş kişilere karşı oluşturulmuş bir imajdır.

HIV / AIDS gibi, cüzzam da Spahić'in yalın bir tezat içinde aktardığı eldiven giyen karakterleri tarafından ifade edilen korkuda olduğu gibi basit bir el sallamasıyla bulaşan bir hastalık değildir. Tichilesti'deki doktorlar ve hemşireler tarafından dağıtılan ilaçlar - Spahić'in tasvirinden yoksun olarak, çok kısa bir enfeksiyon döneminden sonra hastalığı eski haline döndürmektedir. İlaçlar, cüzzamın bulaşmasını engelleyebilseler de ancak etkilerini yavaşlatabilirdi. Mağdurların bedenleri üzerindeki etkisini tersine çevirmeleri ise mümkün değildi. Cüzzam hakkında bir başka garip gerçek ise, onlarca yıldır, son on yılda çıplak farelerin ve dokuz kemerli armadilloların kullanılmasıyla bir miktar başarı elde edilmiş olsa da, bilim insanlarının onlara bulaştırmak için en iyi çabalarını sergilemelerine rağmen hayvanların, bağışıklık sistemlerini korumalarıdır. Cüzzam řu anda Romanya'da bütün dünyada olduğu gibi üç çeşit ilaçtan, rifampisin, dapson ve klofazimin, oluşan bir karışımla tedavi edilmektedir.

Aslında cüzzam hastanesinin yanında gübre fabrikası yoktur. Her halükarda son cüzzamlılar, dünyadaki son yıllarını yaşayana kadar bu hastane, vadideki evlerin hiçbirisinden görünmüyordu. Bununla birlikte, Çavuşesku'nun Romanya'sında, Milosević'in Sırbistan'ında, ve Honecker'in Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde birçok gübre fabrikası mevcuttur. Spahić'in vahşi tasvirleri hastalıklı bir hayal gücünün uydurmaları değildir. Bu vahşilikler Srebrenitsa'da, Stolac'ta, Ruanda'da, Ebu Garib'de ve Humus'ta yaşananlarla birçok ortak özellik taşır.

Yirminci yüzyılın ikinci on yılında Tichilesti'deki son cüzzamlı kolonisi sadece burada yaşamak zorunda oldukları için değil aynı zamanda istedikleri için de burada büyümüşler, âşık olmuşlar, kavga etmişler ve burada gömülmüşlerdir. Başka yerde yaşamak kendilerini tuhaf hissettirmiştir. Her hareketi, bakışı ve bakıştan men etmeyle dış dünyaya yaptıkları kısa yolculuklar onların da sıradan –gerçek kursosuz– olduklarını göstermiş ve hepimizi ölüm karşısında eşitlemiştir. “Asla unutma” demiştir küçümsenmiş İngiliz yazar Theodore Powys, “ölüm ne zaman ve kimin için gelirse gelsin bir nimettir.”

Ognjen Spahić'in yazdığı Avrupa'nın –sizin Avrupa'nızın, benim Avrupa'mın– olağanüstü, güzel, korkunç paradisini okuyun ve ürperin.

Nick Thorpe, Tiflis, Gürcistan, Nisan 2012

BBC'nin Doğu ve Orta Avrupa Muhabiri

1986'dan bu yana bölgede görev yapmaktadır.

Hafif karla birlikte cüzzamlılar düşer
René Char'ın "Victory Lightning" şiirinden.

Avrupa'nın son cüzzamlı hastanesi, Romanya'nın güneydoğusunda elektrik santrallerinin bacaları ve bir zamanlardan kalan zengin ormanların kalıntılarıyla oluşan karanlığın cüzzamlı manzaraları ile çorak toprakların arasındadır. Burebista ve Deceballus'un ağır ayak izlerini tekrar çağıran uzun verimli topraklar ortadan kaybolmuştur. Daçya prensleri Romen atlarının parıldayacak kanatları ve iyi beslenmiş lejyonerlerle Trajan'ın çemberinin önü için demir işlemeye hazırlardır. Daha sonra III. Vlad, Kazıklı Voyvoda, sabık Prens Mircea, Moldovyalı Büyük Stefan, İsa'nın Atletleri ve Cesur Micheal ise (hepsi Tanrı'nın sözünün havarilerine adanmıştır) Osmanlı kılıçlarının gençlerin kanlarını döktüğü zamanlarda Hristiyanların umutla baktıkları karanlık gecelerdeki yıldızlar gibiydiler.

Tarih boyunca insanların hatırlamak istediği gibi bu ülke eski aslanların pençeleri ile parçalandı ve hükmedilen milyonlarca insanın ruhu kırlara dağıldı. Ancak Romanya, cesurların şanını unutmadı. Romen sözünün dediği gibi nehrin üstünden su aksa da kayalar sabit kalmaya devam etti ve bugün bile kendi topraklarını savunmak için bütün gücünü adayan kahraman Prens Vlad'ın lejyonunun hikâyeleri dilden dile anlatıldı.

Sevgili oda arkadaşım Robert W. Duncan'ın, tarihin insanlığın üçüncü gözü olduğunu ve bizim yaşadığımız melankolik çağdaki tuzakları daha net görmemize olanak tanıdığını

söylemesi onun için bir alışkanlıktı. Ben buna hep Emil Ci-
oran'ın "Eğer melankoli diye bir şey yoksa insanlar bülbül-
leri kızartıp yerlerdi" sözüyle karşılık verirdim. Bunun üs-
tüne Robert ise tüyleri yolunduktan sonra nane ve sarımsak
ile terbiye edilen bülbül düşüncesinin onu dehşete düşür-
düğünü ve bir daha böyle acı verici kavramlardan bahset-
memem için bana yalvarırdı. Bense kayıp dişlerimle cıvıl-
damaya başlar, kollarımı sallar ve odanın içinde dolaşırdım,
ta ki Robert terliğini benim kafama atıncaya kadar. O uyuy-
mak istese de ben bunu yapamazdım.

Kuru yaz akşamlarında pencerenin önünde durup tari-
hin küçük anlarını hissetmeyi severdim. Ancak son zaman-
larda Karpatlardan esen taze esinti ya da Transilvanya Alple-
rinin kayalık yamaçlarından daimi olarak esen ılık rüzgârlar
benim başıma düşen toza dönüştüler. Ormanın ve dağ mer-
sininin kokusunu alıyordum. Yemyeşil tarlaların fısıltısı ve
küçük eflatun çalının çiçeği, taşların tadı, dişlerimin ve ka-
taraktımın nazik perdesindeki bıçağın arasındaki çakıl ta-
nelerini... Sağlıklı ve hayat dolu sağ gözümü kapattığım za-
man manzaradaki sis perdesi düşerdi. Ay ezilmiş bir sakız
haline gelir ve oda arkadaşım fareler gibi pineklerdi. Yakın-
lardaki gübre fabrikasının mor ışıkları, cüzzam hastanesi-
nin olduğu avludaki Kral I. Alexander John'un bronz büstü
zar zor orada dururken, düşen yıldızlar gibi titreşirdi. Sağ
gözümü açar ve sol gözümü kapatırım. Dünyadaki kendime
has ikiliğin keyfini sürerken, sırayla iki gözümü de açar ve
kapatırdım.

Bundan sonraki sayfalar sağ gözün gördüğü ve bütün akli
ve bilinçli varlığımın gerektirdiği şekilde yazıldı.

Yolculuğumda tanımış ve tanışmış olduğum insanlar (siz de takdir edersiniz ki Burebista ve Decebalus ya da Kral John hakkında birinci elden size hiçbir şey söyleyemem) vicdanımın tarif ettiği şekilde tasvir edilmiştir. Tanışmadığım ancak doğrudan ya da şans eseri olarak benim hayatımın silinmez bir parçası olanlar benim en iyi yeteneğimin tezahürü olarak kelimelere dönüşeceklerdir. Bunu yaparken gerçeğin naif güzelliğinde tek bir leke bırakmamaya dikkat edeceğim.

Ognjen Spahić

Hansen'in Evlatları

BİRİNCİ BÖLÜM

16 Nisan 1989 sabahında herkesten evvel uyandım. Hastanenin güney duvarlarında, boylu boyunca büyüyen, henüz yapraklarını açmamış birkaç nergis toplamayı planlamıştım. Odamın çiçeklerle dolu olmasını istiyordum, bu niyetle ağzına kadar su dolu bir tenekeyle ikinci kattan, iki merdiven kümesinden geçerek bahçeye indim. Tenekenin içi geçen akşam Robert’la beraber keyifle yediğimiz ananasların kabuklarıyla doluydu. Bu tenekeler Kızılhaç’tan yardım paketleri geldiği sıralarda, insanları dövüp, kıymetli olan ne varsa onları zorla alan aç Romen köylülerinin ve gümrük memurlarının ellerinden geçerek bize ulaşırdı. Tenekelerin diplerinden bir tek bu tropik meyveler çıkardı, sanırım bunun nedeni ‘Güney Afrika’dan gelen kahveler radyoaktif’ veya ‘Yeni Zelanda’dan gelen elmalar yapay renklendiricilerle renklendirilmiş’ hurafeleriydi.

Uzak dağların karlı yamaçlarına bakmak ve Karayipli kızların ellerini düşünmek son derece keyif vericiydi. Ki bu eller muhtemelen daha birkaç ay evvel, kalbimize dokunan bu

ham meyveleri okşuyordu. Bir çırpıda ananasları dişlerken, zihnimizde bu hassas ellerin ayalarını öpüyorduk ve şunu söylemekten utanmayacağım; bu gelişen olaylar çoğunlukla ehemmiyetsiz ereksiyonlarla sonuçlanıyordu.

Günün ilk ışıkları, usul usul gübre fabrikasının yoğun duman kümelerini deliyordu. Nergisleri toplamak için en uygun vakit, güneş yükselmeden öncedir ki onları uykuda yakalayabilesiniz. Yaprakları birbirine yaslı bir halde uyurlar ve böylece onları farklı bir yatağa rahatlıkla taşıyabilirsiniz. Soğuk su birkaç hafta diri tutmayı başarır bedenlerini ve her sabah nasıl sere serpe açıldıklarını görebilirsiniz. Soğanlarına zarar vermemek için nergisleri zeminden hep bir santim yükseklikten kırarak toplarım. Zira gelecek yıllarda, arkadaşlarımin cüzzamlı bedenlerini saklayan mezarlar için, burada daha pek çok sarı çiçekler açacak.

1981 senesinden beri bu cüzzam hastanesinde kapalı tutuluyoruz, böylece bedenleri yaktıkları kül fırınlarından, Bükreş'e taşıma maliyetlerinden ve küllerin saklandığı kutuları Avrupa toprakları boyunca ailelerine ulaştırma zahmetinden kurtuluyorlar. Akrabalarımız bu üzerimize yapışmış illetten korktukları için, (şimdi rahatlıkla söylüyorum!) biz cüzzamlılar olarak hep beraber, günlerimizi burada harcadık ve burada kapalı kalmamız, herhangi büyük bir gösteriye yol açmadı. Cüzzam genellikle insanların akıllarında iki şeyi uyandırır: ilki Tanrı tarafından cezalandırılmışlar gibi cüzzamlı bir koloninin dünyayı dolaştığı; her birinin aşağılanmaya ve kentlerden uzak, yalnız başlarına kuytuluklarda acı verici ölümlere mahkûm olduğu William Wyler'in *Ben Hur*'dan sahneleri, diğeri ise cüzzamın doğanın ölümcül bir

eylemi, biyolojik bir sapkınlık olduğu korkusu veya önceki yaşanmış yanlışların çağımıza etki eden İlahî uyarısıdır.

İnsanlar, solgun ve pürüzlü tenimizi, sırtımızdaki, kollarımızdaki, boyunlarımızdaki şişliklerin hepsini; açığa çıkmayı ve tüm felaketlerin en eskisini yaymayı bekleyen bir hastalığın kaynağı olarak izliyorlar. Körelmiş akıllarıyla Roman köylüler –hepsinin zihni yersiz korkular ve hurafelerle çürümüştür– bizi toplumdan dışlanmış kimseler, insanlığın paryaları ve ayrıca birer şeytanmışız gibi görüyorlar. Hatta o çirkin yüzlü çocuklarının, hastane çitlerinin yüzlerce metre uzağında dahi olsa oynamalarına izin vermiyorlar.

Yaşadığımız şeyler ister istemez şöyle bir intiba bıraktı; yaşamımızı sürdürdüğümüz bina ve onun yakın çevresi, tıbbî bir enstitü olmaktan çok şeytanî ruhlarla dolu, lanetli bir mezarlıktır. Giydiğimiz uzun, keten kıyafetler de güneşten ve diğer cüzzamlıların bakışlarından korunmak için gerekli şeylerdir. Ve tabi bizi görebilecek tüm gözlere karşı gizleyici sığınaklar...

Her cüzzamlı kendi gibi olan diğerlerinin bedenlerinin nasıl bozulduğunu bilmek ister. Bu, onlar arasındaki özel konuşmaların normalleşmiş konusu, eksikliklerinin takıntılı bir takdimidir. En hassas nokta, erkeklerin tenasül uzuvlarıdır; hastalığın belirli safhalarında, kurumuş yılan otu köklerine yahut yaşlı bir adamın çarpık, güçsüz ellerine benzer. Vücudun bu bölümünün durumu, kişinin zımnen, koloni içindeki konumunu belirler.

Benimse ender rastlanacak şansım o yöndeydi; erkekliğim, Gerhard Armauer Hansen'in basillerinin *mucizelerinden* uzakta, el değmeden saklanabilmişti. Ne vakit Katolik

toplulukların bıraktığı yardımları paylaşma, ihtiyaç duyulan yakacak odun miktarını tahmin etme veya patates mahsul-lerini bölüştürme, kirazları eşit paylaşırma zamanı gelse, başkanlık etmek için ilk ben akla geliyordum. Genellikle her şey hiç sorun çıkmadan hallediliyordu. Ne bir şikâyet vardı, ne de kimsenin şikâyet etmeye gücü... Gösteriler keten kukuletaların altından yükselen homurdanmalarla veya bina-nın karanlık koridorlarında ufak ağız dalaşlarıyla sınırlı ka-lyordu. Yine de bazen olayların kontrolden çıktığı oluyor ve bir antlaşma içinde, köklü önlemler alınıyordu. Bir keresinde Cion Eminescu, Mstislaw Kasiewicz'i büyük bir odunla öldüresiye dövdü; bütün bu şiddetin sebebi onlara verilen do-mateslerin büyüklüklerine dair bir yanlış anlaşılmaydı. Yaşa-nan ne olursa olsun, nihayetinde âdil bir tepki verilmeliydi.

İstemeye istemeye Oda 42'nin kapısının kilidini açtım; burası oy birliği ile kabul edilemeyecek davranışlara bir yap-tırım amacıyla, suçluları kilitli tutabileceğimiz bir mahzendi. Bu oda benim hastanede kaldığım süre boyunca sadece dört defa kullanıldı. Zavallı Cion bütün geceyi, hak ettiği bu yerde geçirdi ve hatta bir sonraki gün de, cezalandırılmayı gururuna yediremediği için, dışarı çıkmayı reddetti. Mstis-law alçak gönüllükle, kırmızı meyve hakkını onunla pay-laşmayı teklif ettiğinde ise, Cion ağlayarak dışarı çıktı ve çünkü düşmanlar birbirlerinin boynuna sarılarak her şeyi normale döndürdüler.

Mstislaw ve Cion'un bu iç ısıtan kucaklaşmaları, daha sonraları yüksek tavanlı odaların samimiliğinde, küflü yünle doldurulmuş döşeklerde, banyolarda ve hastanenin çıkmaz koridorlarında büyüdükçe büyüdü. Delik deşik olmuş beden-lerindeki bozulmaların üstesinden nasıl geldiklerini hiçbir

zaman tam olarak kavrayamadım. Cion'un burnu yoktu; onun yerine açık bir çukur vardı, derin, sümüklü, içine en az iki parmağın rahatlıkla gireceği bir çukur. Burnu haricinde bedeni de pek iç açıcı sayılmazdı. Görülmemiş büyüklükte, sertleşmiş derisindeki şişlikler, sırtındaki keten kumaşı yukarı doğru kaldırmışken, ayaksız sağ bacağı, tıpkı bir ceset gibi peşinden yerde sürünerek ilerliyordu.

Mstislaw ise bozulmanın bambaşka bir türüyle savaşıyordu. Yüzüyle alâkalı tüm uzuvları sağlamdı fakat hastalık tüm eklemlerini, kollarını, bacaklarını sarmıştı. Bu onda, bir çocuğun kâbusundan fırlamış yaratıkvari bir kuklanın hareketlerini andıran apayrı yürüyüşlere dönüşmüştü. Bu iki talihsiz arasındaki cinsel ilişki nasıldı bilmiyorum fakat o sırada Mstislaw'ın asla dizleri üzerinde durmadığından eminim.

Cüzzamla ilgili ilk mevzular, ileri seviyede yarar sağlayıcı ve benzer minvalde komik olduğu gerekçesiyle ortaya atıldı. Birleşmiş Milletler'in yardımıyla, Bükreş'te basılan *Tıp Gazetesi*, 36. sayısında (Ocak 1984) gururla *'dünya üzerindeki her şeyi değiştirecek yeni bir hastalık'* gibi yazılar yayımladı. Sonraki birkaç günde herkes dudak bükerek veya sakın bir anlayışsızlıkla gazetelerde Edinilmiş Bağışıklık Eksikliği Sendromu'na (AIDS) dair haberler okudu. Bu yeni vebanın ilerleyişi, gördüğüm kadarıyla, insanlara artı olarak bir de kıskançlık aşıladı. Cüzzam kendi kurbanları tarafından garip bir korkunun içine düşmüş diyebilirdiniz. Kin ve aşağılamalar içinde, mahkemelerde hararetli tartışmalar yapıldı; bazıları AIDS'in insanlığın veba, kanser, frengi ve tabii cüzzam gibi ezberlenmiş kaderine gölge düşürücü tıbbi bir komedi olduğunu söylediler. Herkes bu hastalıkları çok sevdi ve değerli rakipleriymiş gibi onlara saygı duydu.

Bir ara, diğerleri Cion ve Mstislaw'ın adının geçtiği yaygın ve önemli fısıltılar içerisinde başlarını sallarken, Ingemar Zoltan yüksek sesle şunları okudu: *AIDS öncelikle damardan ilaç kullanıcıları, homoseksüeller ve hemofili hastalığı olanları etkiler.* Böylece bu haberle birlikte, bu iki sevgiliye karşı tüm tavırlar gözle görülür bir şekilde değişti. Bu tensel hastalığın doğası yanlış anlaşıldı ve homoseksüel tutumların yeni bir şeytan doğurduğu düşünülmeye başlandı. Mstislaw ve Cion tamamen dışlandı. Cüzzamlı gibi... Bu da oldukça kabullenilebilirdi tabii.

Cüzzamlı bir vücut ve akılla yozlaşmış acı çeken bir ruh haline aşına olmayanlar, cüzzamlıların görünüşteki mantıksız davranışlarını anlamakta bir hayli zorlanacaklardır. Genellikle siz, diğer dünyadan, cüzzamlı olmayanların dünyasından gelenler; bu davranışların kökleşmiş eylemlerine yabancısınız. Cion ve Mstislaw'ın dışlanmalarına neden olan da aynı mekanizmaydı. Ama şimdi yeni hastalık hakkındaki karışıklıklarla birlikte bu hastalığın saklanmış ve sözde öncüleri olarak homoseksüeller öne çıkmıştı.

Yıllar boyunca cüzzam gerçeği, hastanede duyuların imkânsız olduğu ve yasaklandığı kuralını açığa çıkarmıştı. Bu hastalığı yaşayan, bu hastalıkla uyuyan ve bu yüzden ölen tek bir vücuttu... Bu çıkarıcı düzenleme, (çok kabaymışım gibi anlaşılabilir), insan ırkının akıl sağlığını ve kırılgan bedenini korumayı amaçlayan doğal dengenin bir parçası olarak kabul edilebilirdi bence.

Bir de erkeklik uzvunun bozulması, içgüdülerin yeniden şekillenmesi ve cüzzamlı topluluğun içinde hamileliğin tekrar mümkün olması iyice zorlaşmıştı.

Hastanede on bir adamla birlikte sadece bir kadın vardı. Bu şekilde vurguluyorum çünkü o kadın, ben onu tanıdığım günden beri, yarı uyku halinde büyütölmüş, yaşlı Rus Margareta Yosipovic'tir. Yıllarca odasından hiç ayrılmadı. Fakat ölüm henüz onu ziyaret etmemişti. Onu ziyaret eden tek kişi bendim. Şimdilik. Haftada bir kapısını çalar, nabzını duyumsamadan ve ağzına biraz çorba vermeden önce sabırla cılız sesini beklerdim. Margareta hikâyeler anlatır, Çarlık Rusya'sındaki ve Sibirya soğuklarının acımasız kamp-larında yaşadıklarına dair anılarını paylaşırdı. Ve hatta ku- ruluşunun ardından hastanenin ilk zamanlarını da anlatırdı.

Kulak tırmalayıcı sesi derinden gelir ve tüm odayı alçak titreşimlerle doldururdu. On dakika sonra sesin tüm odayı kapladığını hissediyordum. Akıcı konuşuyordu ve duyduğum o ses eski bir gramofon kaydının dingin tonunu andırıyordu.

Rusçası bazen beni çıldırtıyordu. Egzotik sıfatlarla ve eski dönemsel terimler kullanarak Çarlık Rusya'sı hakkında konuşuyordu ki bu halleri bana çoğunlukla liseli Rus sevgilimi hatırlatıyordu. Kızıl Rusya hakkındaki konuşmaları, Stalin'i destekleyen görevlilerden oluşan farklı toplulukların farazi isimlerinden bir geçit töreni gibi gelirdi. Eğer doğru anladıysam o ve eşi bu insanlar sayesinde yıllarca Sibirya'dan uzak durmuşlardı. Rus kamplarından 32-A'da, Margareta, çalışmalarının mükâfatı yerine Hansen'in bakterisine yakalandı. Cüzzamın ağır yüküyle beli bükölen bu mükemmel kadın, akıl sağlığını korumayı uzun süre başarabildi. Margareta bilerek bedenini terk etti, ondan uzaklaştı ve ondan sonraki cüzzamlıların sevgilerini kazanmayı umdu. Anıların siyah suları üzerinde yaşamının son on yılını sürekli

kafatasını donduran soğuktan, Sibirya soğugundan, şikâyet ederek geçirdi

Benim ve aynı şekilde diğerlerinin sancıları da gün doğunca başladı. Mavi yakalıların önlüklerinin çizgileri çalışmaktan aşınmıştı ve giderek artan acıyla dolu bir günle yüzleşmek üzereydik. Sizin, dünyanın geri kalanıyla olan iletişiminiz, eğer bedeninizde herhangi bir değişiklik var ise, genellikle görmek için bakmakla başlar. Ve gördüğünüze bağlı olarak, çıkarımlarınız kahredici bir depresyondan vahşi bir mutluluğa dönüşebilir.

Hastanenin odalarındaki aynalar cehennemden gelen görüntüler yansıtıyordu. Her odanın bir aynası vardır ve bu aynaların içlerinden günün ilk ışıklarından itibaren acının ulumalarını veya kahkahalarını duyabilirsiniz. Ve bu Hansen'in bütün gece boyunca çalıştığının bir kanıtıdır. Bütün gece sırtında büyüyen şişlikleri, burunlarının sola yatırılan veya doğal olmayan bir biçimde katılaştıran ellerinin dışını hayal etmeye sevk eden bir korku... Sadece düşünün, gözlerimizi yerinden çıkaran bir hastalık; her türlü düşünceye neden olan, yaygın bir baş ağrısı...

Öyle bir şey ki; mikrobakteriler tüm bedenimizi oyar, hatta sadece bedenen değil, zihnen içimize işler, çoğu zaman sırtımızdaki ve omzumuzdaki yaraların oluşturduğu boşluklara benzer şekilde akıl sağlığımızı da bozarlar. Siz bu durumun insan ırkının karakteristik zarafet ve iyimserliğine yol açacağını beklemeyebilirsiniz ancak, bu özellikler inkâr edilemez bir biçimde cüzzamda mevcuttur. Belki de fiziksel çirkinlik bunu diğerlerinden daha kolay kılmış, insanoğlunun daha derine işlemiş yanının açığa çıkmasını sağlamıştır.

Oda arkadaşım, Robert Duncan hakkında aslında şikâyet edebileceğim pek bir şey yok. Hastalığına rağmen, önüne çıkan tuzakları ve güçlükleri yok sayarak; neşesini her zaman korumayı başardı. Ayrıca hastalık yavaş yavaş ilerlediği ve dikkati sadece kendi üzerine çektiği için son derece şanslıydı; bir ihtimal iyileştiğini düşündüğünde, gizemli biyolojik veya kutsal bir saat tarafından yönetildiğini hissediyordu.

Robert hastanede geçen yıllarımı daha kısaymışçasına yaşamamı sağladı. Doğum günümü kutlamayı hiç unutmadı, ihtiyaçlarıma ve zevklerime yönelik muhteşem hediyeler verdi. O hediyelerin en kıymetlisi; Beatles'ın *White Album*'ünün Jugoton sürümüydü. Bu hediye hafızamda kibarlığın ve azalmayan arkadaşlığın sesi olarak sonsuza kadar yer edinecekti. Yaşlı Ingemar Zoltan'ı hatırlıyorum. *Back in USSR*'yi dinlerken konuşmacıların yanı sıra, sevinçle bağırırken, bunun Bükreş sokaklarındaki Sovyet tanklarına gönderilen bir ültimatoma marşı olduğu kanısındaydı çünkü bunun bir tür protesto olduğunu düşünüyordu. Her gün daha fazlasını isteyerek ve neşeyle Sovyet karşıtı sloganlarla dolu nakaratları bağırarak koridorları bir aşağı bir yukarı arşınlardı.

Robert'ın hediyeleri kendilerine özgü bir samimiyet, derinlerde gizemli bir havaya sahipti. Onları ellerimde severek döndürürdüm ve sanki çok uzun yıllardır benimmiş ve şimdi tekrar elime almışım gibi hissederdim. Bu hediyeler bana unuttuğum ne kadar anı varsa, hepsini geri verirdi. Eski bir Piatnik Kart destesi, gül ağacından tutamacıyla bir çakı, küçük abanoz çerçeveli bir Çin resmi, Türk lülesi; hediyelerin her biri, başucumdaki masada, hiç ayrılmayacakları özel yerlere sahiptiler.

Fakat nedendir bilmiyorum, Robert inatla, hediyeleri nasıl getirdiğini söylemeyi hep reddederdi. Birkaç kez zorlasam da, sonra vazgeçtim öğrenmekten. Bu muhtemelen onun özel yeteneğiydi; tıpkı edebiyat veya müzik yeteneği gibi... Doğum günümünden birkaç gün önce onu yakından takip ettim, fakat Robert yarım saatten daha uzun süre, gözümün önünden hiçbir yere kıpırdamadı ki bu süre zarfında en yakın köye veya gübre fabrikasına bile gitmeye vakit yetiremezdi. Bazen bahçede gezinirken, muammalı bir gülüşle bana bakar ve bir kez daha ona sual etmek için nasıl yanıp tutuştuğumu bilirdi; *Nasıl?*

42. doğum günümde, yani 2 Nisan 1989'da bana verdiği hediye, başucumdaki masaya değil, döşeğimin yün dolgusunun derinlerine konuldu. Robert hediyeği çalar saatin hemen yanına koymuştu, böylelikle Rus roketleri yavaş yavaş yükselirken onu görebilecektim. Ve gördüğüm zaman beynimde heyecanla yankılanacaktı böylece. Huzur dolu bahar günlerinin bir şüphe, varsayım ve umut seline dönmesi benim için oldukça şaşırtıcıydı. Dahası Nikolay Çavuşesku'nun şu anda katrana bulanmış halde olan kocaman portresi, hastanenin yönetim binasında sergilenmişti yıllarca.

Kartları kardım ve batıya doğru uzanan dağlara baktım. Transilvanya Alplerinin arkasında Avrupa uzanıyordu. Bir gün daha batıyordu. Bu batış, sanki büyük bir kraliçe arı gibi şifreli sinyaller gönderiyor edasıyla vızıldıyormuşum hissi uyandırdı bende. Robert arkamdan yaklaşp, omzuma hafifçe vurduğunda, tüm kartlar korkudan titreyen ellerimden uçtu ve camdan dışarı savruldu. Yavaşça düştüler, öyle yavaşlarda ki, yoğun buhar havasında süzülüyorlardı. Bir şeylerin değişmekte olduğunu hissediyordum.

Robert korkudan titreyen ellerime bakarak gülümsedi. Sakince ananas dilimlerinin olduğu iki tenekeyi açtı; her birimize birer tane... Ve bana kalırsa, Robert iki Pandora kutusu açıyormuş gibiydi. Ertesi sabah, elimde çiçekleri getirebilmek için ağzına kadar suyla doldurulmuş bir tenekeyi merdivenlerden aşağı dikkatlice taşıırken görecektiniz; hastanenin güney duvarları boyunca uzanan harika nergisleri bir de...

Ne var ki 16 Nisan 1989'da diğerlerinden erken uyanmamın tek sebebi bu değildi.

İKİNCİ BÖLÜM

Ananası yuttuğumda canım acıdı ama Robert bunun sadece bir geçiş evresi olduğunu ve ardından yutağımın tamamen hissizleşeceğini söyledi. Bu yüzdendir ki geçmişte cüzzamlılar sık sık para için cam yiyerek, yanan ateşleri yutarak performans sergilerlerdi. Sıcak çayın verdiği o yanma his-sini özleyecek olsam da, zamanla buna da alışacağımı söy-le-di. Kendisinin en çok özlemini duyduğu şey ise; çok sev-diği viskinin kalbini ısıtan o yanma hissiydi. Amerikalıydı Robert. Yeryüzünde bu illete yakalanmış tek Amerikalı ola-bilirdi, en azından ben öyle düşünüyordum. Georgia'daki bazı arkadaşlarına ve halasına AIDS olduğunu ve hayatının geri kalanını *Avrupa*'da geçireceğini yazdı. Onu önceden ol-duğu gibi, Amerikan ordusunda bir astsubay olarak hatırla-malarını istedi; o astsubaydan geriye kalmış bir gölge olarak değil... 1982'de Amsterdam'da bir genelevde cüzzama yaka-landığını söyledi ve ardından Arizona'daki eğitimleriyle ilgili bir şeyler anlattı. Ben bu konuya ilişkin başka bir şey sor-mak istemedim. Hansen'in evlatlarının hiçbirinin hastalığa nasıl yakalandıklarını bir cümlede açıklayamayacaklarını

biliyordum. Konuşmaları hep uzun ve her zaman çok düzenli bir kurgu şeklinde olurdu. Ne vakit nasıl bu duruma geldikleri sorulsa, cüzzamlılar, çok hızlı konuşurdu; bu konuşmalar üstün körü konuşmalar olsa da... Yıllarca hastanede kalışlarımın ardından bir gün Robert, arkadaşlığımızın verdiğini düşündüğüm cesaretle, tüm doğruları bir tek bana anlattı.

Nergisler, genellikle güzelliğin ve onun yansımasının acı veren bir hatırasıydı. Bu harikulade çiçekler birden, bozulmuş yüzüm karşısında soluverirse hiç şaşırmazdım. Herhangi hayatî bir uzvumu, burnumu, yanaklarımı kaybetmemiş olsam da, alnım büyük şişliklerle doluydu; sanki derimin altında büyüyen bezelyeler varmış gibiydi... Leontiyaz baş gösterdi bir de. Bu hastalık kendisini kaşlarım, kirpiklerim, saçlarım, sakallarım döküldükten sonra, uzamaları uzun zaman alınca belli etti. Fakat burun kıkırdagım, düzenli tiyosemikarbazid, antimon ve bolca verilen ilaç dozları sayesinde hâlâ iyi durumdaydı. İlaçlarınızı ne zaman isterseniz o vakit alırdınız; öğle yemeğinden önce, kahvaltıdan sonra, şafak vakti veya gecenin herhangi bir vaktinde, fark etmezdi... Hastane sakinlerinin büyük çoğunluğu, iki tarafı da keskin bıçak olduğunu bilmeden, bu gevşek rejime ayak uydurmuştu. Mikrobakteriyum Leprae çok geçmeden ilaçlara karşı bağışıklık kazandı. Bu yüzden devasa dozlarda ilaçlara, bakterileri kısa süreliğine de olsa durdurabilmek adına ihtiyaç duyulmaya başlandı. Robert'ın yardımıyla, Hansen'i kendimden uzak tutabilmek için, doğru doz oranlarından şaşmadan tedaviye devam ettim. 1984 senesinde kıymetli özün son tüpleri tükendi. Sonra hastanenin yakınlarından toplayabileceğimiz tıbbi bitkilerle bir tedavi yönetimini uygulamaya başladık. Bitkisel tıp alanında

bazı Rus kitapları, ağırlı şışlikleri ve bezelyeleri küçültecek en etkili karışımları hızlıca hazırlamamıza yardımcı oldu. Vahşi oğlanotu yapraklarını, yağmurlu günlerde açığa çıkan, bazen hastaları zaten bozulmuş bedenlerini tırmalamaya iten, kan ve irin dolu yaralara neden olan, dayanılmaz kaşıntılara bastırmak acılarımızı iyice yatıştırmıştı.

Kabuğu soyulmuş ve doğranmış, kaynayan suyun içerisinde demlenmiş yaban yasemini; anlaşılmaz bir biçimde, boğazda ve yutakta oluşan hastalık etkilerini yatıştırmak için oldukça etkiliydi. Orman yakınlarında yıl boyunca canlı kalan, genç karaağaçların kabuklarını topladık. Cüzzeamın etkileri ve belirtileriyle mücadele edebilen tek bitki olarak, karaağaçtan bahsediliyordu ki bu onu hastalar arasında epey popüler yapmaya yetmişti. Daha iki yıllık olan karaağaçların tohumlarının kabuklarını soyduk, havadar bir yerde sonra da güneşte kurttuk ve incecik doğradık; sonra 13 gramını 20 litre suda, suyun yarısı buharlaşana kadar kaynat-tık. Bu karışımından her sabah, çay yerine 250 ml içmemiz ve aynı miktarda yaralarımıza baskılar uygulamamız gerekiyordu, Bahçenin ortasında ateşin etrafına toplanarak, iki büyük kazan içerisinde hazırlıyorduk bu karışımları. Yaşlı Zoltan'ın biraz aşçılık tecrübesi vardı ve kabukları ayıklama-daki yeteneği işimizi oldukça kolaylaştırıyordu. Hoparlörü pencere pervazına yerleştirmiştik ve ateşi epey harlamıştık; bazıları iskemle getirmiş, bazıları bir odun parçasının üze-rine oturmuştu ve eğlence başlamıştı işte... Hastaların sol-gun gözleri, sanki cennetten geliyormuş gibi, kıvılcımlar-dan ayrılmıyorlardı.

Robert arada sırada bir tahta parçasını alıyor, bir mik-rofonmuşçasına, o muhteşem *Happiness is a Warm Gun*

şarkısını söylüyordu. İçten bir gülümsemeyle baştan çıkarıcıydı; öyle ki bozulmuş suratlarımız, acımızın gülünç birer portresine dönüşüyordu. Konuşmalarımız artınca, müziğin de sesi azaldı. Keten kukuletaların altından, kulak tırmalayıcı sesler yükseliyordu şimdi; hayatlarımızın geçmiş günlerinden hikâyeler anlatılmaya başlanmıştı, zamanın karanlık dehlizlerinden kelimeler ve kayıp fotoğraflar ortaya koyan cadı şifacılar gibi, zavallıların hayat masalları... Hiç kimse anlatılanları sorgulamazdı. Kimse kimsenin sözünü kesmeden, şüpheden uzak bir halde dinlerdi, zira bir gün kendilerinin de aynı durumlara düşeceklerinin hiç olmadıkları kadar farkındaydılar.

Hayat hikâyelerinin doğru olup olmadığını sorgulamanın lüzumu da yoktu zaten. Hastaneye geldiğinizde, bütün belgeler, kişisel eşyalarınız ve giysileriniz kaba bir üslupla sizden alınır ve karşılığında birkaç iç çamaşırı, iki bembeyaz penye, bir kollu kazak ve kaliteli ketenden kukuletalı bir cüppe verilirdi. Bu yeni kıyafetlerin tekrardan yenilmesi belli aralıklarla oluyordu. Bu yüzden kimsenin pislikten bahsettiğini duymazdınız. Bir Romen askerin eşlik ettiği, son derece sıcakkanlı üç doktor, hastanede kalacağım yeri hazırlarlarken, boynuma bir zil asacaklarını sanmıştım; çünkü merhametten yoksun birisi geliyor diye yolcuları uyarmak amacıyla, geçtiğimiz yüzyıllarda cüzzamlılar için özdeşleşmiş bir eşyaydı bu zil... Neyse ki böyle bir şey olmadı; fakat derli toplu düzenlerinde ürkütücü birkaç hareket olduğunu inkâr edemezdim. Aslında tedavi amacıyla değil, bu dünyanın dışında bir yerlere, bambaşka bir yolculuğa hazırlanmak üzere buraya getirildiğimi fark ediyordum. Ve bunun tıbbi bir tedaviden çok, daha uygun bir ifade ile *tecritteki hastalık* olarak adlandırıldığını kavradım.

Saatimi, pasaportumu ve küçük, altından yay kolyemi vermek istemedim. Saklamak gibi bir ihtimal olup olmadığını sorduğumda, doktorlardan biri, kibar bir burun kıvrımayla; eğer tedavim bitene kadar kilit altında kalırlarsa, eşyalarımın daha güvende olacağını söyledi.

Diğer tarafta, doktorlardan biri eşyalarımı büyük metal bir kutunun içine attı ve bir diğeri, yüzünde maske olan ise, üzerlerini pudrayla kapattı. Kalçama ilk tiyosemikarbazid dozu ve güçlü bir antidepresan içeren iki büyük iğne sapladılar. Doktor siyah bir disk üzerinde sıfırı çevirdi ve alıcıya fısıldadı; *Adam hazır!* Ardından beni palas pandıras bakım-sız bir ambulansa bindirdiler. Konuşmaya çalıştım fakat ilaç sözlerimi, güçsüz kol hareketlerine ve alnımda birbirine değmeden gittikçe uzayan kırıxıklıklara dönüştürdü. Dilim ağızımda zayıfça kıvrıldı, çenemin kenarında salyam birikti ve yere damladı. Yüzümü ince tellerin geçtiği arka kapının camına yasladım. Bükreş'in kenar mahallelerinden birinde kurulan bu ilk yardım merkezi giderek bulanıklaştı ve duvarda kıpkırmızı bir noktaya benzedi. İlk muayenem boyunca ortalarda görmediğim bir adam belirdi birden önümde ve duvara yaslanarak, biz giderken önemsiz bir şekilde elini salladı. Geniş yakalı siyah bir kıyafet, dağınık bir ceket, parlak dişlerinin üzerinde uzanan düzgünce tıraş edilmiş ince bir bıyık; *bu o adamdı!* Daha sonraları Bay Smooth olduğunu öğrendiğim, birkaç dakika önce doktorun "*Hazır!*" komutunu alan ve büyük bir memnuniyetle sigarasını tüttüren adam... Biz ayrılırken salladığı sol elinin parmakları arasındaydı sigarası...

Hastaneye giden çukurlu yol boyunca ambulans tıngırdarken, bir metal gibi sertleşmiş tahta oturak üzerinde

oturuyordum. Televizyon ekranı boyutlarında ince bir cam, o sırada, karsız bir kış manzarasının solgunluğunu yansıtıyordu gözlerime. Çamurlu topraklarında köylüler çalışmaya ara vermiş ve geçen ambulansı izliyorlardı. İlginç bir şey oldu o sırada, çirkin bir çocuk yola fırladı ve kasaya doğru bir taş fırlattı. Sürücü bir an durdu ve birkaç Romence küfür savurdu çocuğa. Biraz daha devam ettik ve sağa doğru döndük, huş ağaçlarıyla dolu bir ormanın içine doğru ve Kuzey rüzgârlarının dövdüğü ağaçların beyaz gövdelerinin monotonluğu içinde uykuya daldım. Robert'ın bana sonradan anlattıklarına göre; Bay Smooth ülkedeki tüm cüzzamlıların başında duran, adı kötüye çıkmış bir güvenlik elemanıymış. Bay Smooth tasarlanan menzillerine ulaştıklarını görmeliydi ve çok daha önemlisi oradan ayrılmadıklarından emin olmalıydı. Bilinen varlığının bin yıllık saltanatı boyunca, cüzzamla başa çıkma projelerinde önemli bir değişiklik olmadığı kesindi. Hastalığın engellenemez yayılımını engellemek için, iki basit şartın yerine getirilmesi gerekiyordu; ilki hastalığın hareket özgürlüğünü sert bir biçimde sınırlandırmaktı, ikincisi ise; sağlıklı olanlarla, hastaların iletişime geçme ihtimallerini dahi önlemektir. İkinci Ramses döneminde de aynıymış bu... Beşinci Şarl veya Korkunç Ivan döneminde de... Avrupa'nın kabul görmüş Orta Çağ anlayışında, hastalar kazığa bağlanılırdı. Bulaşıcı hastalığın ve onu taşıyanların dinsizliğini bu şekilde diğer insanlara duyurabiliyorlardı.

Kilise merhamet göstermediği için, cüzzamlılar yaşam alanlarının dışında kalan yerlerde, cemaatler kurmak zorunda kaldılar. İzin verilmeyen kurtuluşlarını tıbbi bitkilerde, eski vahşi meyvelerde aramaya çalıştılar. Zamanla bu koloniler, cüzzamlıların devleti ve savunucusu olup civardaki köyleri

yağmalamaya başladılar ve hatta şehre yolculuk edenlerin eşyalarını dahi çaldılar. Bu durumun, yüksek rütbelilerin dikkatlerini çekmemesi düşünülemezdi.

Floransa'nın yüz kilometre uzağında sekiz bin ruhun yaşadığı bir şehir olan Sensotregiore'de ki olaylar, XVI. asırda cüzzamlılara karşı tutumda önemli değişikliklerin yaşanmasına sebep oldu. Bir cüzzamlı kolonisi, şehir surlarından kalma bir taşın üzerinde, VIII. Innocent'in zamanında, XV. asrın sonlarında kuruldu. Ilıman ve bütün kuraklığın ötesindeki iklimiyle bu alan, Güney Avrupalı cüzzamlıların popüler yeri hâline geldi ve İskandinavya'nın, İspanya'nın, İngiliz adalarının uzak kıyılarına erişen cüzzamlılar için, bu durum çok da garip değildi aslında. Zengin bitki kaynakları, terk edilmiş askeri donanımlı ve cüzzamlı haramilerin para ve erzak gasp edilmesine olanak sağlayan yol ağı; koloninin büyümesine ve nüfuslarının XVI. asrın başlarında, iki veya üç katına ulaşmasına yardımcı oldu. Koloniden bir grup cüzzamlının, üç kız çocuğuna zorla tecavüz etmesinin üzerine (hikâyede anlatıldığına göre, kızları aynı gece kesip, içki âleminde yemişler), Belediye Başkanı iki bin ağır silahlı paralı asker toplamış; yoldan çıkmış bu ayak takımını ele geçirip, kanlı bir ceza vermek niyetindeymiş. Savaş başlamış, sabahın erken saatlerine kadar kan dondurucu ağlamalar işitilmiş.

Sensotregiore'in meraklı ve kindar sakinleri, sabahın ilk ışıklarıyla savaş alanına göz atmaya gittiklerinde, cüzzamlıların tek sıra dizilmiş ordusunun ellerinde düşmanlarının kafalarıyla durduklarını görünce dehşete düşmüşler. Şehrin kırılgan kapısına yöneldiklerinde, delirmiş sürü öfkeyle haykırmış. İki saat içinde, şehir aç ve yoldan çıkmışların

merhametine terk edilmiş bir homoseksüellik şehri hâline gelmiş. Aşağılıklar şimdi yıllardır onlardan esirgenen dünya kadar hazineye erişebilmişler. Tüm zalimliklerini sermişler şehre... Tecavüzler, yağmalar, mide bulandırıcı cümbüşler, gaddarca cinayetler yayılmış her yere. Şehri bir cehennem çukuruna döndürmüşler. Şehirde yaşayanlar, hastalığın korkusuyla deliye dönmüşler ve şehrin kuzey kapılarına ve tepelere doğru kaçıp gitmişler.

Cüzzamlılar kısa sürede kendi kurallarını uygulamaya geçirmişler. Rütbelilerin konforlu evlerine el koyup, gece yarısı belediyeden dört üyeyi şehrin meydanında asmışlar ve yeni bir belediye başkanı seçmişler. Sensotregiore artık bir Lepropolis (cüzzamlılar şehri) olmuş. Finansal kaynakları sayesinde, iyi durumda olan güçlü bir topluluk gizli oyuklardan çıkarılmış ve kasaları, döşekleri zenginlerin evlerine yerleştirilmiş. Doğal olarak, cüzzamlıların hükmündeki bu şehre saldırmaya hazır hiçbir ordu yokmuş o vakitler. Fakat cüzzamlı koloniler, tüm Avrupa'da, Sensotregio için alınacak olan bir intikamla cezalandırılmışlar. Tahta kulübeleri acımasızca yakılmış; her bir asker cüzzamlıları gördükleri anda, onları öldürmek veya salıvermek için üstü kapalı izinlere sahipmiş. Lepropolis'in kuruluşunun üzerinden on yıl geçmemiş ki, gün geçtikçe şehrin üçte ikisi hastalığa yenik düşüyormuş. Bu çoğu şeyi değiştirmiş. Üç yüz süvariden oluşan bir sürü ve aynı sayıda, iyi silahlanmış piyade; homoseksüel çağa bir son vermek ve eski kutsal düzenini tekrar sağlamak için şehrin kapılarına dayanmışlar. Askerlerin arasında evvelden bu şehirde yaşayan, öfkeler ve yakıcı nefretler aşılınmış bir hayli kişi de varmış. Silahların tıktırılması ve borazanların sesiyle alarına geçirilen cüzzamlılar, şehri

savaşmadan terk etmişler ve peşlerinden gelen galiplerinin kılıçlarını da bu arada çalıp dağa kaçmışlar.

Robert'ın en sevdiği hikâyeydi bu ve ateşin etrafında toplandığımızda, diğerleri sık sık bu hikâyeyi anlatmasını isterlerdi. Hiçbir zaman ise, son bir dramatik duruşun ardından, şunu söylemeden edemezdi; ... *Eğer bu küçük İtalyan şehrinin, yarısı ayakta kalmış kalesinin yakınından geçerseniz, hâlâ günaha düşmüş edepsiz kardeşlerimizin ağlamalarını duyabilirsiniz.*

Doktor, hastanenin kapısına geldiğimizde beni sarsarak uyandırdı. Kişisel bakım seti vermişlerdi bir de bana ve şoför sigara ikram etmişti. Eğer kabul etseydim, sanırım az biraz açılmış camın boşluğundan uzatacaktı sigarayı. Yaşlı Zoltan ve Robert Duncan çitin diğer tarafında beklemekteydiler. Aylar sonra bana ellerini uzatan ilk insanlardı onlar... Yere düşen yaprakların kalın örtüsü üzerinde uzun adımlarla yürüdük ve donmuş su birikintisinin etrafından geçtik. Hastane üç katlı, yüksek tavanlı bir binaydı. Loş ışıklı pek çok pencerede bekleyen koyu silüetler gördüm.

Odalar iyi ısıtılmıştı ve iyice soyulmuş yakılacak odunların bir kısmı, köşede taş soba kullanılarak bir yığın hâline getirilmişti. Masanın yanında çiçekler vardı, yatak başlığında bir haç ve yatağın üzerinde Medusa'nın bulunduğu bir salın yeniden sergilenişini görebilirdiniz. Robert gözle görünür bir şekilde benim mükemmel İngilizcem için memnun olmuştu ve gelecek yıllarda tek evim olacak bu binayı bana gezdirirken dişlerini gıcırdatmıştı. Banyonun yerini gösterdikten sonra, eşyalarımı açmam için beni yalnız bıraktı. Akşam yemeği saat sekiz buçuktaydı; yemek odası da zemin kattaydı. Camdan dışarı, karanlığa baktım ve etrafta

bir bakış yakalamaya çalıştım. Fakat bütün gördüğüm, yakındaki gübre fabrikasının yanıp sönen belli belirsiz ışıık parçalarıydı.

Binanın koridorları hilâl gibi kıvrılmıştı. Bir katın ortasında durduğunuzda koridorların her iki sonunu da görmeyiz mümkün değildi. Başlarda bu kafamı karıştırdı ve sık sık yanlış yere gittim. Tavan arasına çıkan merdivenlerin olduğu kilitli kapıyla sona ererdi yolculuğum.

Yemek odasına ilk baktığımda, kocaman yuvarlak bir masa ve üzerinde basit tabaklar, çatal-bıçak setleri gördüm. Koyu kukuletalı cüppeleriyle hastaların her biri kendi yerinde oturuyordu. İçeri girdiğimde, farklı dil ve diyalektikte dost canlısı mırıltılar duydum. Ancak hiçbir kâkıp beni selâmlamadı. Yaşlı Zoltan yanındaki boş sandalyeyi gösterdi. Aynı zamanda Robert diğer hastaları; kendi çağında iyi veya kötü ayırdığı herkesi, tanıtmaya başladı. Adları söylendiğinde, her biri kukuletalarını geriye atarak cevap verdi. Birbiri ardına beliriverdiler. Cüzzamla işlenmiş kafalar, yapısı bozulmuş pek çok yarayla bezenmiş kafatasları... Birer canavardı hepsi. Fakat insan sesiyle konuşuyorlardı ki bir süre sonra bu, bende korkunç maskeler giymiş insanlar hissi uyandırmıştı. Ve sonunda ben de kukuletamı enseme doğru bıraktım.

Artık *al yanak* veya bu tür şeylere sahip olmamak ne demekti bunu anlatamam. Fakat cildim, cüzzamın başlamasıyla beraber oluşan az sayıda sert şişliklere rağmen hâlâ yumuşak sayılırdı. Kalan son sağlık belirtisi olan boynumdaki sinirler titriyordu durmadan ve saçlarım da dökülmeye başlamıştı. Bütün bunlar bir anlığına inançsızlık ve sessiz bir düşmanlığa sevk etti beni. Robert, yuvarlak haşlanmış sebze

tabağına uzanarak sessizliği bozdu ve böylece bana çok büyük bir yardımda bulundu.

Kukuletalarımızı tekrar başımıza geçirdik ve yemek devam etti. Yemeğin geri kalanında, keten kukuletalardan gelen, yalın kulak duyulabilen fısıltılar yayıldı etrafa. Diğerleri de bana yemek konusunda yardımcı oldu; tabii gözlerimi izleme veya ellerimi yoklayıp hastalığın açık belirtilerinden birini arama fırsatını kaçırmadılar bu arada. Gözlerimi peçevari örten kataraktımın yanı sıra, parmak eklemlerimdeki top top yumruların ilk evrelerini görebildiler böylece... Fakat ruh hâlim giderek iyileşti ve öyle görünüyordu ki topluluğun tam teşekküllü bir parçası olarak kabul görmüştüm.

Daha sonra odada Robert, hastalıkla bu ilk büyük karşılaşmamın oluşturduğu korkuyu gidermeye çalıştı. Cüzzam şu an bulunduğu durumdan daha ileri gitmek zorunda değildi. Şunu söyledi; *Belirli dozlarda tiyosemikarbazid alıyoruz ve yapabileceğimiz tek şey etkilerini böyle böyle azaltmak.* Ben bu sözlerin sahibi kadar iyimser olamıyordum. Kahvaltıda diğer hastalarla daha çok yüz yüze gelmek, beni, içimde saklanan uyumsuz yaratığın ne olduğunu anlamaya itiyordu.

Onlar yumurtalarını dişleriyle ezerlerken, ben onları izliyordum. Ölmüş derilerinin üzerindeki yumrular, makine yağı gibi parlak ve pelte halindeydi. Sakat parmakları, eritilmiş kurşun topakları gibiydi. Ve çökük gözleri, zar zor onlara ulaşan ürkek ışığın yansımalarını ulaştırıyordu düşüncelerine. Bazıları yemeklerine bir dakika ara verip, açık sinüslerine dolan yemek parçalarını temizliyordu ve bu, diğerlerin yüksek sesli şikâyetlerine neden oluyordu. Bu nedenle zavallı burunsuzlar masadan kalkıp, kirli işlerini gözden uzak bir köşede halletmek zorunda kalıyorlardı.

Avrupa'daki son cüzzamlı hastanesinin en yaşlı sakini Zoltan'dı. 1928'de hastanenin kuruluşundan beri burada yaşıyordu. Kırk yedi sakininin açık alana çıkarılıp çamurlu çukurda kurşuna dizildiği gün; Alman işgalinden ve toplu katliamlardan da kurtulan tek kişiydi ayrıca...

14 Aralık 1942'de zırhlı araçların gürültüyle geçişlerini hatırladı. Demir kapı kırılmıştı. *Prinz Eugen* bölümündeki genç askerler kararlılardı. Koruyucu kıyafetler içerisinde dört asker koridorlarda koşturmaya başladı. Hastaları uyandırıp, ellerini havaya kaldırmalarını ve hemen bahçeye çıkmalarını emrediyordu. Hepsi birbiri ardına, gözlerini ovuştura ovuştura geldi. Almanların gelişinin büyük bir paniğe neden olmadığını belirtti Zoltan. Hastalar için durum aslında şaşırtıcıydı zira şu durumda, kendi dünyalarının dışında neler olup bittiğinden tamamen habersizlerdi. O sırada hepsi bütün bunların, otoritelerin hastaların kaçıp bir salgına neden olmasından korktukları için yapılan bir başka aşağılayıcı sayım olduğunu düşünüyorlardı. Aslında bahçede tepeden tırnağa silahlı bekleyen Alman askerleri, koloninin umutsuz durumunu değiştirmek için uygun ve düzenli bir tıbbî bakımın temsili gibi umut kaynağı olmuşlardı. Fakat görevli subay, elindeki Schmeisser'i ile kapıyı işaret ettiğinde ve sıraya dizilmiş hastalardan ilkinin silahıyla itip hareket etmesini söylediğinde, Zoltan, bunun sıradan tıbbî bir tedavi veya sıkıcı bir sayımdan farklı bir şey olduğunu o sırada anlamıştı. Otomatik silah ateşlendiğinde ise her şey tam olarak netleşmiş... Zoltan çitlere yakın iki yaşında bir karaağacın altına kıvrılmış; gözyaşları soğuk soğuk hiç durmadan yere düşmüş. Tıpkı kardeşleri gibi ölmek istemiş o an. Onların bedenlerinin arasına karışmak ve Romanya'nın kuytularındaki bu acınası cüzzamlı hayatına bir son vermeyi dilemiş.

Almanlar, binanın iltihaptan temizlenmesi için bölgedeki yanabilen ne varsa, her şeyi yakarak temizlemişler. Romen Kraliçe Marie'nin birkaç tablosu ve bunlarla beraber birkaç pahalı cevizden yapılma mobilya yangında zarar görmüş; bu portreler ve mobilyalar ise hükümdarın hastaneye hediye-siymiş. Zoltan alevlerin, titizlikle korunan yadigârları nasıl yuttuğunu öylece izlemiş. Arkadaşlarının ve onların ailele-rinin fotoğrafları, küçük ama bir o kadar da değerli hasta-ların yataklarının yanı başlarındaki kutularda tutulan tüm eşyalar, kısaca her şey, Alman ateşinin kırmızı dilleri ara-sında yok olup gitmiş.

Zoltan'ın o sabah anlattığına göre; tüm umutları, yük-selen dumanların içerisinde yok olup gitmiş. Bu ülke veya dağların arkasındaki şişman kraliçe arının yolladığı sinyal-ler gibi, birkaç şey vızıldanan bu topraklar, bu dünya, ar-tık hiçbir zaman, Tanrının sevgisini hak edecek bir yer ol-mayacakmış.

Zoltan savaşın nihayetine kadar yakınlardaki ormanla-rın derinliklerinde dolaşmış. Terk edilmiş ahırlarda ve yakı-lan evlerde kalmış. Almanlar hastanede iyi korunan bir ka-rargâh kurmuşlar ve bahçeye de sadece koruyucuları değil, aynı zamanda Alman kurtlarını da yerleştirmişler. Zoltan onlara yakından bakmaya hiç cesaret edememiş.

17 Nisan 1944'te anayola yakın bir tavuk kümesinin kötü kokusunda, Almanların keskin sesleri ve makinelerin aynı şekildeki gürültüsüyle uyanmış. Askerlerin geçişini bekle-miş ve ardından hızlı adımlarla hastanenin yolunu tutmuş. Büyük alevler bahçede, şimdi de Alman askerlerinin artla-rında bıraktıkları malzemeleri yutuyormuş. Sayısız demet-lerde dokümanlar, farklı rütbelerin apoletleri ve Adolf Hitler'in

büyük fotoğrafları... Fakat binaya hiç dokunulmamış. Nazilerin geri çekilmesinden evvel katrana batırılmış, ön duvarda asılı, büyük gamalı bir haç dışında, yıkımı belirten hiçbir görsel işaret yokmuş. Öte yandan, camlar tamir edilmiş, banyolar temizlenmiş ve şimdi her odada bir taş soba varmış. Cilalanmış parıldayan yemek odası, sağlam, kullanışlı mobilyalarla döşenmiş. Mutfakta son yemeğin hoş kokusu hâlâ havada asılı duruyormuş. Nazi işaretleri taşıyan tabaklar, gömme bir dolapta parıldıyordu. Zoltan çarpık elleriyle tabaklara dokunmuş ve beyaz porselen yüzeylerde kendine bakmış.

Yemek odasının köşesinde, gramofonun şişkin, bakır boy-nuzunu fark etmiş. Yerdeki plaklardan birini almış ve yayı germiş. İğneyi yavaşça Grieg'in piyano konçertosunun arasındaki siyah oyuklara yerleştirmiş. Müzik odayı yavaş yavaş doldururken, Zoltan, koridorda asılı duran son montu, yırtık apoletleri ve demir bir haçı kuşanmış. *Allegro molto moderato*: Zoltan, genellikle yılın bu zamanlarında büyüyen nergislerin, hâlâ, binanın güney duvarlarında var olup olmadığına bakmaya çıkmış. *Adagio*: Zoltan nergisleri toplamış ve hepsini bir sinirle yere atıp ezmiş. Gözyaşları, dağılmış yaprakların üzerine dökülmüş. *Allegro molte e marcato*: Çiçekleri, hastaneden fazla uzak olmayan bir yere yavaş yavaş ve umutsuzca sermiş. *Aases Death*: Kendini ılık bir bahar toprağına bırakmış; kardeşlerinin küle dönmüş bedenlerinin üzerine...

Karıncalar, Zoltan'ın kokmuş bedeninin pisliği ve teri içinde, buldukları lokmaları, yer altının derinliklerindeki evlerine taşıyarak ziyafet çekmişler. Zoltan, birkaç saat uyuduktan sonra, gidip bir duş almış. Yaralarını yeni bandajlarla

tekrar sarmış ve arkadaşlarının yattığı yere geri dönmüş. Dua etmek yerine, mezarlarının başında onlara *Kralların İkinci Kitabı*'nın beşinci bölümünü okumuş. Elisha'nın Suriyeli cüzzamlı Naaman'ı iyileştirip, onun hastalığını Gehazi'ye vererek onu cezalandırdığı bölümü... Zoltan bu eski uydurulmuş yazıların lanetlerini okurken, aklında kimin olduğunu hayal etmek çok da zor değil...

Yaşamının geri kalanını neden bu hastanede geçirmeye karar verdiğini sorarsanız, ilgisizce sallanacak ve boyun eğerek şunları söyleyecektir size: *Ölümün gelmesini bekliyorum, rahatsız edilmeden bekleyeceğim tek yer burası...*

14 Aralık'ta, bizden önce hastaların ölümlerini hatırlamak için bir anma yemeği düzenlendi. Bir dakikalık sessizlik oldu bu yemekte; mezarların başında ortak bir dua töreni yapıldı. Zoltan sağ elindeki sağlıklı tek parmağı ve başparmağıyla gözyaşlarını silip yatağına çekildi. Biz de sessizce dağıldık. Duygulanmış ve cüzzamlıların II. Dünya Savaşı'nda yer almış olmalarından dolayı, toplu katliamlara rağmen, gururluyduk.

Zoltan bir anlığına eski belgeleri açığa çıkarırsa ve hayal gücünü tam yetkiyle serbest bırakabilirse; karaağaçların altına sinerek, ölüme hazır o insanların cüretkâr haykırışlarını nasıl duyduğuna dair bir hikâye de anlatabilirdi. İkinci kıtasında, silahların ateşlenmesiyle kesilene kadar, farklı dillerde de olsa, uyum içerisinde "Beynelmilel Devrimci Marşı"nı söylediklerini anlatacaktı muhtemelen örnek olsun diye. Hayatta kalan tek hasta olduğu ve savaş sonrası komünist otoriteler, kahramanlıklarına dair efsaneler anlatmaya istekli oldukları için, Zoltan'ın bu şişirilmiş masallarını, kollarını açarak kucaklamışlardı.

İri parmaklarım, nergis yapraklarının arasında dibe çökerken, bu sabah uyanık olduğumdan emin olmak için şöyle bir etrafıma bakındım. Çiçeklerin saplarını kopardım ve ananas konservesinin içindeki soğuk suya yerleştirdim. Robert'ın bana verdiği doğum günü hediyesi, iç cebimde saklı duruyordu. Yedi nergis; yedincisi, alttan altıncı sırada, sol tarafta bir taşla beraber duruyordu. Bir odun parçasıyla destekledim ve taşı oradan çıkardım. Böylece durumu kontrol altına alacaktım ve nergisi çekip çıkaracaktım oradan. Robert sakın bir şekilde itmemi ve yavaşça tekrar çekmemi tavsiye etmişti. Taş, eski bir değirmen çarkı gibi gıcırdadı. Sanırım evvelden hiçbir değirmende bulunmadım. Düşündüğümde daha ağırdı taş. Sağ kolumla gidebileceği kadar uzağa yuvarladım. Ve ellerimi çekine çekine karanlık oyuğa doğru uzattım. Eski bir duvarın soğukluğunu duyumsadım ve sanki bir şeyin bana dokunacağı geçti aklımdan fakat hiçbir şey hissetmedim. Sadece yosunun kokusu ve soğukluğu vardı. Hediyei cebimden çıkardım ve karanlık oyuğa doğru uzatıp, ardından taş bloğu güçlkle ittim. Sonra dikkatlice kutuyu aldım ve tekrar odama döndüm. Heyecanlıydım, sanki duvarın içine sihirli bir tohum ekmişim gibi hissediyordum ve merak ediyordum. Ne tür bir meyve yeti-
şecekti acaba orada...

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Karaağaç kabuğu toplama veya yakacak odun kesilme işleri olmasa, Robert öğleden sonraki tüm vaktini odasında dinlenerek geçirirdi. Sırtını duvara yaslayıp yatağa oturur, buradan çitlerin ötesindeki ağaçların tepelerini ve fabrikanın duvarındaki Çavuşesku'nun zoraki gülümsemesini izlerdi. Raftan, uydurulmuş kişisel kitaplığının anlamsız kitaplarından birini alır ve akşamın ilk ışıklarının kırmızı yansımalarında, diktatörün yüzü belirene kadar sayfaları çevirip dururdu. Belirli sayfalarda bekliyordu; gerçekler ve işaretlerle sessizlik bozulurdu bir anda. 1903 senesinde Roman-ya'nın nüfusu, Doğu Bloğu ülkelerine ihraç edilen alüminyum miktarı veya 1970'lerde ülkenin ulusal gelir oranındaki büyüme... Robert bütün bu kitapları, ulusal bayramda işçilerin sadece bir vardiya çalışmak için fabrikaya götürüldükleri vakit fabrikanın çöp kutusunun içinde bulmuştu. Kalın ciltli kitaplar ise ulusal istatistik ofisinde, amonyakla aşınmış mobilyaların paslı kalıntıları arasından çıkmıştı.

Çöpleri karıştırmak, apaçık bir riskti. Çünkü kimyasal aşılardan cüzzamlılardan kullanılan herhangi bir parçası,

günlerce süren acılara ve kanamalara neden olabiliyordu. Özellikle eller ve ayaklar iyi korunmuş olmalıydı. Bu çöplerde kupları kırılmış bardaklar, eski Romen armalarıyla süs tabakları, daha sonraları birkaç değersiz bakırdan yapılmış Romen çelenkler karşılığında birbirlerine satacakları kurtlanmış araç gereçler de bulmuşlardı. İstatistik kitapları arasında, başıboş kalmış Rusça yazılmış bir İncil, Robert için oldukça değerliydi. Kitabı baştan sona, Rusça bilgisini de tazeleyerek, dikkatle okudu. Kendini kitaplardan birine kapattığında, onu çukurlu yüzüne yaklaştırır ve parmaklarını yalardı ki böylece sayfaları rahatlıkla çevirebilsin. Bir ıslık sesi gelirdi önceleri kısık kısık, fakat sonra giderek şiddeti yükselirdi bu ıslığın... Ve geniş asfıtlarda, yanmaz taş yollarda yürürdü. Biliyordum... Vatani Gainesville'in haritasına bakarak yürürdü ve Georgia'yı düşünürdü. *Yoksul bir yabancıym yolculuk eden / Yolculuk, elemin dünyasına...* diye bir ıslık yayılırdı ağzından. Bir melodi oluşturmak için dudaklarını büzmesine gerek yoktu. Robert'ın burnu öyle bir bozulmuştu ki; sakince nefes verdiğinde –sol burun deliğı oldukça dar ve içe çökmüş haldeydi– eşsiz ve hoş bir ıslık yayılırdı ve o bu durumu olumlu bir yönde kullanıyordu. Üst dudağını kontrol ederek, hemen hemen bütün bir dize üretebiliyordu. Ve sık sık kafasında büyüyen bir organdan bahsetmekten zevk alıyordu. Bir ıslık daha yayıldı... *Fakat hiçbir hastalık, tuzak veya tehlike yok / Gideceğim o topraklarda / Ürdün'e gideceğim sadece / Yalnızca evime gideceğim...*

Uzun yıllar önce, 1969'da, son kez gördüğü memleketini düşünüyordu; Berlin yolunda, Amerikan ordusunda zeki bir subayken gördüğü memleketini... Kalın camlı gemi penceresinden sadece bulutları görüyordu şimdi; sonra Appalaş'ın karlı dorukları belirmişti. Tetikte olmak istiyordu hep.

Uçağın metal iç kısmına yaslanmış başının uykuya düşmesini değil; bağımsızlık heykelinin önünden geçerken uyanık olmak istiyordu. O günlerde uçaklar, ülkenin batısındaki askeri havaalanından kalkar ve Atlantik üzerinden Almanya veya İtalya'daki üslerine uçarlardı. Oradan Vietnam'a devam ederlerdi. Bütün uçakların alçalma süreleri; askerlerin kız arkadaşlarına veda edebilmeleri ve 'Amerikan Milli Müziği'ni söylemeye başlamaları için yeterliydi. Özgürlük anıtını görmek uydurma bir zorunluluktu; ihtiyacı olana ise iyi şans getiriyordu. Fakat Robert mümkün olduğunca rahat bir şekilde gerindi; üniformasını bağladı, iki komşusu etrafını sardı ve Birleşik Krallık'ın ışıklarını üzerinde görene kadar uyudu. Berlin'e sadece iki saat daha kalmıştı ve işte gıcır gıcır botları Avrupa topraklarını çiğniyordu. Açık emirlerle güdümlü eski kıtayı yürümeye koyulmuşlardı, hatta daha bariz olanı, sorumluluk sahibi bir asker olması bekleniyordu kendisinden.

Yatağında oturmuş çitlerin arkasındaki ağaçların tepelerine bakınırken, Robert, uzak akrabalarının kıtasına ilk ayak bastığında ne hissettiğine dair uzun uzun bir şeyler anlattı. Hissettiği ilk şey; geçidin tam ortasından coşkuyla atlarken, dengesini kaybedip tahta bariyerlere çarptığında yaşadığı dayanılmaz bir acıymış. Bir tahta kırılmış ve büyük bir kıymık kalın, deri botunu geçip tabanına saplanmış. Kıvılcımları gördüğünü söyledi. Muhafız birliğinin marşına eşlik edebilmek için acele ettiğinde, soğuk terler dökülüyormuş koltuk altlarından, kimse bu küçük kazayı fark etsin istemiyormuş o vakit. Sert adımlarla ilerlemiş. Ve her seferinde bir kan gölüne giriyor gibi oluyormuş topukları. Berlin'in göğüne doğru çevirmiş kafasını. Askeri uçakların kırmızı ışıkları, sık bulutların arasında belirmiş o an ve Robert

o ışıkların, yağmurla birleşen kendi kan damlaları olduğunu hayal etmiş. Sonra da yavaş yavaş Alman topraklarına düşüşlerini hayal etmiş. Bana Avrupa ile bu acı verici tanışmanın, bir şekilde gelecek yıllar boyunca, genel ruh halini belirlediğini itiraf etti. Ne zaman bir emirle Berlin merdivenlerine gitse veya yeraltı tren istasyonunun son basamaklarında şöyle bir dursa, sol ayağı hafifçe seğirir, derin ve acı verici bir ürperti ile nerede olduğunu hatırlamaya çalışırmış.

Kazadan sonra uzun zaman bot giymek zorunda olmaması son derece mutluluk vericiymiş. Botların yerine ayakkabıların en rahatlarını giyiyordu artık. Doktor Scholls, ona sivil kıyafetler ve hafif bir yağmurlukla birlikte yeni ayakkabılar vermiş. Bunlar bir Rus istihbarat şebekesini ortaya çıkarmak için verilen yeni görevinin bir parçasıymış ve bu görev aynı zamanda –altmışların sonları, yetmişlerin başlarında– bölgede ve Amerika kıtasında olan biten tüm bilgileri ele geçirebilmek için de oldukça etkiliymiş. Nikolay Viladimiroviç Sigidin’in dışında, –bu adamın da (Sigidin’in) batı Berlin’in küçük tiyatrolarında, Rus oyunlarında köylü rolleri oynamasına izin verirlermiş– Robert bütün yıl boyunca, başka bir Rus’a daha rastlamamış. Bu onların yeteneğinin bir işaretiymiş Robert’a göre. Robert aslında ne aradığını anlamaya çalışıyormuş. Fakat askerî havalimanında aylık verilen brifinglerden daha fazlasını sormaya da cesaret edememiş. Ona kalırsa, soru sormak kendisini şüpheli göstermekten başka bir işe yaramazmış. Bu yüzden Rusça fısıltıları dinlemek adına, ona söylenen lokanta ve bunların isimlerini yazarken dikkatle başını sallıyormuş yalnızca. Bunların yanı sıra, ne Otel August Fasanenstrasse No: 22’deki rahat konaklama imkânını, ne de aylık 15 yüzlüğü bırakmak istemiyormuş. Geri kalan parayı Georgia’ya döneceği zamanlar

için bir kenara koyuyormuş; büyük siyah bir Buick, güçlü bir motor botu ve Mitchell balık takımı için...

Berlin'deki günleri, otelde mükemmel bir kahvaltı ve üstüne merkezden çok uzak olmayan Berio Kafe'de bir sabah kahvesiyle başlarmış. Gün ortası tembelliği, tekrar otelin yoluna düşürürmüş ayaklarını. Sessiz, her şeyin bulunduğu bir müzik dükkânına uğrayıp –tanınmış, daha çok seçkin Avrupalı bestecilerin işleriyle özel koleksiyonunu oluşturduğu yermiş burası– sonra da öğle yemeğinde, albüm kapaklarındaki yazılara göz atıp, Phillips marka gramofonun sesiyle bir saat şekerleme yapmak için odasına çekilirmiş. Öğle sonrasında pek çok görevle iştigal olurmuş; Rusça dersler, bir saat dil bilgisi ve sonrasında ise pratik için, alacakaranlık sokaklar boyunca ve bodrum katı barlarda yalnız takılıp, birkaç içki yudumlamak...

1969 baharını belirgin bir şekilde hatırlıyor... Martha Goldber'le uzun yürüyüşlerini ve onun Berlin'in akustik yeraltı tren istasyonundaki sesli gülüşlerini... Nedendir bilmiyormuş fakat kadının kahkahası, Robert'a sık sık, Brahms'ın 6 numaralı Macar dansını hatırlatmaktaymış.

O sabah gökyüzü parlak ve hoş kokuluymuş. Robert üzerindeki kıyafetini yeni kadife bir ceketle değiştirmiş ve sokak satıcısından bir demet karanfil almış. Olaylar operasyon merkezinden bir bildirinin kabaca otel kapısının altından atılmış olmasaydı, daha mükemmel bir şekilde cereyan edebilirmiş söylediklerine göre... *Bütün toplantılar iptal edildi* diye yazıyormuş kâğıtta; *Ta ki bir sonraki bildiriye kadar*. İstihbarat subayları bilhassa dikkatli olmalıymışlar. *Görev dışındayken*. Çünkü Rus ajanları giderek daha aktifleşmiş ve *gerekli bilgileri almak için acımasızca yöntemler kullanmakta*

tereddüt etmeyecekler imiş. Ve altı çizili bir dipnotla şu belirtilmiş: Görevlerinde yüksek risk oranı bulunan tüm çalışanlar, üçüncü derece alarm durumu geçerli olduğu müddetçe, iki katı ödeme alacaklardır. Ayrıca ek olarak operasyon merkezi, düşman istihbarat servisi tarafından yakalanan ajanlara kaba-hatleri olsun yahut olmasın, yoklarmış gibi davranacaktır notu da düşülmüş kâğıda. Diğer bir deyişle, Amerikan istihbarat servisi, ajanlarının yaşadığını öğrenmek için herhangi bir adım atmayacaktır demek istemişler. Robert bu üslupta kelimelerle ve kurallarla, Arizona'daki eğitimler boyunca sık sık karşılaşmış. Robert'a göre; *bunlar tep tip bir düzen içerisinde, dilin garip hareketleridir, fakat çalışma ağında, insanlar arasındaki iletişimi büyük oranda kolaylaştırır.* Dokuz adet çiçeği eliyle sıkıca kavramış öylece dururken, Robert Duncan başının arkasında donuk bir darbe hissetmiş ve yorgunluğun sarsıntısı darbenin onu yere sermesine yetmiş. Karanfiller kaldırıma saçılmışlar. Binlerce kıvılcımla süslenmiş gri bir peçe görmüş ve sonrasında bir hiç... Domuzları düşlemiş, pis bir domuz sürüsünü; dişlerini göstererek, daireler çizip koşturmalarını düşünmüş. Uyandığında, daha fazla fırtına beklendiğini anons ettiklerinde, bedeni, Berlin sokaklarındaki uzun yolculuğunu ve kaburgalarındaki acıyı tekrar yüzüne vurmuş.

Nihayetinde göz kapakları kör edici bir pembelikle parlamaya başlamış. Işığı müjdeliyorlarmış, çok daha fazla ışığı, fakat Robert tamamen gözlerini açmakta tereddüt etmiş. Kendini güzel bir kumsalda ve temiz bir suyun yanında görme umuduyla etrafa biraz göz attığında, göz kamaştırıcı, yoğun bir kova dolusu su yüzüne çarpmış aniden. Suyun hâlâ yere damladığını ve kovanın yere konulduğunu duyuyormuş. Ardından da uyanmasını söyleyen küfürle karışık sözler işitmiş.

Penceresiz, iyi aydınlatılmış bir odadaymış. Elleri gevşekçe bağlanmış, tahta bir taburede oturuyormuş. Solunda, köşede bir duman kümesi yükseliyormuş. Duman, bir adamın sert bir adımıyla soldan sağa hareket ediyormuş. Ayakkabısı, kahverengi pantolonu, parlayan kemer tokası, kolları kıvrılmış penyesiyle büyükçe bir Mickey Mouse maskesi takmış bir adam görmüş. O sırada adam, sigarayı iki parmağının uçlarıyla tutmuş ve maskenin ağzındaki küçük deliğe sıkıştırmış. Ağzına biriken dumanı dışarı üflerken, duman maskenin altında yayılıyor ve çeşitli değişik şekiller oluşturunmuş. Mickey Mouse sorular sormaya başlamış. *Ne zaman? Nasıl? Nerede? Kaç kişi? Nereye? Ne amaçla?* İsimler, isimler, isimler... Robert o arada burnundan damlayan her bir su katresini dilinin ucuyla yakalamaya çalışarak, kendisini sorguya çeken adama, bildiği her şeyin birkaç basit operasyonel detay olduğunu anlatmaya çalışmış. Yutkunmuş ve omuzlarını silkmiş adam; söylenecek başka bir şey olmadığını anlamış gibi birkaç hareketin ardından, histerik bir kahkaha atmış. Sorular yerini şiddetli darbelere bırakmış. Adamın yersiz kıkırdamalarıyla bölünen darbeler ve nihayetinde büyük bir uyku enjeksiyonu ile gelen sessizlik... Mickey Mouse karanlığın içinde kaybolmuş. Robert, bilincinin son kalıntılarıyla direnirken, kendini uçaktaymış gibi hissettiğini hatırladığını söyledi. Özgürlük heykeli, elindeki maskeyle kendisini çağırıyormuş. Uzun adımlarla okyanustan koşarak gelmiş ve bir şeyler söylemiş. Fakat karanlık, bu sanrılarını da kısa bir sürede yiyip yutmuş...

Gözünde o pembe parıltıyla uyanmadığı bir vakit, saçlı sakallı flu bir siluet sandığı ıslak, kahverengi bir sis görmüş. İnsan dışkısının yoğun kokusu burnuna kadar geliyor ve ciğerlerini hastalıklı bir hoşluk içinde dolduruyormuş. Elleri

bağlı değilmış. Şiş yüzüne dokunduğunda çok acıdığını fark etmiş. Sağ elmacık kemiği, ağırlı kabarcıklarla kaplı ve doğrulmaya çalıştığında sanki yüzlerce kırmızı karınca, omurgasını ısıırıyormuş gibi hissetmiş. Duvarın yukarısındaki tozlu pencereden, soğuk bir hava şelalesi içeriye dolmuş. Soğuktan dizleri titriyormuş. Arizona güneşinin altında, işinin ne kadar riskli olduğunu düşünmüş aslında, fakat o zaman bütün hayal edebildiği, tramvayların kesik kesik çingiraklarıyla dolu Berlin'in, nemli, taşlı sokakları ve aylak aylak dolaşan iyi giyimli Rus ve Doğu Almanya ajanlarıymış. Bu sahnenin bir parçası olduğu düşüncesiyle yola çıkmış. Avrupa'da olmak istemiş; iyi korunan sınırlarla bölünmüş, farklı dillerin yığını, antik, kan ve tarihle yoğrulmuş o kıtada olmak... Beklentileri her Amerikalının hayatında bir kez atalarının topraklarına gitmek istediğine dair egzotik bir genel kanıyla perçinlenmiş. Bu his kendisine zevk veriyormuş...

Leş gibi kokan hücresi, Robert'ın hayal edebileceği her şeyden daha betermiş. Avrupa'da olmak istiyormuş ve işte burada. Gözleri karanlığa alıştığında, pencere pervazlarının arkasında uzanan parmaklıkları zorlukla görebiliyormuş ki bunlar yine bir hücrede olduğunun belirtileriymiş. Boğazında bir hareketlenme hissetmiş aniden, midesi kasılmış ve nefesi hızlanmış. Ağlamaya başlamış...

Dikdörtgen bir ışık çerçevesiyle, dışarının taslağı misali bir aydınlıkla uyanmış uykusundan. Kapının tam tersi yönde olduğunu düşünmüş. Bu yüzden ışığı gerçekten görüyor muymuş yoksa tahayyül mü ediyormuş; tam emin değilmış. Fakat hücrenin her bir köşesini şimdi daha net seçebiliyormuş. Birden sağ tarafta pis bir battaniyenin altında, bir tıkırtı peşinden de bir öksürük sesi duymuş. Battaniyenin

bir ucundan bir ayak görünüyormuş. Hemen hemen simsiyah tenli bir ayak... Diğer ucunda bedenin altında kalmış bir kol ve bir tutam saç seçiliyormuş. Kolun üst kısmı, irin ve kanı emmiş; büyük, şişkin bir bandajla kaplanmış. Gördüğü her ne ise; o şey çürüyormuş!

Robert dizleri üzerinde, bozulmuş cesede doğru sürünerek ilerlemiş. Saçlarının arasında bir yüz aramış, fakat sadece irinli yaralara dönüşmeye hazır, sertleşmiş tümsekler görebilmiş. Kirli battaniyeyi kaldırmış yavaşça. Çürüyen bedenin dayanılmaz, son yaşam belirtilerinden vazgeçmiş cesedin kokusu, Robert'ı hasta etmiş o an. Kapıya vurmaya bile gücü kalmamış; bütün sinirleri boşalmış. Öyle görünüyormuş ki; düşman, oyunun kurallarını utanmadan çiğniyormuş. Tekrar bilincini kaybetmeye başladığını hissetmiş. Gözleri kapanırken, uyandığında başka bir yerde olmayı dilemiş sadece... *Herhangi bir yer olsun, diye düşünmüş. Daha beteri belki ama bu mezarın içi değil!*

Paslı kilitteki sinsi anahtar tıkırtıları bilincini yeniden geri getirmiş. Ardından ışık gelmiş; hücrede battaniyenin altındaki ceset ve ondan başka kimsenin olmadığını ortaya koyan bir ışık seli... Saçlı adamın silueti aslında toprak dolu büyük bir çuvalmış. Robert'ı burada öldürebilirlermiş; bacaklarını kesebilir ve ortadan ikiye doğrayabilirlermiş. Parçaları beş veya altı çuvala koyup farklı yerlere gömebilirlermiş. Kapıdan kurtulup sürünmek zorunda olduğunu düşünmüş. Dizleri dayanılmaz bir şekilde sızlıyormuş. Darbelerle dağılmış yüzündeki kan kurumuş; acıyla yüzünü ne vakit buruştursa kurumuş bir yapraktan geliyor gibi çıtırtılar duyuluyormuş. Yüzünü kapıya çevirmiş. Daha başını bile kaldıramadan yüzünün ortasına inen siyah bir asker botunun darbesiyle

karşılaşmış. Son derece güçlü ve hızlı bir bot darbesi... Bir başka taraftan o an, başka bir darbe gelmiş. Ve kapı darbelerinin peşine hızla kapanmış. Kapının uğultulu sesini duyduğuna memnun olmuş aslında. Şu an o hücreye yeniden dönmek zorunda kalmayacağını düşünmüş. Açık yeşil, rütbesiz üniformalarıyla; iki baş belirmiş tepesinde. Yüzlerinde, Robert'ın içinde bulunduğu halden, sinsice bir memnuniyet ve ilgisizlik belirgin bir şekilde görünüyormuş. Robert yatağın üzerinde oturup bana, Berlin'deki talihsizliklerini anlatıyor, bir yandan da elindeki kitabın sayfalarını çeviriyordu ara ara. Kitap dışında onu o an, her şeyi okuyormuş gibi düşündüm. Şeffaf sayfaların üzerinde tükürüklü parmak izleri kalıyordu. Sözleri, hikâyelerine dair birkaç gizem bırakıyordu. Ne Robert'ın gözlerinde biriken yaşlara bakarken, ne de elindeki kitabın sayfalarını aceleyle çevirdiğinde –bir sonraki gün yine kitaba kilitlenecekti– saklı kalan yerleri sormaya cesaret edemedim. Tam bu anlarda kitabın sözleri ağzından dökülürken arkadaşım, Berlin'de, bilinmeyen o hücrede yaşananlara dair sözlerine bir şeyler daha ekledi. Bedeni güçlü kollarla sarılmış ve uzun koridorun sonuna kadar sürümüşler. Bacaklarıyla direnmeye çalışmış fakat nafile. Kalbi, bu hayat bulan hikâyenin kısa süre sonra biteceği düşüncesiyle atıyormuş. Merdivenlerin başında taze bir bahar havasına kavuşmuş. Ve böylece kendisi için her şey yeniden belirmiş gibi olmuş. Tek penceresinde bile ışık olmayan bir binanın yanından yükselen ayı görmüş. Nerede olduğuna dair hiçbir fikri yok iken, başının arkasına donuk ve sert bir darbe daha yemiş...

Aynı kaldırıma bırakmışlar baygın bedenini, hatta muhtemelen aynı noktaya; Martha Goldberg'e aldığı karanfil buketinin düştüğü yere. Yüz metre uzaktaki otobüs durağının

yanında bir telefon kulübesi varmış. Birkaç insan bekliyormuş orada; bu insanlardan birkaç bozukluk alacağını ummuş ki Robert yaklaştıkça insanlar ondan bir bir uzaklaşmış. Yalnız yaşlı bir adam; birkaç bozukluk sıkıştırmış eline. İşte ahizeyi kaldırdı. Telefon parayı yuttu ve tanıdık bir ses telefonun diğer ucundan buz gibi sesle yirmi dakikaya oradan alınacağını söyledi. Yaşlı adama teşekkür etmek istedi ve tam birkaç adım atmıştı ki; adam elini kaldırıp bağırdı: *Uzak dur!*

Robert parmaklarında yaralar ve şişliklerle bankta oturuyor. Ancak daha şu anda neler olup bittiğini anlamaya başlamış durumda. Amerikan ordusundaki ücretli istihbarat subayı kariyerinin bittiğini biliyordu. Çünkü konuşmaması gerekenleri konuşmuştu. Önemsiz gibi görünse de, bildiği şeyler (aynı zamanda şu anda düşmanlarında bildikleriydi) tüm meselenin kalbiydi; bütün sırrın temeli. Her şeye rağmen o bilgileri korumalıydı. Siyah bir arabanın kendisini alıp, havaalanındaki hastaneye oradan da dispansere götürmesini bekliyordu ki sarı siyah camlı ve deterjan reklamı için kullanılan VW bir minibüs geldi. Arka kapısı açıldı, önlüklü bir adam arabaya binmesi için eliyle işaret etti. Arabanın zemininde eski bir askerî battaniye vardı. Kapı kapandı, Robert, Mickey Mouse maskesini ve onun garip ve anlamsız bir şekilde korkuya iten donuk gülüşünü hatırladı bir anda. Berlin sokaklarındaki son gezisini metal bir kutu içinde yapmak pişmanlık hissettirmişti kendisine. Minibüsün küçük demirli penceresinden, dönemeçleri döndükçe sallanan kafaları görüyordu yalnızca. Umduğundan daha kısa bir sürede havaalanına ulaştılar. Sakin ve düzenli askeri botların izleri... Bir sedye ve gülün bir doktor ve cebinden çıkardığı

eldivenleri ile ciddi bir hemşire... Hissiz bir süreç olarak düşündü bütün bu gördüklerini...

Amerikan ordusuna ait olan makinenin gücü, süreci net bir şekilde gözlemleyen verileri depolamasıydı. Bu yüzden Robert, bu tür dosyalarda önceden elde edilen tüm ölçümlere dâhil edilmek zorundaydı. Bu detaylı, tıbbi muayene, en küçük noktasına kadar incelendiği uzun bir sorguyla devam etti. Tutulduğu hücrenin duvarlarında herhangi bir yazı var mıydı? Onu sorgulayan adamın boyu uzun muydu? Aksanı var mıydı? Ellerinde veya boynunda bir yara izi hatırlıyor muydu? Bir paket görmüş müydü? Hücrede karşılaştığı insanla konuşmuş muydu? Pencerelelerde kaç tane parmaklık vardı? Kaç kum torbası görmüştü?

Robert sorulardan korkuyordu. Hastane odasının koyu karanlığında yatarken, cevaplarını önceden hazırlamaya çalıştı. Uçakların gürültüleri camları sarsıyordu. Dört motorlu *Hercules* yere indiği vakit ise, havanın basıncını göğsünde hissetti.

İlk gece yatağından çıkmadı. İyi bir yemek ve iki tane Coca-Cola'dan sonra geçirerek ve duvardaki beyaz çıkıntıları sayarak kendini eğlendirdi. Şafak vaktinde sıcakkanlı bir hemşire tarafından uyandırılmaya ve söylediği her şeyin not edileceği merkez ofise götürülmeyi umuyordu fakat Robert uyanmak için bu olayların gerçekleşmesini beklemedi. Günün ilk ışıklarıyla ayaklandı ve hastanenin verdiği kıyafetleri giydi. Saçlarını taradı ve kapıyı rahat görebilmek için yatağına oturdu. Bir saat kadar oturduktan sonra odanın içerisinde aşağı yukarı yürümeye başladı. Bir yandan da yerdeki fayansların çizgilerini sayıyordu. Kapı kolu hareketsiz ve hissizdi. Koridordan bir müzik sesi geliyordu. Ordu

kuvvetlerinin radyo istasyonundaki spikeri, yarım saatte bir, saatin kaç olduğunu bildiriyordu. Askerlerin şarkı isteklerine ve Doğu cephesinden gelen haberlere yer verilen bir programa aitti bu sesler. Robert, Berlin'in, çok farklı yerleri içine alan Batı cephesinden biri sayılıp sayılmadığını merak etti bir an. Sonunda bir işaret; kapıya doğru gelen birkaç adım... Radyo sessizleşti ve böylece bir süre sessiz kaldı. Ardından öncekinden daha yüksek bir sesle çalmaya başladı. Sonra tekrar ayak sesleri... Kapı mandalı her an hareket edebilir diye düşündü. Doktorun sabah kontrolleri boyunca rahat odaklanabilmesi için radyonun kapatılması gerekiyordu diye söylendi kendi kendine. Robert'ın odası, koridorun sonundaydı; bu yüzden ufak gecikmeleri affedebilirdi. Anahtar deliğinden bakmayı düşündü. Elleri terliyordu. Delikte bir anahtarın döndüğünü duydu.

Robert ancak o an geçici bir tutuklamada olduğunu fark etti. Gece boyunca gölgelerini gördüğü askerler daha şimdi bir anlam kazanmış gibiydi. Yağlanmamış metalin gıcırtırlarını duyduğunda, neden kilitli ve gözaltında tutulduğunu sormamaya karar verdi. Kendi kendine bunun normal sürecin bir parçası olduğunu söylüyordu. Sorgudan ve raporları doldurduktan sonra her şeyin yoluna gireceğini düşünmek istiyordu. Yarım yıllık ödemeyi önceden alacak ve bir sonraki gün ilk uçakla Arizona'ya gönderilecekti. Veya belki New York'a gitmesine izin verirlerdi. Buralarda birkaç gün biraz para harcadıktan sonra, Georgia'ya tekrar dönebilirdi. Fakat kendisini karşılayacak sürprizlerden habersizdi.

Güler yüzlü doktor ve ciddi bir hemşirenin yerine, ABC korunma eğitimleri boyunca bir kez gördüğü türden gaz maskeleri takmış koruyucu kıyafetler içinde üç adam içeri

girdi. Biri büyük bir çıtır tavuk parçası, domates salatası ve mantar sosu taşıyordu. İkincisinin tepsisinde ilaç şişeleri ve mavimsi sıvılarla dolu şırıngalar vardı. Üçüncüsünün elleri boştu. Bir sandalye çekildi, yatağın yanına yerleşip oturuldu, Robert panikledi, yüzünde, alnında büyük ter damlaları belirdi ve bir türlü bitmeyen cevapsız suallerin yankıları odada dolaşıyordu. Robert üçüncü adamın gözlerinden, yatağın çarşafının kenarlarını sinirli, sıkıca tutmuş, eğri omuzlu ufak bir figür olarak görünüyordu. İnsan hareketleriyle benzerliğini ölçmeye çalıştığı, camın arkasında görünen ağız ve burnunun aslında kendisine ait olduğunu, Robert o an, kendine geldiğinde anlamış. Plastik bir borudan geliyormuş gibi çıkan hırıltılı bir ses, tepsi tutanlardan birine dışarı çıkmasını ve radyoyu kapatmasını söylemiş. Konuşmaları üçüncü dalgadaki *wayfaring stranger* ile bölünmüş; *güzel topraklar öylece önümde uzanıyor olsa da / Tanrı'nın onları...* Bir sessizlik olmuş sonra aniden. Sesin sahibi konuşmaya devam etmiş: *Bay Robert, sağlığınıza... Yani... Sağlığınıza ciddi bir tehlike ile karşı karşıya olduğuna dair önemli belirtiler var.* Robert anladığını belli etmek için başını sallamış. Büyük bir ter damlası, burnundan akıp elinin üzerine damlamış. Sesin sahibi devam etmiş: *Durumu tamamen ciddi olarak tanımlamak istemiyorum fakat bu sizi ilgilendirir –yani aslında hepimizi–. Daha önemli testler için birkaç gün daha karantina altında tutulabilirsiniz. Eminim bizi anlıyorsunuzdur.* Robert hiçbir şey söyleyememiş. İğne koluna yaklaşıncı, itaat ederek kazağının kollarını sıyırmış. Konuşamıyormuş; bütün vücudu titriyor ve her yerinde soğuk bir dalgalanma hissediyormuş. Biraz sonra kulaklarında bir uğultu başlamış. Kendisine uzanmasını ve böyle uzunca bir vakit dinlenmesini tavsiye etmişler. Ve endişelenmemesini... Her şey geri kalmış ve güvende

hissetmeliymiş. Yaşamak zorunda kaldıklarından haberdarlarımış lakin burada tutulması gerekiyormuş. Bir süre... Robert *bir süre* derken neyden bahsettiklerini anlayamamış, hatta bunu söylerken kast ettiklerinin; yıllarını, hayatının on yılını, Avrupa'nın karanlık bir mahzeninde geçireceğini hiç düşünmemiş. Gözlerini tavana dikmiş ve hissedilir bir şey yapabilmek için, bir etki beklemiş korkuyla; bağırmak, bu uğursuz hastanenin her köşesinde kavga edebilmek için bir etki... Tam o anda, şu anki hayatı ve başına gelecek her şey; kaderin tahmin edilemeyen akışında, açığa çıkan küçük, siyah bir toprak taneciğı şekline bürünmüş. Bir şeyler atıştırdıktan sonra, odadakileri, iyi olduğı konusunda ikna etmeye çalışmış ve ne kadar ay veya gün orada kalacağını sorduğunda, adamlardan biri istemsizce gülmüş.

Cam gibi gözleriyle, büyük mavi gözler ve iri dudaklar görmüş; karşılaştığı insanlar; o insanların elleri, derilerinin renkleri ve suratlarının görünüşleri hakkında sorular sormuşlar ve Robert iğrenç kokulu o hücre hakkındaki ve battaniye ile örtölü bedenle alâkalı bölüme geldiğinde, doktor dizkapağına vurmuş ve arkadaşları not almaya başlamışlar. Ten rengi bozulmaları, yüzünün ve organlarının durumu, saçları, kokusu, herhangi bir öksürük? Robert'ın hatırladığı tüm detayları, teker teker not etmişler. Bir enjeksiyon daha yapılmış ve burnundan bir mukus örneğı alınmış.

Doktor, Robert'ın akşam yemeğini bizzat kendisi getirmiş ve ona sigara ikram etmiş. Bu kez yatağın ayakucunda oturuyormuş. *Kulučka dönemi yıllarca sürebilir, demiş. Kurallar tedavi olmadan evvel eve çıkamayacağınızı belirtir; amacı ise Amerikan vatandaşlarını tehlikeye atmamaktır.* Bir sonraki bilgi bu şekildeymiş. *Ordu tedavi masraflarınızı karşılayacak.*

Doktor, kurduğu cümleler arasındaki boşlukları, küresel iklim değışiklikleri ve bölgenin soğuk yemekleriyle ilgili konuşarak doldurmuş. Ve bütün bu konuşmalara hava kuvvetleri radyosunun anlamsız melodileri eşlik etmiş. Doktor: *Avrupa'nın en son cüzzam hastanesinin güneydoğu Romanya'da olduğunu eklemiş en sonunda...*

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Doğum günü hediyemi sakladığım sabah, bir Romen pasaportunu mumlu kâğıda sardım. Ardından nergislerin olduğu tenekenin altına, yavaşça ve sessizce yerleştirdim. O sırada yüzü duvara dönük uyuyan Robert'ı uyandırmamaya çalıştım. Bu sabah, buradan kaçmayı düşündüğüm ilk sabahtı. Fabrikadan gelen duman bulutu, büyük bir soru işareti gibi ovanın üzerinde kıvrıldı, ta ki rüzgâr ve güçlü bahar güneşi, onu, batıya akan gri bir nehre dönüştürene kadar...

Robert rüyasında konuşuyordu. Yüzünü yastığa bastırmıştı ve yüzünü çevirdiğinde, yatağın yüzünde parlak kandamları bırakıyordu. Bu bilinen bir gerçektir ki; bütün cüzzam hastaları uykusuzluk derdi çeker. Hatta hastalığın ilk evresinde bile böyledir bu. Acı çeken bedeninizi rahatlatacak bir pozisyon yoktur. Sadece ayakta uyursak, tıpkı uyurgezerler gibi, ancak bu şekilde huzur bulacağımızı düşünürüz. Keyifli zamanlarımızda, sadece çok azımız hastane bahçesindeki eski çeşmenin kenarlarında oturabilirdi; hepimiz genellikle uykusuzluktan bitkin olurduk. Güneş ışığının tadını çıkarır ve bilincin sınırlarında beyin gücümüzle

uçardık. Böyle sıkıntılar, şu an oldukça sesli bir şekilde uyan, fil gibi horlayan Robert'a yabancıydı.

Pencere kenarına bir sandalye çektim. Şimdi oturduğum bu yerden, Robert'tan aldığım doğum günü hediyesini sakladığım noktayı görebiliyordum. Fayansların aralarındaki çizgiler belirgin bir şekilde görünüyordu ve taşlar kendi başlarına hareket edebilir belki diye bir hisse kapıldım bir an... Ve her an düşebilirler ve pasaport siyah bir kuş gibi uçar gider diye de bir korku vardı içimde. Arkadaşım gerindi ve abartılı sesler çıkardı. Duvara doğru yaslandı ve bana John Lennon'ı bir bıçak darbesiyle öldürenin Paul McCartney olduğunu söyledi. Güldü ve işaret parmağıyla boğazını işaret ederek "Aşkı satın alamazsın," dedi ve şarkıyı mırıldanmaya devam etti.

Pasaportun ilk sayfasına, ben hastane için hazırlanırken, küçük ilkyardım istasyonunda Romen bir asker tarafından çekilen bir fotoğraf yapıştırılmıştı. Yeni ismim, Andrey Stanesco idi; ismimin altında kimlik numaram, Romen hanedan arması ve Bükreş'teki belgeyi onaylayan otoritenin imzası vardı. Yüzümde hiçbir hastalık belirtisi yoktu, fakat siyah beyaz fotoğraf, korku ve karmaşayı açıkça yansıtıyordu. Öyle ki uzaklara bakan göz bebeklerimde kırık bir pırıltı vardı. O zamanlarda hâlâ bu diğer dünyanın kalıplarından, nispeten huzurlu yıllarımın yavaş yavaş kayıtsızlığın kaygan topraklarına gömülmesinden, geleceğin bataklığına saplanmasından sıkılmıştım.

Ne vakit çocukluğumun geçtiği şehri hatırlasam, ana dilimde küfür mırıldansam veya gübre fabrikasının çöp kutularından alınan kirli Avrupa haritalarını görsem; gözlerimden yaşlar akıtan bir sıra özleminin sızısını hissedirim. Renk

demetleri, tanıdık kokuların izleri ve sesler, sesler, sesler... Fakat son birkaç yıldır, bu tür haritalar daha az duyuluyor. Tüm bu anılar aklımın sahnelerine getiremeyeceğim ve oynatamayacağım kadar uzaktaymış gibi görünüyor. Anılar; Kuzey Polonya ormanlarında, üç düzine bufalonun son çobanı gibi, düşüncelerimin etrafında asılı duruyordu; sadece nasıl görmek istenirse, öyle görülebilecek biçimde... Güçlü tellerden bir çit koruyor onları; bir biri ardına çamurun ve kuvvetli bedenlerin değersiz öbekleri içinde kayboluyor. Hepsi yok oluyorlar...

Ne var ki; pasaport beni her şeyi tekrar düşünmeye zorladı. Kapağını açtığımda, yazıyla dolu kalın bir defterin sayfalarını çeviriyormuşum hissini verdi; resmî, mavi renkli, boş yirmi sayfayı değil...

Yatağıma oturdum. Robert ayaklandı, bana iyi sabahlar diledi ve pencere kenarındaki sandalyeye oturdu. Zoltan bahçede geziniyordu ve nefesinin altından mırıldanması duyuluyordu. Robert ona el salladı. Zoltan sol elinin kaskatı üç parmağıyla somurtkan bir şekilde yanıt verdi. Zoltan'ın alnında büyük kırmızı lekeler ve kılları dökülmüş saç derisi, cüzzamdan sebep izleri vardı ve tüm bunlar, unutulmuş bir kıtanın kabartma haritası gibi görünüyordu. Robert'a pasaporttan ve onu sakladığımdan bahsedecektim, fakat o dirseğini pencere pervazına dayamış, sessizce orada oturuyor ve çeşmenin etrafında, kuru zeminde daireler çizerek mırıldanan Zoltan'ı izliyordu. Nergisleri kokladı ve parmak uçlarıyla yapraklarını okşadı. Aniden elini sağ kulağına koydu ve diğer eliyle bana sessiz olmam için işaret yaptı. Benim algılayamadığım bir sesi duyabilmek için yoğunlaşmaya çalışıyordu. *Duyabiliyor musun?* diye sordu. Ve ardından parmağını

tekrar dudaklarına götürdü. Birkaç dakika daha... Ağaçların hışırtısı ve Zoltan'ın giderek artan adımlarını sürümesi dışında başka bir ses ayırt edemiyordu kulaklarım.

Sanki uzaklardan bir uçağın yakına gelmesi gibi hava, titremeye ve binlerce sesle dolmaya başladı. Şarkı sesiydi bu; Romence bağırان işçi şarkılarıyla karışık, ulusal devrimci marşının heyecan verici sesi geliyordu. *Diktatör gitsin! Özgürlük! Haklarımızı istiyoruz! Eşitlik!* gibi sloganlar duyuyordum. Zoltan durdu ve bedeninin kendisini taşıyabildiği en kısa sürede çite doğru koştu. Pencерemizden oldukça uzak, kutuplara dair afişler oluşturmuşlardı; Romanya'nın üç renkli devlet ambleminin olması gereken yerine de bir oyuk açarak... Tarlalarından uzaklaştırılan birkaç çiftçi iki traktörle bu topluluğa dâhil olmuştu. Protestocuların çoğu karınca gibi üst üste tırmandılar. Fabrikayı kale olarak kullanan bu sözde ordu, yönetimi de ele geçirmişti. Bütün bunlar Robert'ın Sensotregiore ve onun duvarları arkasındaki kanlı savaş hakkında anlattıklarının günümüze göre bir uyarlaması gibiydi.

Romanya Ulusal Televizyon kanalından gelen araç, uzak bir mesafede bir anlığına durdu. Kameraman aracın üzerine tırmandı ve vuku bulacak olayları kaydetmeye başladı.

Hastane de birden hareketlendi. Olan biteni daha iyi görmek için herkes ikinci kata toplandı. Mısır tarlasını geçerek fabrikaya ulaşan yol, bir huş ağacına doğru, bir enerji hattı etrafında geniş yarım daireler çizerek uzuyor, birkaç yüz metre içinde hastanenin çitlerine de ulaşıyordu. Ve ardından kenardaki çöp kutularını geçerek tekrar fabrikaya doğru kıvrılıyordu. Ambarın tepesinde birçok polis rozeti

parlıyordu. Bir memur copunu gösterdi ve avcı erlerle birlikte polisleri köşeye mevziledi.

Zoltan çitlere tutunmuş, aşağı yukarı zıplıyordu. Çavuşesku'yu lanetledi ve curcunaya, ulusal devrimci marşının değişik çeşitlerini söyleyerek katıldı. Nehir hastanesinin yakınından geçerek, Zoltan'ın ağlaması gittikçe daha da artıyor, daha da heyecanlanıyordu. İşçiler hastaneye yakın bir noktadayken ve Robert'ın şahin gözleri sakalsız ve kirli yüzleri görebiliyorken, biz, Zoltan'ın çitten atlayışını izliyorduk. Tele takılıp düştü birden, sonra keten cüppesini düzeltip, kukuletasını başına oturtarak, açık kollarla işçilere doğru ilerledi. Neşelerine ve şarkılarına katılmak istiyordu besbelli. Kalabalık daha yakına geldikçe sesleri azalıyordu. Meraklı gözlerle bulaşıcı hastalığın kalesine bakmaya başladılar; bütün sosyal sorunları arasında bir sihir gibi parılayan lanetlenmiş evlerine...

Zoltan'ı gördüler sonra ve keskin bir sessizlik oldu. Fakat yaşlı adam, boş gözlerin kalabalığıyla geri adam atmaya-caktı. Ne hastalıklı kışkırtmalara kanacak, ne de daha fazla krize neden olacaktı.

İlk taş kalabalığın orta yerlerinden fırlatıldı ve Zoltan'ın birkaç metre ötesine düştü. Robert ve ben de çoktan çitten atlamıştık. Zoltan'a doğru koşuyorduk ki bu sırada Zoltan mutlulukla el sallıyor ve şarkı söylüyordu. Zoltan hâlâ, dünyanın aç ve perişan mahkûmlarının ketene sarılmış bir cüzzamlı müttefike ihtiyaçlarının olmayacağına inanmak istemiyordu. Zoltan işçiler için, diğer dünyanın iğrenç bir yansımasıydı yalnızca. Daha fazla taş havada süzölmeye başlamıştı. Önce tek tüktü, sonra arttı, arttı ve arttı. *Günahkâr! Günahkâr!* çığlıkları duyuldu. Bu eski ağıtları duymak beni

sersemletmişti. Taşlar şimdi bizim üzerimize yağmaya başlamıştı. Zoltan'ı kollarından yakaladığımız gibi geri çektik. Kısa süre sonra taşların menzillerinden çıkmıştık.

Zoltan ağlamaya başladı. Bağırarak ağlıyordu ve ıslığı gözyaşlarına karıştı. *Günahkâr! Günahkâr!* ve Robert'la bana baktı. Hastaneye döndü yüzünü, ağaçlar ve eski tahta bir haç. Çeşmenin yanına oturttuk. Mstislaw bir bardak su getirdi, yere bıraktı ve ana giriş tarafındaki kara delikte kayboldu. Onun dışında hiç kimse, gelip neler olup bittiğini kontrol etmedi. Herkesin yukarıdan neler olduğunu izleyip, şimdi gölgeli odalarının yalnızlığında; o hançer gibi sözleri kalplerine kazıyarak oturduklarını düşündüm. Bütün yaşananlar, dışarıdakilerin dünyasına ait olmadığımızı kanıtlar nitelikteydi. Hastalık, korku, çirkinlik ve yozlaşmalar; bizi –Hansen'in evlatlarını– onlardan –dünyanın geri kalanından– ayıran özelliklerdi ve bu özellikler şahitti ki, kim bu sınırı aşmaya çalışırsa mutlaka durdurulacaktı. Ama Robert, yaşananların iyi bir deneme olduğu kanısındaydı.

İşçilerin şarkıları uzaklaştı. Zoltan'ı odasına çıkardık ve yatağına yatırdık. Göstericiler, Çavuşesku'nun büyük portresi önünde durmuşlardı. Kırmızı boyalar ve topraklar fırlatıyorlardı resme doğru. Portre uzaktan, kurşuna dizilmiş ve kanlar fışkırıyormuş gibi görünüyordu. Her atışın ardından kahkahalar yükseliyordu ve kısa süre içinde resimdeki sima tamamen kırmızı ve siyah tozla kaplanmıştı. Yüzünde biriken killi toprakla portre, hastalığın ileri aşamalarında cüzzamlı bir insanın yüzünü andırıyordu...

Şunu söylemeden geçemem, Robert, faydacı bir Amerikalı olmasına rağmen son derece duygusuz ve ilgisiz izledi olayları. Zoltan ve göstericilerle ilgili olay, onun gözünde

daha dikkate değerdı; gerçeğe oldukça yakındı, fakat daha az ilgi çekmişti. Dünyanın nasıl işlediğini anladığımı sanıyorum ve başka şekillerde de edebiyatta hikâyeler yazılır ve benim gibi insanlar tarafından hep hatırlanır; Robert, Zoltan veya Mstislaw gibi insanlar ise hatırlanmaktan çok uzaktır.

Fabrikadan ilk silah sesi duyduğumuzda hâlâ Zoltan'ın odasında oturuyorduk. Durmadan devam eden şarkılar, kesik kesik çığlıklara dönüştü. Birçok polis arabası, toz bulutları arasında fabrikaya doğru hızla gittiler. Ocağın ve fabrika bahçesinin u kısımları, karınca misali işçileri dağıtan göz yaşartıcı gazlara bürünmüştü. Diktatörün yaralı yüzü, yükselen dumanın ortasından ters ters bakıyordu. Ambarın çatısından gelen alevler iki işçiyi ilerine aldı; bu ikisi nişancılara taş atanlardı. Polis otoları fabrikanın birkaç yüz metre uzağında durdular. Etraf gaz maskeli, baştan ayağı donanımlı polislerle doldu. Sert adımlarla, memnuniyetsiz işçi sınıfından arda kalanlara yaklaştılar ve demir kalkanlarına çarpan her taşa karşılık bir el silah sesi yankılanıyordu gökyüzünde.

Göstericilerin en cesuru, nefret çığlıklarıyla kendini, sa-vaşa hazır polis kordonunun önüne attı. Demir kapılar bir anlığına açıldı ve adam bir çığlık dahi atmasına müsaade edilmeden cop ve botlar arasında kayboldu. Işilerin çoğu, fabrikanın kuzeyine, henüz başak vermemiş buğday tarlalarına ilerlediler. Fakat bu karıncaların hastanenin bahçesinden, arazinin sonunda, uzun tahılların arasında konuşlanmış birliğin kuşağına doğru gittiklerini biz görebiliyorduk.

Duman kısa sürede dağıldı. Çavuşesku şimdi saklanmadan her şeyi izleyebilirdi. Yedi veya sekiz ceset fabrika bahçesinde uzanıyordu. Kamayı başaramayanlar, kafalarına

dayanmış tüfek namluları ile dizleri üzerlerine çökmüş bekliyorlardı şu an. Bir polis, arabasından megafonla yakalananların Sosyalist Cumhuriyet'in kurallarını ve huzurunu bozmaya çalışan suçlular olarak kabul edildiğini ilan etti. Ayrıca bu insanlar başkanın anısına ve yaptıklarına dil uzatmışlardı. Birkaç işçi kalkmaya ve konuşmaya çalışmıştı fakat polisler yarı otomatik tüfeklerin namlularını hızla kafalarına indirmişlerdi.

Robert öte taraftan, iki polisin binanın arkasındaki kameramanı aldıklarını görmüş. Birkaç kez zavallı adamın yüzüne vurmuşlar, kaseti alıp duvarda parçalamışlar. Polislerden biri hafifçe omzuna vurmuş ve kameraman başka bir kaset yerleştirmiş cihaza. Başka bir polis, copuyla şu an kayıtta olan kameramanı işaret etmiş. Objektif itaatkâr bir şekilde memuru takip etmiş ve büyük cam göz, suçluların bükülmüş başlarını kayıt altına almış. Robert, cam kamera lensi için kullanılan kelimenin ne kadar ironik olduğunu söylemişti: *Objektif*. Gerçek bir olayı veya durumu tanımlayan bir sıfatla aynı olması oldukça komikti. Böyle aptalca bir farklılık ve şu an hatırlamadığım birkaç örnekten çok etkilenmiştim.

Zoltan nihayet uyudu. Büyükçe bir kan damlası, yatağın kenarından sarkan elinden damladı. Çekmecesinde iki doz *thiosemicarbazone* ve bir şırınga bulduk ve Robert, Zoltan'ın şişmiş damarına ilacı enjekte etti. Vücuduna doğru yaklaştığında, Hansen'in son yumruklarını indirdiğine tanıklık eden iğrenç kokuyu duyumsadı. Hastalık, yaşlı vücudunun dağılmış hücrelerine saldırıya geçmişti. Zoltan bu süreci keten cüppesinin altında saklamayı ve sessizce acılarına dayanmayı başarmıştı. Şırınganın altında, solmuş bir fotoğraf vardı; altta, sol köşede saçları taranmış ve gülümseyen bir

suratla, arka planda Budapeşte'nin ışıkları... 13 Mayıs 1911. Ingemar Zoltan diye not düşülmüş küçük bir çocuk... Çocuğun çelimsiz kollarına baktık. Bir elinde tahta bir oyuncak vardı, diğer elinin parmakları ise kıvrılmış gibi duruyordu; belki tırnaklarıyla ilgili bir sorunu vardı kafasına taktığı. Çocuğu bugünün şartlarında düşünseniz, kanıt niteliğinde benzerlikler görebilirdiniz. Geniş alnı, büyük koyu gözleri, uzun bacakları ve belirgin elmacık kemikleri... Fotoğrafi tekrar yerine bıraktık ve sessizce odadan ayrıldık. Her ikimiz de, hayaletvari bu çocuğun, yetişkin halinin ölümünü izlediğini düşünüyorduk.

Mstislaw'ın başını çektiği bir grup kapının önünde bekliyordu. Zoltan'ın nasıl olduğunu sordular, yaşlı adamın iyi olduğuna onları ikna ettikten sonra hep birlikte öğle yemeğine indik. Hiç kimse konuşmuyordu. Sabahki kargaşayı açıklamamız için benim ve Robert'ın konuşmasını bekliyorlardı. Çatal bıçaklar bir anda, sabah ölen işçiler için havaya kalktı. Hastanenin yanındaki yoldan polis sirenleri geçti. Göstericilerle dolu kamyonların gürültüsünden camlar sallandı, bu yüzden bahçedeki adımları duyamadık; adımları ve coplardan kaçmayı başaran iki talihsizin konuşmalarını...

Robert'ın insanlığın küresel krizine ve Doğu Avrupa ülkelerindeki komünist fikirlerin bozulmasına dair bir şeyler anlattığı konuşmasından sonra dağılıp odalarımıza çekildik. Herkes bu düşünceleri doğruca kabullenmiş ve Robert'ın asaletiyle büyülenmişti. Uzun cümlelerinin bazıları oldukça mantıklıydı. Söylediği gibi; *varlığımızın bütünlüğündeki karanlık yanlarımızın, önlerine koyduğu hırslara direnmek için hayatlarını yönlendirebilecek güç ve istek bahşedilmiş insanların yüzde beşiyle uygarlığın kaderi ayrılmaz bir şekilde iç içe geçmiştir.*

Uzandım ve tavanı izledim. Robert bahçede bir şeyler okuyordu. Bütün olanlar, rüzgârın bir kızın uzun saçlarını düğümlediği gibi aklımda düğümlenip kalmıştı. Bir türlü uyuyamıyordum. Sarı nergislerle başlayan gün, Avrupa'nın kalan son cüzzam hastanesindeki sıradan huzurlu yaşamın içinde bir sinir döngüsü hâline gelmişti. Ilık bir bahar güneşinin parlamasına ve havayı dolduran hoş kokulara rağmen, kimse dışarı çıkmıyordu. Bahçeden gelen tek ses Robert'ın çevirdiği sayfaların ve çitlerin oradaki çalılıklarda öten karakuşların sesleriydi. Aslında polis sirenlerinin sesi çok uzaktan, rüzgârın esintisiyle hâlâ duyulabiliyordu. Ve ardından kısa zamanda, binlerce bardağın tıkırdamasına dönüşüverdi her şey.

Harap olmuş Baptist şapeli eski, kullanılmış tuğlalar üzerine kurulmuştu. Bu yüzden zaman geçtikçe kolaylıkla yapılacak işler, çökme tehlikesindeki yapıyı döküntü yığını hâline getirmişti. Adak yerinden yükselen ve çatıya kadar uzanan kirli, demir haç tüm binayı ayakta tutan bir direk gibi duruyordu. Kendi kış uykusuna yatmadan önce binayla Margareta Yosipoviç ilgileniyordu. Sonra binanın kapılarını zincirlemişti son gücüyle ve gururla odasına, bir daha canlı çıkamayacağı o yere dönmüştü.

O zincirler artık yerinde asılı değillerdi ve şapelin sessizliği, ne zaman bir siren sesi duysalar, akılları yerinden çıkan iki kaçağın panik içindeki fısıltılarıyla bozulmuştu. Polisin onları aradıklarını düşünüyorlardı ve kolayca vazgeçmemeye kararlıydılar. Çeşmenin kenarında oturan Robert, ilk önce eski zeminin uzaktan gıcırdadığını duydu; bu ses rüzgârdan kaynaklanıyor olamazdı. İçeriden, uzun yıllardır Margareta'nın inancının el üstünde tutulan hediyelerini korumakla

yükümlü karanlığın kalbinden geliyor olmalıydı. Elindeki kitabı göğsüne bastırdı ve o an sadece kiliselerde var olan soğukluğu hissetmek istedi sanki.

Fakat daha o kapıya dokunmadan kapı kendiliğinden açıldı. Arkadaşımın gözleri merakla büyüdü ve ilahî bir gücün onları hareket ettirdiğine inanmaya hazırdı. Siyah saçlarıyla iki kafa belirdi karanlıkta; biri diğerinin üzerinde, gözleri gazdan dolayı kıpkırmızı ve şişmiş... Kralların ikinci kitabında Elisha cevap verdi: *Ardından mavi önlüklerle iki omuz belirdi.*

Pencere pervazındaki nergislerin arasından dikkatle baktım ve yaklaşmakta olan, Robert için birer korku ibaresi olan işçilerin ellerini gördüm. Robert daha fazla yaklaşmadı. El hareketleriyle konuşuyorlardı, yumruklarını perçinlemiş ve yüzlerini geri çekmişlerdi. Tüm bunlar, karanlıkta kalmak istediklerini açıklıyordu. Robert anladığını göstermek için başını salladı. Robert onlara bir şeyler okumayı önerdi nedense, fakat kabul etmediler. Onların tek ihtiyacı, bu harabe şapelin çatısıydı. Çünkü polisler onları bu lanetli yerde aramazlardı.

Akşamın erken saatlerinde, bir devriye arabasının ışığı kapıda belirdi. Robert ve ben yataklarımızda oturuyorduk. Bir yandan da sabah olanları tartışıyorduk. Polisleri görülmemiş bir zalimlikle suçlayan Robert, öte taraftan işçilerin de istediklerini ifade etmekte son derece ilkel olduklarını düşünüyordu. Ben dikkat çekmek ve acılarına karşı ayağa kalkmak için toplu eylemlerin tek yol olduğu konusunda ısrarcıyım. Ama o, bu durum sadece herhangi bir rasyonel amacı düzgün bir biçimde ifade etmekte beceriksiz olan kolektif yiğitliklerin sorgulanabilen bir türü olduğunu ve

sadece içine dâhil olunduğunu söyledi. Bir polis memuru, çitin diğer tarafına geçmeye cesaret edemedi, kapıdan seslendi. Kaçakların dışarı çıkmalarını istedi ve ikimiz kapıda belirduğümüzde bütün yaygaraları kesildi. Tabancasını saklamak için çaba göstermedi içlerinden biri fakat yine de pantolonunun içinde tuttu. Kabzası şişman göbeğine değiyordu.

Ne olduğunu biliyor muyduk? Bir grup suçlu fabrikayı yakmayı denemişti. Neredeyse tamamı yakalanmıştı fakat birkaçı hâlâ kaçaktı. Onları binanın yakınında görmüş müydük? Veya binanın içinde? Bu çukur saklanmak için ideal bir yere benziyordu. Eğer kaçaklar kaybolursa bu çok tehlikeliydi. Ölüm riskiyle karşı karşıya olabilirdik. Ve hastalığımız daha fazla bulaşabilirdi.

Sanki kendisini taş a yahut daha beterini yaparak –cüzamliya– dönüştürecek şeytanî birer kadınımız gibi gözlemlerini konuşurken sürekli bizden kaçırdı. Hıh! Arkadaşı arabanın içinde, kollarına sürterek tabancasını parlatıyordu. Avlanacak tavşanlar gibi arkamızdaki şapele sığınan zavalıların düşündüm. Muhtemelen rutubetli zeminin altında kendilerini gizliyorlardı. Bir yandan da, yakalanırlarsa olabileceklerini düşünmeye çalışıyorlardı. Tüm yaşamlarını, başkentteki güvenlik karargâhının, kötü şöhretli yeraltı mezarlıkları hakkında hikâyeler dinleyerek geçirmişlerdi muhtemelen. Hayatlarının geri kalanını kan kusarak geçirmelerine neden olacak işkence yöntemleri dinlemişlerdi. Olmasını istedikleri şeyler bunlar değildi kesinlikle...

Robert çitlere doğru saçma bir hareket yaptı ve memur aniden korkuyla sıçrayıp, silahını kavradı. Ben büyük bir balgam topağını gelişi güzel yere tükürürken, polisler bir adım daha geriye attı. Onun bu korkusu bizi cesaretlendirdi.

Yakınımızda bir yere gelemeyeceklerini yeni fark ettik sanki. Onu bizden uzak tutan hastalığımızdı. Birkaç saniyeliğine pencerelerde açık olan ışıklara baktı göbekli memur ve ardından arabasına döndü. “*Lanet olası cüzzamlılar*” gibi veya buna benzer şeyler mırıldandı. Robert ise memura karşılık, Amerikan argosundan anlaşılmayan birkaç küfür savurdu. Tekerler dönmeye başladı. Üzerimize çamur sıçratıp, yanıp sönen mavi ışığı ile yolun ilerisinde çalılıkları aydınlatarak kayboldular.

Robert ve ben kısa bir bakışmanın ardından zaferimizin zevkine daldık. Bu yaşananlara, ne kanunun kibirli dayatmalarına haince bir direniş ne de çitin ötesinde var olan bir şeye ait olma arzusu denebilirdi. Çavuşesku’nun rejiminin küçük temsillerine karşı yapılan bizim kavgacı tavırlarımız ve isyancı hareketlerimizin, Zoltan’ın göstericilere katılmak için koşmasından temelde bir farkı olduğunu düşünmüyordum. Hepimiz tekrar insanlarla iletişim kurmak istiyorduk; bu bir kavga bile olsa, böylece hastanenin çevresindekinden daha uzun bu çitleri yıkabilirdik. Sadece bir anlığına olsa da... Fakat her şey –Hansen’in adanmış bir tüccar gibi– yüzyıllardır hakir görülen isimlerimiz etrafında kurduğu demir perdenin üzerine yıkılmıştı. “*Lanet olası cüzzamlılar!*” sözündense burnuma yediğim bir copun acısını veya şişman polisin kurşununun dostça dokunuşunu yeğlerdim.

Cüzzamlı topluluğun gözünde artık biz bir kahraman-dık. Cion akşam yemeği için kepçeyle çorbaları doldururken, tabaklarımızı, kaynamış büyük patateslerle şereflendirdi. Ve ödül olarak mutfak kilerinden alınmış iki ananas konserve si verdi. Fakat kimse eski binadaki kaçaklardan bahsetmedi. Ve neden bahsetsinlerdi ki? Sessizlikleri, onların bizi

ilgilendirmediğini ve hastanenin içinde o adamları istemediklerini söylemenin bir yoluydu. Otoritemi kullanarak, işçilerin geceyi içeride uyuyarak geçirmeleri kararını verdim. Bir yandan da hastaların hassas kalplerini incitmekten de korkuyordum tabii.

İşçileri içeri almak için geceyi bekledik. Ve gece olduğunda zincirli kapıya yaklaştık. İçeri girdiğimizde Robert bir mum yaktı. Bozulmuş, erimiş yüzlerimiz daha korkunç görünüyordu şimdi. İki talihsiz birbirine sarılmış yatıyordu. Ağzıları açık, garip sesler çıkararak uyuyorlardı. Terlerinin eski yapıda bıraktığı ve uzun zaman kapalı kalmanın verdiği kötü koku etrafa yayılıyordu. Uyuyan kafalarının üzerinde bir sembol yükseliyordu; sembolün rutubetten boyası soyulmuş haldeydi. Sembolün tebessüm eden dudaklarındaki belli belirsiz yeşilimsi küfler yüzünden, bir tikslenme ifadesiymiş gibi suratını buruşturduğunu fark ettim. İşçiler o sırada gözlerini açtı. Ve görmek isteyecekleri en son şeylere bakmak zorunda kaldılar. Titreyen mum ışığının kırmızı parıltılarında aydınlanan Hansen'in evlatlarının hayaletvari yüzleri... Ağır karanlığın bir parçası olmak için sanki elimdeki mum düşüverdi ve bir anlığına etraf sessizliğe gömüldü.

İşçiler korkuyla, bizden kurtulmaya çalışırken, birbirlerine takılarak yere düştüler. Bana ve Robert'a çarptılar. Her küçük temas korkularını daha da artırdı. Nihayet kapıya ulaştıklarında, kapıyı tekmeleyip kendilerini dışarı atıp kıyafetlerini çıkartmaya başladılar. Etrafa bakındıklarında gözleri korkuyla giderek daha da büyüdü ve çırpılıplak bedenleri ile toprakta yuvarlanmaya başladılar. Bizim onlara attığımız her adıma karşılık, onlar bizden –bir yengeç gibi– bir adım uzaklaşıyorlardı. Sonra birden koşmaya başladılar.

Bir sıçrayışta aşılın çitin gidebildiği yere kadar onları takip ettik ve kovalamaca çalıların ve su birikintilerinin üzerinden atlamalarla devam etti. Taze ormanın ince ağaçları arasında kaybolana değin, uzun bir süre sırtlarında parlayan terden yansıyan ay ışığının parıltılarını izledik. Kıskançlıkla karışık bir hayal kırıklığı ile dolmuştum. Bu aptalların bizimle konuşamayacak kadar bizi küçük gördüklerini ve tepkilerini gizlemeye çalıştıklarını ve hastalığımızın onlara bulaşmasından korktuklarını düşündüm yeniden. Binanın zincirli kapısından gelenin polisler değil de, biz olduğumuzu gördüklerinde içleri rahat bir şekilde gülmüş olmalıydı. Onları sendeleyip düşerken ve tekrar kalkıp çok daha hızlı koşarken izlediğimde, kana susamış polis köpeklerinden bu kasvetli ülkenin bataklıkları boyunca kaçan ve ağaçların arasında saklanıp, yosunları koklayan ben olsaydım diye düşledim...

Yatağa geçmeden ve çocukluğumdan gelen imgelerle dolu kâbuslara dalmadan evvel, Zoltan'ı görmek istedim. Yüzü duvara dönük uyuyordu, kollarını göğsüne doğru çekmişti. Köşeleri buruşmuş, kırışmış fotoğraf parmaklarının arasından görünüyordu, çekmecesi boştu. Anılarıyla birlikte solan bir hayatın kopkoyu boşluğunu saklıyordu oysa o çekmece...

Odama girdiğimde, başta Robert'ın dua ettiğini sandım. Bana doğru dönmedi ama el salladı; elinde ucu sivriltilmiş bir kalem tutuyordu. Eski bir Avrupa haritası yere serilmişti. Yolları, ırmakları belirlemiş; şehirleri işaretlemiş, büyük bir ordu rotası çiziyormuş gibi dağları ve büyük şehirleri noktalamıştı. Ne yaptığını sordum, Budapeşte'nin iki veya üç santimetre kuzey batısına saplanmış iki şekil çizdiğini söyledi. Her şey çok yakın görünüyordu. Dirseğimi Transilvanya'nın düz ovalarına koyup, ayaklarımla batıya dönersem, parmak

ularım Bonn ve Frankfurt yakınlarında bir yerde oluyordu. Fakat başka bir adım daha atarsam veya öne doğru ilerlersem, ayaklarım tekrar zincirli bir zeminde duruyordu. Adım atmaya değeri miydi? Bir yerden başka bir yere seyahat bize ne kazandırırđı? Robert bir şey söylemeden haritayı sardı, düzenli bir şekilde işaretlenmiş kâğıdın hışırtısı, sormak istediğim tüm soruları boğmuştu.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Eski ve yeni Ahit'in İbraniceden üstünkörü çevirisinin cüz-zamlılara verdiği zararı ölçmek mümkün değildir. Bugün *tsa-ra'th* kelimesinin, Hansen bakterisinin neden olduğu bir hastalığı belirtmediğini açıklamak saçma görünebilir. Ve hatta İncil bile talihsizliğimizin belirtilerini yeteri kadar tanımlayamaz. Kralların ikinci kitabında Elishan'ın bir cüzzamlıyı iyileştirdiği Suriyeli Naaman'ı ve Gehazi'yi o hastalıkla cezalandırdığı bölümde şunu söyler: *Naaman'ın cüzzamı bundan böyle senin üzerine geçsin öyleyse ve sonsuza kadar sürsün. Ve Gehazi varlığından sıyrılır, kar kadar beyaz bir cüzzamlıdır o artık.*

Ne karı? Ne kadar da saçma. Açıkça belli ki burada bahsedilen pigment eksikliğinden kaynaklı bir hastalık – löko-dermi veya akderi; hâlbuki dostlarım ve ben cildimizin bazen tam tersi bir eğilimde olduğuna tanıklık edebiliriz.

Geçmiş yüzyıllarda Hristiyan aforozlarının her türlü-süyle lanetlenmiştik ve şunu gözden geçiriyorduk; Hristiyanlık kendi başına acı içinde çürümemize neden olan asıl

suçluydu. Avrupa'ya hastalığı tanıtanlar, ikinci milenyumun başlarında, seferlerinden dönen Haçlılardan başkası değildi. Kıta ilk kez böyle büyük bir salgınla karşılaşmıştı ki, 1179 Üçüncü Lateran Meclisi, bizi, '*yaşayanların arasındaki ölü-ler*' olarak sınıflandırmış ve sefil hastanelere göndermişlerdi. Eğer İncil'i seviyorsanız, milyonların eğlencesi için; cüz-zamlı insanlara taş atıp, boyunlarına ziller takın. Bizler ise göğsümüzün sol kısmına sarı, büyük haçlar takıyorduk ve bazı bölgelerde, diğer insanlar arasında bizi görenlerin *Günahkâr! Günahkâr!* diye bağırımları mecburîydi.

Kendini marketten markete sürükleyen, sadaka almaya çalışan cüz-zamlılar, bir yabancıнын elini cebine atması için ne çok emek harcıyordu. Daha yetenekli olanlar, aileleri ve arkadaşları tarafından terk edilmiş iyi eğitimli insanlar; hikâye anlatabilme kabiliyetlerini kullanıyorlar ve çoğu zaman birkaç düzine dinleyici toplayabiliyorlardı. Hiçbir vakit, hiçbir şehirde birkaç günden fazla kalmadıklarını göz önünde bulundurarak denebilir ki, repertuvarları dört veya beş hikâyeden oluşurdu. Genellikle şahit olduklarını söyledikleri mucizelerden veya ünlü savaşlardan bahsederlerdi. Ortaçağ'ın başlarında asiller, bu hikâyelerin anlatılmasını propagandanın önemli bir aracı olarak ele aldılar ve bazı durumlarda, şehrin rütbelileri ve hatta mahkeme üyeleri, cüz-zamlılara kasabadan kasabaya, şehirden şehre gidip özel hikâyeler anlatmalarını, abartılarla ve ustalık ifadeleriyle konuları zenginleştirmeleri için para ödüyorlardı. Ben de bazen aynı şeyi yaptığımı hissediyorum. Avrupa'nın kalan son cüz-zam hastanesinin varlığından bu yana iyice iç içe geçmiş, karmaşık bir ağı çözmeye çalışmak... Cüz-zamlıların yazdığı bu üzgün parşömenlerin arkasında, neler gizli tam olarak bilmiyorum. Meselenin özü açığa çıktığında elime ne geçecek

ondan da haberim yok. Belki okuyucunun şefkati belki de yüzyıllardır bizi takip eden tiksintiyle aynı ifade... Bunun bir önemi yok. Gübre fabrikasına yeni işçiler geldi. Kargalar yıkılmakta olan yapının çatısına yuva yaptı. Pencereden, yeşil bir manzarayla güzelce tamamlanan diktatörün, bahara ait portresini izledim...

Kızıl Haç yardımları, oldukça fazla miktarda ilaçla beraber elimize ulaştı; damardan aldığımız klofazimin ilacı ve tablet şeklinde etyonamid. Düzenli bir tedavinin en az bir yılında kayda değer bir etki oluşabilsin diye bu ilaçlara ihtiyaç duyardık. Eğer gelenleri eşit parçalara bölersek, yazın sonlarına kadar ilaçlar tam olarak yeterdi herkese. Margareta hakkından feragat etti, aynı şekilde Zoltan da. Zoltan; artık daha az konuşuyordu ve çitin yanına doğru yürürken mırıltıları giderek artıyordu; tam olarak neye baktığını biliyormuş gibi gözlerini uzaklarda bir yere dikeyordu. Robert, Zoltan'ın hep durduğu yerin yanında durulabilen, geniş yapraklarını okşayabildiği yumuşak çalılıklar olduğunu anlamıştı. Zoltan özveriyle çalılıklar arasındaki otları toplar, taşları kaldırır ve yağmur duası eder gibi gökyüzüne bakardı. O da bir sebze olmak üzereydi. Yemekleri birkaç haşlanmış patates ve -çürümüş dişleriyle çiğneyebilsin diye- küçük bir parça çavdar ekmeğiydi. Ateş başındaki toplantılara gelmeyi ve yoğun karaağaç çayını içmeyi bırakmıştı. Yüzünü alkollü bir paçavrayla kandan, terden ve kirden arındırmak için sildirdi. Sinir uçları hızla ölmeye başlamıştı ve bir demir parçasına yalın ayak tekme attığını ve ayağı kanamasına rağmen hiçbir acı hissetmediği için onu çılgınca gülerken görebilirdiniz etrafta. Robert ve ben bir gün Zoltan'ı uykudayken tuttuk ve Cion, Romen ordusundan edindiği tıbbi beceriler

sayesinde yaralarını bandajladı. Zoltan tekrar uykuya dalana kadar ellerini bırakmadık, sonra odayı sessizce terk ettik.

13 Haziran 1989 tarihinde Zoltan öğle yemeğine inmedi. Öğleden önce uyanmadığı için bu normaldi; bir iki saat geç gelen yaşlı bir adam için telaş edilmezdi. Öte yandan, kolundaki yara kabuklarını yolan bir adamla aynı masada oturmamak daha iyiydi.

Odama dönerken, Zoltan'ın kapısına sertçe vurdum, fakat cevap yoktu. Yatak düzgünce toplanmış, mütevazı kıyafetleri perişan hâlde yere serilmişti ve çekmecedeki siyah beyaz fotoğraf yoktu. İçgüdüsel olarak açık pencereden dışarı, yere doğru baktım. Çünkü durum, planlı bir kaçıştan çok bir intihara benziyordu.

Bahçeyi, şapeli ve çitin diğer tarafındaki ahır aradık fakat hiçbir iz bulamadık. Birden Robert, yumuşak çalılıarın yerlerinden söküldüğünü fark etti. Tahminen bu işaretler, Zoltan'ın sözde çılgınlıklarına aitti. Gece solgun bir ay ışığıyla ve vahşi köpeklerin havlamalarıyla dolmuştu. Endişe ve kaygı hâkimdi etrafa. Ateşin çevresinde sessizce oturuyorduk, Zoltan'ın karanlık penceresine baktım ve bir anlığına iyi huylu yaşlı adamın hantal silüetini görmeyi ve onun *Back in the USSR* şarkısını, taklit İngilizcesinden duymayı diledim. Hiç kimse konuşmadı ve çok geçmeden dağılıp odalarımıza gittik. Giderken de, uyumadan tam önce de hepimizin akli Zoltan'daydı.

Robert'in beni sarsmasıyla uyandım. Beni kolumdan tutup pencereye doğru çekti. Kapıyı işaret ediyordu, kapının arkasında yaşlı adamın bedeni uzanıyordu. Sabah saatlerinde oluşan sis batıya doğru uzaklaşıyordu. Her an doğmakta

olan güneşten saklanıyormuş gibi çalılıkların ve yeşilliklerin arasına dağılıyordu.

Zoltan çıplak ayak yatıyordu; ayakları kanamıştı, yüzü yere dönüktü. Bir şey kucaklamış gibi çelimsiz kolları birbirine dolanmıştı; avuç içleri toprağa sertçe gömülmüş gibiydi. Sırt üstü çevirdik onu. Keten cüppesi ve pamuklu pantolonu yırtılmıştı. Üzerinde kan lekeleri vardı. Ciddi ısırık yaraları bir de... Kalçasının sağ kısmından bir parça et yoktu. Köpeklerin seslerini hatırladım. Zoltan'ın köpekleriydi bunlar. Gece yarısı aç hayvanlar, hasta bedenin çürümüş kokusunu almış ve yoldan çıkmışlardı. Ahırın orada, çitin etrafında bakınırken onlara çok dikkat etmemiştik. Biri kalkıp ateşin civarından aldığı taşı onlara fırlatmış ve parlayan gözleriyle köpekler çalılıklarda kaybolmuşlardı. Robert bir keresinde elinde bir parça et ile onların yanına gitmeyi denemiş fakat korkunç havlamalarından korkup gerisin geriye dönmüştü. Doğada her şey açıkça belirlenmiştir; köpekler için kangrenli kokular, Hansen'in evlatlarının şişlikleri veya yumrularından sızan kanlı irin; bir parça taze etten daha cazibeli dir. Yazılı olmayan yasalar der ki; ölmüş olan önce yenilir, ölen ortaya çıkarılmak zorundadır. Ve bizi güçlkle, canlı olarak adlandırabileceğimiz, uğursuz bir gölgenin arkasına yerleştiren tüm belirtilere sahibiz.

Güneşi beklemeden Zoltan'ı odasına taşıdık. Temiz bir çarşaf gerdik ve tavan arasından alınan teneke bir tabuta yatırdık onu. Cüzzamlılar, sahip oldukları ne var ise onlarla birlikte gömülürler, bu yüzden tabutu dört büyük vidayla kapatmadan evvel, odasına dağılmış birkaç küçük şey bulduk ve onların birazını tabuta yerleştirdik; düzgünce katlanmış birkaç çorap, temiz mendilleri, Avusturya-Bulgar armalı bir

pipo, boş bir tütün kutusu, yatak başlığına iliştirilen doldurulmuş bir kartal. Fakir bir firavun gömüyor gibiydik. Hanedanın sonu; bir vakitlerin zengin imparatorluğunun yıkılışına şahit oluyorduk hepimiz.

Zoltan'ın aramızda hastaneye gömülen ilk hasta olacağını hiç düşünmezdim, bu kara tahtaya aday daha uygun hastalar vardı.

Topluluğun geri kalanı, yemek odasında bekliyordu. Biz odada görününce tüm fısıltılar kesildi. Bu özel gün için özellikle hazırlanmış hastalar vardı; gömlek düğmeleri tamamen iliklenmiş, kravatlar takılmış, kolların katlı bölümleri düzeltilmiş... *Sevgili dostumuz, artık bizimle değil dedim ve sözlerimin ardından yüksek sesli hıçkırıklar ve ağıtlar duydum.* Robert ve ben yemek odasına girip oturduk. Boş sandalyeler getirildi ve masaya hafifçe vurduğumda, insanların bakışları tahta sandalyede ve üzerine yerleştirilen çiçeklerde takılı kaldı bir anda. Nasıl gömüleceğine dair detaylarda anlaşmak kolay olmadı. Nereye gömüleceğini tartıştık. Kimileri bir müzik eşliğinde mikrofondan bir konuşma yapmamı önerdi. Diğerleri ise mezar taşı ve taşın üzerinde yazılan bir şeyler olmasını istiyorlardı.

Sandalyeler gıcırdadı ve bu sırada herkes el sallamaya, bir şeyler anlatırcasına çırpınmaya başladı. Herkes bir başkasını şunu veya bunu yapmaya ikna etmek için çabalıyordu. Konuşmalarını bölmek istemiyordum çünkü yaşlı adamın nasıl gömüleceğine dair konuşurken aslında kendilerine dair düşündüklerini dillendiriyorlardı; acı dolu hayatlarının, saygıyla unutulmak adına teslim edilme konuşmaları... Birkaç dakika sonra açıkça isteklerini dillendirmeye başladılar; çiçekler, büyük tahta haçlar, dini ayinler ve gömülmek

istedikleri yer isimleri... Geri çekildim, ölümden sonraki hayatlarına ve nihayet açığa çıkan sırlarına dair tatlı rüyalarının keyiflerini çıkarmalarına izin verdim. İki saat sonra konuşmaların nihayetinde odalarına çekildiler. Odalarından daha iyi mezar bulamamışlardı o an...

Robert kapıyı tıklatıp içeri girdiğinde, yerde dizlerimin üzerine çökmüş, büyük kâğıdın üstünde Bulgar sınırı boyunca uzanan Tuna'yı seyrediyordum. Zoltan'ı dörtte gömecektik. Diğerleri çoktan şapelin aşağısına mezarı kazmaya gitmişlerdi. Robert toprağın yumuşak olduğunu ve her şeyin tam vaktinde hazır olacağını söyledi. Avrupa haritasını cama tuttum. Gerçek resmi, çizilmiş temsiliyle kıyaslamak istiyormuş gibi görünmüş olmalı bu yaptığım. Güneş Fransa'da ufak bir delik gibiydi. Denizin aydınlanmış mavi lekeleri ve kırmızı yollar... Avrupa'daki bu delikte daha ne kadar çürüyeceğiz, bu şiltelerin altında saklanarak, diye sordum. Açık sözlülüğüm Robert'ı sarsmıştı. O gerçekten, pasaportu başucumdaki rafa koyduğu sabahki kadar cesur muydu? Şu an doğru zaman olmadığını söyledi, cenazeden sonra konuşmuşuz. Planları vardı ama her şey cesaretimizi kıran bir karışıklığın ortasındaydı. Daha sonra konuşacaktık, arkasını dönüp odadan çıkarken bir kez daha söyledi.

Haritayı buruşturup pencereden fırlattım. Sonra aceleyle merdivenleri inip haritayı buldum, tekrar odaya getirip düzeltebileceğim kadar düzelttim. Her şeye rağmen, bu yeri terk etmeye dair umutsuz düşlerim ve gitmek zorunda olduğum yollar arasındaki tek somut bağlantı, kırılgan bir köprü gibiydi bu harita. Tekrar yatağın üzerine serdim ve köşesine Robert'ın hediyesini ilaştırdım. Robert aşağıda cenaze için talimatlar veriyor, bazıları ise çitin iç tarafından

çiçekler topluyordu. Hastane sınırlarının ötesine geçmeye kimsenin cesareti yoktu. Köpekler gece yarısı insan etinin tadını almışlardı ve dişlerini tekrar bu lezzetin içine daldırmak için doyumsuz arzularla yanıyor olmalıydılar.

Bir Bengal kaplanı, bir kez insana saldırır ve onu yerse, artık başka hayvanları avlamayı bırakır. Aynı dürtünün bir benzeri belki bu köpeklerde de tekrar açığa çıkar. Kuzey Hindistan'da kimsesizlerin dışlanmış kolonileri, bu vahşi hayvanların ağızlarıyla yok edilmişti. Hayvanlar kendilerini kolay dışlanmış topalların tadına kaptırmış ve birkaç güçlü hareketle parçalara ayırmışlardı hepsini. Diğer kalanlar ise, kendilerini korumak için, ölümlerini dışarıda bırakmaya, gömmemeye başlamışlardı ki kaplanlar bu şekilde bol bol doyurulsun ve uzak dursunlar. Bu şeytanla yapılan bir çeşit antlaşmaydı. Tabii işe yararsa... Çünkü eğer kaplanlar sadece bir gün aç bırakılırsa, gecenin karanlığında saldırarak ve bir sürü insanı parçalayarak açlıklarının bedelini ödeteceklerdi. Bu yüzden cüzzamlı insanlar, sırf yeterli yemeği sağlayabilmek adına yaşça daha büyük olanları öldürmeye başladılar ve hatta civar tepelerdeki yalnız köylerinde yaşayan dilsizleri kurban ettiler bu yolda... Hepsi aynı noktaya geliyordu; hayvanlar ve insanlar aynı amaca sahiptiler sanki...

Özel bir polis birliği olayları kontrol altına almaya gittiğinde, kolonide sadece on kişi kalmıştı. Otomatik tüfeklerini ve üniformalarını kurtuluş olarak görmüyorlardı fakat ormanın şeytanlarının açlığını gidermek için yeni bir yol olabilirlerdi. Paslı bıçaklarla ve sopalarla birliğin üzerine çullandı o on kişi. Üzerlerinde çılglık atıyorlardı. Fakat kısa ve kararlı bir el ateş yollarından çevirmeye yetti onları; zira kurşun tam göğüs hizalarında patlamıştı. Albayın belli bir

amacı vardı; olayları çözüme kavuşturması bekleniyordu ve o, kurbanların hayvanlar veya bu cüzzamlılar olup olmaya-
cağına dair kesin bir emir almamıştı. Eğer bu kıymetli Ben-
gal kaplanlarından birini vurursa, *yabancı kaynaklı çevre or-
ganizasyonu*yla başı belaya girerdi. Bu şu anlama geliyordu;
kurbanlar *yaşayanlar arasındaki ölümler* olacak ve böylece
her şey hallolacaktı. Söylemeye gerek bile yok, sabah oldu-
ğunda cüzzamlıların tüm bedenleri kaybolmuştu; en azın-
dan efsaneye göre öyle... Ve bu efsane, Robert'ın bize tekrar
tekrar anlattığı bu masal, derin bir sessizlik içinde oturup,
çitin diğer tarafından gelen hışırtıları dinlememize neden
oldu. Romanya'da kaplan yoktu tabii, fakat Zoltan'ın sonu,
bu modern Hindistan masalının öğeleriyle yankılanıyordu
ve durumu son derece rahatsızlaştırıyordu. Bu masal ka-
panmayan gözlerle uyumamıza ve hastanenin etrafına ya-
kın yerlerde gezen köpeklerin, uğursuz havlamalarını din-
lemeye itmişti hepimizi...

Her şey hazırды. Mezar kazıldı, çiçek buketleri toplandı,
sağlam bir tahtadan haç yapıldı ve Zoltan'dan kalanlar ye-
mek odasına taşındı. Temiz keten bir penye giydim ve aşağı
indim. Diğerleri, üzerinde tabut bulunan masanın etrafına
çoktan oturmuşlardı. Fısıltılar yoğundu, bu arada cenaze tö-
reni başlamak üzereydi ve emaye bardaklardan çaylar yu-
dumlanıyordu. Robert cenazeyi altıda gömeceğimizi ve benim
bir konuşma yapmam gerektiğini söyledi. Zoltan'ın adının
kazındığı hoş bir taş hazırlanmıştı. Bugün her biri, meza-
rın yerini işaretlemek için yere bir şey koymak zorundaydı-
lar ve bunun basit bir kazık olması doğru olmazdı elbette...

Bir saat sonra törene başladık. Tabutu masadan kaldır-
dığımızda hıçkırıklar duyuldu. Zoltan'ı yemek odasından

çıkardık ve çıkışa doğru uzun koridordan geçtik. Tabut ağır değildi. Kalsiyum ve bağlayıcı doku eksikliği çeken kemiklerimiz yüzünden, ortalama bir erkeğin bedeni beklenilen-den hep daha hafifti.

Kırmızı güneşin ağaç dalları arasından batışını gördüm ve rüzgâr fabrikanın asidik dumanını getiriyordu hastaneye doğru. Biz Zoltan'ın mezarına gidiyorduk. Toprak yığını sağ tarafa biriktirilmişti. Üzerinde siyah bir köpek vardı; orada oturmuş kendini yalıyordu. Tabutu mezara indirdik. Kan çanağı gözler umursamazca bizi izledi; ta ki ben bir taş alıp onu burnundan vurana kadar. Kalktı ve hırlamaya başladı. Geri geleceğinin haberini veriyor gibiydi. Tümsekten atladı, arka ayağını kaldırıp tahta haçın dibine işedi. Bir başka taş, çitlere kadar koşturmasına yaradı. Bize yan gözle baktı ve ardından çalılıkların arasında kayboldu. Zoltan'ın erdemleri, kibar tavırları ve her zaman gülümsemeye hazır oluşu hakkında konuşulurken, ormandan aç köpek sürüsünün ulumaları duyuluyordu. Bu barbar bir ağıttı ve ayrıca Zoltan'ın cenazesine de eşlik eden tek müzikti.

Tabutun üzerini örtebildiğimiz kadar örttük. Kısa bir konuşmanın ardından, sessizce bir yemek yenildi ve sonra yataklarımıza çekildik. Robert battaniyenin altına ilk girendi. Geldiğimde, onu, verdiği sözü tutmaya zorlamak için kapıyı çarptım. Her şeyi daha sonra konuşabileceğimizi, şu an uymaya çalıştığını söyledi.

Yerden ıslak bir bez aldım ve ampulün etrafından uçuşan sinekleri uzaklaştırmaya çalıştım. Her ıskalayışımda yüksek sesle küfür ettim; niyetim Robert'ın dikkatini çekmekti. Ama Robert kıpırdamadı bile. Ta ki sertçe kafasına vurana değin. Bez yaralı alnına büyük bir şapırtıyla çarptı.

Sıçradı ve bir şey söylemeden yatakta öylece kaldı. Ağlayacakmış gibi duruyordu. Tam konuşmaya başlayacaktı fakat fırtınanın gürültülü çırpınışları ve ardından gelip herimizin de yüzünü aydınlatan şimşegin parıltısıyla ağzını açmadı. Bir sinek, hasta derisinin besleyici salgılarını emebilmek için yüzüne kondu. Küçük parazit burnunun ucunda durup, üst dudağına akan kanlı irinle ziyafet çekiyordu. Cebimden temiz bir mendil çıkarıp Robert'a uzattım. Robert alıp kibarca gözlerini sildi. Ciddi ciddi ağlıyordu. Yatağında oturmuş, her zamankinden daha ufak görünüyordu. Hıçkırıklarını tutmaya çalışırken çenesi titredi. Pencereye yürüdüm ve yıkık binanın çatısına baktım. Her şimşekte bakış açım değişiyor gibiydi. Robert'ın dünyasının narin ve henüz oturmamış yüzeyi, bütün planları ve düşünceleri, bu hastaneyi dayanılır kılıyordu bana. Derin, kendinden emin sesi, yağmur çipiltileriyle yarışamayacak kadar belli belirsiz homurtulara döndü. Alaycı gülümsemesinin yerinde, bir umutsuzluk ve melankoli dalgası yüzüyordu ve ona seslendiğimde yalnızca başını sallıyordu.

Bahçe kalın bir çamur tabakasıyla kaplanmıştı. Yürüdükçe ayaklarım içinde yüzüyordu. Çıplak alnıma büyük bir yağmur damlası düştü. Güney duvarlara ulaştım ve devam etmeden önce başka bir şimşegin ışığını bekledim. Soldan yedinci, alttan altıncı taş; pasaportum olması gerektiği yerdeydi. Şimşekler sık aralıklarla etrafı fotoğraflıyorlardı. Ve bahçe donmuş dallar, dökülmüş yapraklarla doluydu. Zoltan'ın mezarı su birikintisinin ortasındaydı ve şimşek o an güçlü bir şekilde her yeri aydınlatınca, mezarın üzerinde siyah bir köpek gördüğüm geçti aklımdan. Köpek bir kuduz gibi çıldırmışçasına, toprağı eşeliyordu. Bağırdım. Hayvanı ve aklımdaki görüntüyü uzaklaştırabileceğimden emin

değildim. Koridorlarda çamurlu ayak izleri bırakarak koştum. Robert'a pasaportu göstermek istiyordum ve gittikçe daha çok, pusuda yatan bir kaplanın –savaşmaya gücü kalmamış kaslı bir canavarın– eline düşmüş gibi bir hal alan, bütün o buralardan kaçıp kaçmama fikirlerini unutup unutmadığını sormak niyetindeydim. Yoksa hep burada gömülümü kalacaktık?

Ayakkabılarımı çıkardım. Robert yatağının üzerinde oturuyordu; gülümser bir halde ve bir yandan da Avrupa haritasını, küçük bir paçavra parçasına aktarıyordu. İskandinavya'nın son parçasını kondurduğunda, rastgele çizilmiş parçaları topladı ve nereye ait olduklarını bulmaya çalıştı. Pasaportun kapağını açtım ve burnunun ucuna doğru tuttum. Ona kendini toplamadığı ve hareketlerini gözden geçirmedeği sürece, kendisini umutsuz bir korkak olarak düşüneneğimi söyledim. Kara bulutlar karşı düzlüğün üzerinden çekilip, geriye temiz bir hava bırakıyorlardı. Robert camı kapatmamı istedi. Hava soğuyordu. Bir bardak çay almak için yemek salonuna indim. Çamurlu ayak izlerim kurumuştum. Ayak izlerini takip ettim, başka bir odada veya tamamen başka bir dünyada bulursam kendimi, hiç şaşırmayacaktım. Bu izler bana o kadar yabancıydı şu an.

Robert'ın eli titredi ve çayın yüzeyinde ufak bir medcezir oldu. Sonunda bakışlarını kontrol etmeyi başardı. Avrupa haritasının perişan haline bakıyor bir yandan da tatsız çayı yudumluyordu. Konuşmak için ısrar etmedim fakat başını sallamaya başladı ve birçok kez söylemek zorunda kaldığı, çoktan biliyor olduğum şeyi söyledi. Smooth ulaşımı garanti ediyordu. Robert çayından bir yudum daha aldı. Kızıl Haç kamyonuna binecektik, şoför rüşvet karşılığı her şeyi yapacak

bir adamdı. Robert dişlerinin arasından küçük bir karaağaç kabuğu çıkardı. Ara yolları kullanacaktık ve böylece polis kontrollerinden ve ordu birliklerinden oldukça gizlenebilecektik. Tüm bunların nihayetinde Tuna'ya ulaşmış olacaktık. Robert bardağı yere bıraktı. Yapmamız gereken tek şey, ondan sonra nereye gideceğimizi kararlaştırmaktı. Smooth bizi, iki mürettebatıyla Viyana'ya giden, harap bir Rus tanklerine bindirecekti. Zira böylece Bulgaristan kıyılarına birer işçi olarak dönebilecektik. Robert bardağı aldı ve etrafında parmaklarını gezdirdi.

Yüreğim hızla çarpıyor, alnımdan terler dökülüyordu. Beni bu kadar korkutan plan değildi aslında. Robert'ın Mavi Tuna'yı bardağının içindeki tatsız, gölgeli sıvıya benzetip, Avrupa'yı parçalanmış bir kâğıt yığınının indirirkenki merak uyandıran uysallığıydı. Kollarımı açıp ayağa fırladım; Robert buna karşılık kendini yatağına bıraktı, battaniyeyi kafasına çekip soğukkanlı bir biçimde bana iyi geceler dileyip uyudu. O an elimde bir bıçak veya sopa olsaydı, hiç tereddüt etmeden onu öldürebilirdim. Tıpkı onun, benim buradan kaçma umudumun boğazını kestiği gibi. Birden yatağına atladım ve onu köşeye sıkıştırdım. Ellerim doğrudan boğazına sarıldı. Boğazını sıktım ve sırtıma vurduğu dizlerine de, sırtımda patlayan şişliklerin acısına da aldırmadım. Daha güçlü olabileceğini ve benden kurtulabileceğini düşündüm. Korkmuştu. Kollarını salladı ve bırakmam için yalvardı fakat ben durmadım. Merakla, boynundaki damarların şişmesini ve alnındaki kabarmış kılcal damarları izledim. Birlikte akan nehirleri yüzüne çizilmiş bir harita gibiydi. Burnundan ılık benzeri bir ses çıkmaya başladı. Üzerimde bir baskı hissetmedim, aksine bu ses tanıdık bir melodiye ait gibiydi; *Yoksul bir yabancıyı yolculuk eden / Yolculuk, elemin dünyasına...*

Bunu bir pişmanlık mesajı olarak algıladım ve yavaşça ellerimi boğazından çektim. Robert burnumdan beni yakalamaya çalıştı. *Aptalsın!* dedi. *Nereye gideceksin? Güzel bedeniyle yatağında seni bekleyen bir karın mı var? Arkadaşların, belki? Hıh! Bizim için gerçekten başka bir yer olduğunu mu düşünüyorsun şu durumda?*

Öfkeyle baktım Robert'a ve tekrar boğazına yapışmak geçti içimden. Hâlâ saçma sapan konuşuyordu; fakat bu sefer yaptığı bir meydan okuma değildi. Burnundan kan damlıyordu. Silmeye çalıştı ama iyice yüzüne bulaştırdı. Aptal biri olduğunu söyledim. Hayatımızda hâlâ bir şeyler yapmak için değerli tek şeyin buradan kurtulmak olduğunu göremiyor muydu? Sinsi bir gülüşle karşılık verdi. Sert bir tokat attım yüzüne ve bu sefer çok daha yüksek bir sesle gülmeye başladı.

Gerçek niyetim ona vurmak değildi. Fakat içimde derinlerden gelen bir hüzün dalgası beni buna itti. O an kendimi tarlada çıplak halde koşan aptal bir işçi gibi hissettim. Taşların üzerinden atlayıp, buğday tarlalarından geçip, Romanya düzlüklerinin bitineyen karanlığında kaybolurdum. Ayak seslerimi duyan bir at çobanı, beni görünce delice kaçardı. Bulutlar güneye giderken, dolunayda ortaya çıkardım. Zevkle, bir şahin gibi acı acı çığlıklar atar veya hayır; başında süslü tüyüyle bir Hintli şef gibi bağırırdım. Uçmak gibi geliyordu... Batının uzak kıyılarında büyük yangınlar vardı. Etrafında oturmuş şarkı söyleyen insanlar kimdi? Durup, ışıgın kırmızısıyla sarhoş oldum. Onlara katılmamı istediler. Samimi bir sıcaklık beni sarıp sarmaladı. Büyük göğüsleriyle kadınlar ve emzirdikleri yakışıklı bebekler. Bir kız dans etmeye başladı. Diğerleri ritmik bir şekilde ellerini çırpıyor ve

kızı izliyordlardı. Herkes son derece sağlıklı ve cazibeliydi. Cümbüş bir telaşla bir anda kesildi. Başta sessizce, sonra ise çığlıklarla... Çocuklar ağlamaya başladı, kadınlar korkuyla haykırıyordlardı. Artık hiç kimse bana aldırmıyordu.

Sonra karanlığın içinden ulumalar ve inlemeler geldi. Adamlar çocuklarını son kez öptüler ve kadınlara diğer tarafa gitmelerini söylediler. Ateş söndü, ateşin olduğu yerin etrafında ulumalar duyduk yeniden. Kana susamış hırıltılar giderek arttı ve büyük siyah köpekler rüyama doğru aktılar. Robert yatağımı sarstı ve gözlerimi açmam için beni zorladı o an. Yüzünde kurumuş kan izleri vardı hâlâ. Ağzımı açıp, tam önünde böyle bir ateş görüp görmediğini sormak üzereydim. Başını bana doğru yaklaştırdı ve bahçede bir şey olduğunu fısıldadı. Camdan dışarı sarkarak, Zoltan'ın mezarını gösterdi. Bir köpek gördüğünü söylüyordu. Simsiyah bir köpek... Gelip benim de bakmamı istedi. Pencereye doğru yalpalayarak ilerledim. Rüyamda gördüklerim peşimdeydi sanki. Fırtınadan sonra ortaya çıkan dolunay, en küçük şeyleri bile görünür kılmıştı. Dışarıda, nemli havada ağır bir sessizlik kol geziyordu. Hiçbir şey göremediğimi söyledim. Robert yatağında otururken, fazladan birkaç dakika daha izledim karanlığı. Ayaklarıyla yerde kalmış harita parçalarına dokunuyordu. Üzerinde Berlin'in olduğu Almanya parçasına gelince gülümsedi. Kabul edilemez davranışı için özür diledi ve hayatında daha önce hiç böyle bir şüphe duymadığını mırıldandı. Şüphelerinin ne hakkında olduğunu sordum fakat o hayatının nasıl bir pislige bulandığını, onu temizlemek için bir şey yapmanın ne kadar saçma olduğunu söyleyip durdu. Sonunda başını önüne eğerek salladı ve tüm bunları terk etmemiz gerektiğine karar verdiğini söyledi. Yüzüne patlattığım tokat ve kırmızı yanakları için de ayrıca teşekkür etti.

Üzgün olduğumu söyledim; ona vurmak değildi niyetim. Berlin'de hücredeki esaretinden beri kimsenin ona bu şekilde vurmadığını mırıldandı.

Sanırım Robert'a ilk o an sarıldım.

Sabahın ilk ışıklarına kadar konuştuk ve ardından huzurlu bir halde uykuya daldık. Görünürde tüm planlarımız açıktı, daha iyi bir yarın için kesin planlar ve umutlar güvence altındaydı. Zoltan'ın mezarı üzerindeki küçük çukur, bana, geceki kâbusumu hatırlatan tek şeydi. Köpek buradaydı evet ve büyük bir gayretle kanlı ete ulaşmaya çalışmıştı.

ALTINCI BÖLÜM

Yaz geçiyordu. Robert daha az dışarılarda dolaşır olmuştu. Fakat sorularla onu bunaltmak istemiyordum. Öğleden sonra biraz geç bir vakitte, çitten atlayışını izledim. Smooth'la kaçışımıza dair düzenlemeleri konuşmak için gizli buluşmasına gittiğini düşündüm. Işıkları kapattığımız her akşam, Robert'la konuşmayı, neler olup bittiğini sormayı umuyordum fakat o sıkı ağızlıydı ve ben de fazla meraklı görünmek istemiyordum. Zamanımı iyi kullanmak için elimden geleni yaptım. Fabrikanın çöplerinden getirdiğim mozaik taşlarla, Zoltan'ın tümseğini doldurdum. Birçok hasta, Mstislaw önderliğinde, yardımcı olmaya isteklilerdi. Büyük bir yakacak odun stoku oluşturduk. Cion, tavan arasında birkaç tozlu tilki buldu ve bunları köpekleri bahçeye gelmekten alıkoymak için çit boyunca yerleştirdik. Robert işlere katılmadı ancak her seferinde sonuçları takdir etmeye hazırды. Bana küçük kırmızı tavuğu hatırlatıyordu.

Plana dair bilgileri düzensizce ve ufak ufak öğreniyordum. Ağustosun sonunda, iki veya üç ay içinde buradan ayrılacağımızı öğrenmiştim. Yolculuğumuz başlamadan önce

tüm plan yerli yerine oturtulmalıydı. Bunu insanların paraya bakmaksızın işi reddettiğini söylediğinde fark ettim. Cüzzamlı olduğumuzu duyar duymaz, korkuyla geri çekiliyorlardı.

“Smooth bunu neden söylemek zorunda?” diye sordum.

“O yurttaşlarını gizli bir riske atmak istemeyecek dü-rüst bir Romen,” diye açıkladı Robert. “Bu yüzden tüberkü-loz geçirmiş bir sürücü bulmaya çalışıyor.”

Tüberküloz geçirmiş bir insanın, Hansen’in bakterilerinden etkilenmediği bilinen bir gerçektir.

“Adamın daha fazla para almak istediğini anlamamak için neden bu kadar zorlandığını anlamıyorum.”

“İstemez,” diye temin etti Robert. “O iyi bir adam ve yardım etmek istiyor. Hayatını cüzzamlıları bir deliğe taşıyarak geçiriyor. Muhtemelen kendini suçlu hissediyor. Belki bunu telafi etmek istiyor. Ve onun telafisine konu mankeni olmakta bir derdim yok benim...”

Olayların işleyişi beni mutlu etmiyordu. Robert’ın davranışlarına karşı tetikleydim fakat onun gizli antlaşmalarına karşı kendi ilgisizliğim ve uysallığım karşısında da ürkmüş-tüm. Sert bakışlar attım ve bu şu anlama geliyordu; eğer iş-leri mahvedersen, tekrar boğazına yapışırım. Fakat genellikle gün içindeki işlerden yorgun oluyordum ve bitkin bir sesle; “Her şey yolunda mı?” sorusundan başka bir şey söylemeye gücüm kalmıyordu.

Ne var ki bu yorgunluğa rağmen, kollarımın gücünün tekrar yerine geldiğini hissettim. Yumruğumu sıkığımda, üst kol kaslarım açıkça belirginleşiyorlardı. Sırtımdaki şiş-likler kısmen yok olmuştu. Bu yüzden bahçede çoğunlukla

belden yukarı çıplak oturuyordum. Tüm bunlar, dikkatle belirlenen enjeksiyonlar ve yoğun miktarda karaağaç çayı ile birleştirildiğinde, neredeyse kendimi tekrar sağlıklı hissetmeme yol açmıştı. Büyük tahta blokları kırmakta hiç zorluk çekmiyordum. Ve sık sık perdelerin arkasında, karanlıkta saklanarak beni izleyen kıskanç bakışları hissederek gizleniyordum. Eğer yardımcılarının beceriksizliklerine sinirlenip kızgın bir şekilde bağırırsam, başlarını eğip, yapmalarını söylediğim şeyi daha iyi şekilde yerine getirmek için daha çok çalışıyorlardı. İçlerinden biri her zaman bir sürahi soğuk su ile koşuştururdu ve akşam yemekte kimin en büyük dilim patatesi veya fazladan eti hak ettiği hiç tartışma konusu olmazdı. Üstü kapalı bir şekilde kabullenilen liderliğim hiç bu kadar aşikâr olmamıştı. Emirler vermeyi, tedbir ve düzen oluşturmayı; kısacası kurallar koymayı zevkle yaptığımı inkâr edemem.

Diğer hastalar çeşmeyi temizliyorlardı veya bahçedeki küçük taşları topluyorlardı. Eğer beni pencerede görürlerse, sadakatlerini göstermek için işlerine daha çok asılıyorlardı. Bütün bu avantajlarımın yanı sıra, bu durum pek çok eksikliği de beraberinde getiriyordu. Bir öksürük ve ateşin beni yatağa düşürmesiyle öğrendiğim bir şeydi bu. Robert yatağımın başucuna oturmuş, alkolle bana masaj yapıyordu. Herhangi biri girmeye çalıştığında, huysuz homurdanmalarla onları dışarı atıyor ve kapıyı çarpıyordu. Fakat gece yarısına yakın bir zamanda, kapıyı vaktinde kapatamadı. Mstislav büyük ayakkabılarını eşige sıkıştırdı ve kapı kısa süre sonra açıldı. “Patronla konuşmamız gerek,” dedi Mstislav.

Robert ona doğru kükreyerek: “Patron?”

“Evet, patron. Şimdi önümüzden çekil ve içeri girmemize izin ver.” Ve dört kişi yatağıma yaklaştı.

Robert arkalarından konuşmasına devam etti. Hırslarımın bir gün bana tekrar döneceğini, bu aptallıkların kendi rezilliğinde boğulacaklarını biliyordu; gözlerindeki nefret ve kıskançlığı rahatlıkla görebilirdiniz. Tanrı’nın onları bu hastalığa gark etmesi tesadüf değildi. Yüksek sesle bağırdı, daha da yüksek sesle; sesi koridorlarda yankılandı.

“Bırakın beni sizi salaklar!” bağırışlarını duydum. “Sizi öldürürüm, tek tek, hepimizi. Seni de Cion!”

Sonra sesi aniden kesildi. Koridor, 42 numaralı odanın ağır sürgüsünün bağirtısıyla yankılandı.

Adımlar odama yöneldiler ve kapının önünde durdularında bir sessizlik oldu. Sonra tüm grubun bana baktığını fark edebildim. Heyecanlı bir ses nasıl hissettiğimi, daha iyi olup olmadığımı sordu. Beni özlediklerini söylediler. Bugün işleri uygun bir şekilde düzenlemeyi becerebilmişler. Gerek-siz yere küçük detaylar hakkında tartışmalarından bahsettiller; cezalandırmamdan korkuyor gibi başları öne eğilmişti. O an Robert’ı unuttum. Odada yaşananlar son derece tuhaftı. İçlerinden biri elini alnıma dayadı. Ve sonra diğerlerine başını salladı. Bu durumun ciddi olduğu anlamına geliyordu. Kimin konuşacağına karar vermek için birbirlerine baktılar; birbirleri dürtüp, fısıldadılar. Biri bir adım öne çıktı.

“Bilirsin... Biz düşündük ki... Şey... Nasıl söylesem...” geri çekilmeden önce kekeledi. Şimdi daha iradeli bir ses konuşmayı devraldı.

“Sağlığın göz önüne alındığında, başka birinin senin rolünü üstlenmesi gerektiğine karar verdik.”

Rolün demişti; bunun ne anlama geldiğini merak ettim. O esnada, dayanamayarak kusacağımı hissettim. Öksürdüm ve elimi mideme bastırdım. Başımı güçlkle kaldırdım ve ağızımdan ayaklarıma doğru, iğrenç kokan bir şey fırladı. Odanın köşelerine kaçtılar ve burunlarını kapattılar. Hiç kimse bir bardak su veya mendil uzatmaya yanaşmadı. Sanki bütün dünyadan utanıyorlarmış gibi sırtlarını duvara dayadılar ve öylece beklediler. Midem sanki kendini yok etmeye çalışıyormuş gibi, dayanılmaz derecede acıyana kadar kustum, kustum. Kendimi kaşımak, kaşımak ve her yerimi yolmak arzusuna karşı savaşıyordum. Ateşim biraz düşmüştü, fakat etrafımdaki her şey berbat olmuştu. Tüylerim diken diken olmuştu ve damarlarımdaki kanlar fışkıracak gibiydi. Bütün yaz terlemeyle ve fiziksel gayretle biriktirdiğim tüm gücüm, sırta kadem basmıştı. Merakla kollarıma ve bacaklarıma baktım. İradesiz bir şekilde uzanmışlardı. Hareket ettirmeye çalıştım ancak yavaşça kımıldadılar ve tüm kaslarım ağrıdı. Artık duvara yüzünü dönen de yoktu. Ben yerde öğürürken dışarı çıkmış kapıyı da aralık bırakmışlardı. Sonra Cion'un kıllı kolu uzandı içeriye ve ışığı kapattı. Hastane karanlığa gömüldü. Fakat düşüncelerim, gece cümbüşleri için ayaklanan vampirler gibi uyandılar.

Gözlerim karanlığa alıştı. Belirli nesneleri seçebiliyor ve sanki dünyayı yeniden keşfediyormuşum gibi odaklanıyordum onlara. Örtülü sessizliği bozabilecek bir tıkırtı dahi yoktu. Küçük bir hayal gücüyle, hayalet geminin isyanla tahtan indirilen kaptanı olarak düşündüm kendimi. Hayatının geri kalanını, terk edilmiş Pasifik adasında; mango ve vahşi hindilerle hayatta kalmaya çalışarak geçirmiş, yaşlanmış deniz kurdu misali bir mahkûm... Fakat Robert'ın beyaz çarşafı ortasına toplanmış yatağına her bakışında; umutsuzluk

kıyılarına sürüklendim. Hâlâ yatağın altında duran harita-
dan geriye kalanlar, ölümün habercisi bir kehanetin frag-
manı gibi cereyanda uçuşuyordu. Dağılmış Avrupa şehir-
leri, bölünmüş denizler ve ayrılmış nehirler ve bu uğultular;
bütün yolların ve patikaların, Doğu'nun harikulade yanla-
rının ve Batı'nın göz alıcı parklarının acı veren gülüşlerini
içinde barındırıyor gibi duruyordu. Hep beraber toplanmış
şunu mırıldanıyorlardı: *'bir daha asla, bir daha asla, bir daha
asla...'* İki sevimli mezarımız olacaktı; Zoltan'ın mezarının
yanında. Zamanla çobandağarcığı açacak ve büyüyecekti çü-
rüyen bedenimizle beslenen tümseklerde. Arada sırada mü-
tevazı yabanarıları küflü kemiklerimize, gözyaşlarıyla değil,
köpeklerin irinleriyle kutsanan mezarlarımıza saygı göster-
mek için konacaklardı.

Gözlerimi açtım. Kafamın etrafında birkaç şişman sinek
uçuşuyordu. Gerçek hayat, rüyama dair hiçbir umut vaat et-
miyordu. Karanlığın çekilmesi başladığı anlarda, orayı, altı
metre derini, şu an bulunduğum yerden daha yakın hisset-
tim. Kuşlar günün doğumunu haber verdiler. Uzaktan bir
horoz yükselen güneşe doğru acı acı haykırdı. Kemiklerim
acıyla inledi ve geçen gecenin kokuşmuş kalıntıları hâlâ ba-
şucumdaydı. Robert'ın beni gerçekten mi çağırdığını yoksa
bunu hayal mi ettiğimi bilmiyordum. Kapı kapalıydı. Üste-
lik kilitlidir de diye düşündüm...

Etrafa bakındım, umutsuzca, yatağın başında veya yerde
bir bardaklık su aradım fakat bütün görebildiğim, pencere
pervazına düşen büyük çiy taneleriydi. Güneş doğarken
yavaş yavaş solan mavi ışıkla, tüm taneler birer elmas gibi
parlıyordu. Hastanedeki ilk sesi bekledim. Yemekhaneye
ve banyoya giden, aşağı holde yankılanan birkaç ayak sesi

olmalıydı. Kapının çalındığını, kapı kolunun gıcırdamasını ve terliklerin sesini duyunca şaşırdım.

Gelen Cion'du. Elinde büyük bir sürahide su taşıyordu. Bardak getirmeyi unuttuğunu söyledi. Bardağım var mıydı? Hayır, bir bardağım yoktu. Bana doğru gelince, kalan tüm gücümü topladım ve uzun keten cüppesini yakalayıp onu daha yakına getirdim. "*Dikkat et!*" diye uyardı. *Dökülecek!* Sürahiye başıma diktim. Dişlerimi kenarındaki süslerine geçirdim. Soğuk su yudum yudum boğazımdan geçti. Midemde yayıldığını hissettim. Kalbim hızla çarpıyordu, alnım ter içindeydi. Boşta kalan elim güçleniyordu. Son kalan suyu yudumlayıp, sırttan çenesinin sağından piç kurusunu yumrukladım. Sendeledi ve yatağın yanına düştü. Bu yumruk onu bir süre uyuşturur diye düşündüm ama darbe sanırım o kadar sert değildi. Tüm gücüyle yatağın üzerine atladı ve boğazıma yapıştı. Mstislaw araya girip Cion'u üzerimden almadan önce ona birkaç kez daha vurmaya başladım. O an yeni hiyerarşinin nasıl olduğunu idrak ettim. Mstislaw Kasiewicz kendi kuralları ve istekleriyle yeni şerifti. Fakat hastanenin, herkesin itaatkâr bir biçimde küçük diktatöre boyun eğdiği ve her isteğine uyum sağlayacağı belirli bir kontrol yapılmasına sahip olduğunu söylemek abartı olabilirdi. Aslında tüm bunlar kötü bir film gibiydi. Sorun şuydu ki; her biri rolünden keyif alıyor ve iğrenç bir bağıllıkla kendilerinden vazgeçiyor gibiydiler. Tipik yalaka puştlar yani... Maalesef öncü şu durumda ben oluyordum; başka tür düzenlerin geleceğinden şüphelenmeden, tesadüfen böyle bir fark sistemini öne çıkaran önder; tıpkı gücün temel değişimleri ve devrik liderin ve iş arkadaşlarının aforozları gibi...

Mstislaw sert bir şekilde onu kapıya doğru attı. Cion karşı çıkmak istedi lakin Mstislaw yavaşça parmağını dudaklarına götürdü. Cion başı önde odayı terk etti. Mstislaw kapıyı kapattı ve yatağın ayakucunda oturdu. Bacaklarını güçlükle katladı.

“Daha iyi hissediyor musun?” diye sordu, ayaklarıma bakarak. Parmaklarımı kıvırdım, bu bakışlardan kurtulmak istedim. Bedenimi büyük bir hazla süzüyordu; kaslı göğsüme ve şişkin baldırıma özellikle dikkat ederek.

“Sağlıklı görünüyorsun,” dedi. Bezi göğsümün üzerine çektim. “Utanmana gerek yok, hepimiz son derece memnunuz. Hastalığın, gerçek olanı kastediyorum. İyileşiyor gibi duruyorsun. Fakat sen de ben de bunun fiilen imkânsız olduğunu biliyoruz. İçimizdeki canavar acımasız. Bir müddet uykuya dalıyor, tıpkı bir yılan gibi ama ardından deliğinden tekrar çıkacak öyle değil mi?” Elbisesinin kolunu, derisini aşındıran ve kemiğin derinliklerine inen yaralarını ve yarı iyileşmiş şişliklerini göstermek için omzuna kadar katladı. “Görüyor musun? Bu onun büyüğü. Yaralar her zaman, bir sonraki gün iyileşeceklermiş gibi duruyorlar. Sonsuz bir umut; Hansen kadar bizi öldüren diğer bir şey de bu umut!”

Evet, bu umut diye düşündüm. Örümcek ağı arıyormuş gibi tavana dikti gözlerini. Veya Tanrı’ydı aradığı. Kuşağını sıktı. Bakışlarını aşağı indirmişti. Ve kıllı çarpık parmaklarıyla pasaportuma uzandı. Başarılı bir numara becermiş yeni yetme bir sihirbaz gibi sevinçten havalara uçtu. “Çekmede sigara arıyorduk,” dedi, bedenine yakın, sakladığı yere pasaportunu tekrar göndererek. Acı içinde kalktı ve pencereye doğru yürüdü. Aynı hatayı ikinci kez yapmayacaktım. Şu anki halimle Mstislaw’ın beni kolayca alt edeceğini

biliyordum. Bu yüzden tüm yaptığım, ölmekte olan bir insanın yüzünde görülebileceğini düşündüğüm, hayal kırıklığının ifadesiz bakışıyla onu izlemektir. “Sen iyileşene kadar bende güvende olacak,” dedi. Sonra daha fazla su isteyip istemediğimi sordu. Kapıyı çarpıp çıktı odadan. Onun istikrarsız adımları koridor boyunca yankılandı ve Albinoni’nin sıkıcı musikisini mırıldanmaya başladı. Yüksek notalara ulaşmadığı için tekrar tekrar başa sardı. Islığı bahçeye yayıldı ve melodi boş boş pencerenin altında gezindi. Albinoni, duvarı döven bir işeme sesine karıştı. Nakarat, Mstislaw’ın son damlasını işerken titredi. Kahvaltı zili çalana kadar ıslığını kesmedi. Sonra kapı kolunun gıcirtısı duyuldu ve geçen gecenin sancılarına dair ilk konuşma başladı: sırttaki ağrılar ve anüsten gelen kanama.

Kalkacak yeterli gücüm vardı. Ateşim tamamen düşmüştü ve kemiklerimi zayıflatan acıyı artık duymuyordum. Fakat yatakta durup, kendi kendime kalkmam için herhangi bir neden olup olmadığını sordum. Geçen gece, beklenmedik şekilde gelişen olaylar, pek çok şeyin anlamını alıp götürmüştü. Ve ben bunu şu an algılıyordum. Arkadaşım Robert’i boğmak için hazırladığım şeyler gerçek olmuştu. Robert şu an 42 numaralı odada aşağılanmış bir halde oturuyordu. Yaşlı Zoltan’ın sözlerini göz ardı etmek; bunların hepsinin gizli suçlular olduklarını, simsiyah ruhlarıyla çökmüş birer varlık olduklarını söylediğinde onu geçiştirmek bir hataydı.

Şimdi onların etrafta turlayıp, bu duvarlarda, mezarlarda, yeryüzünde kalan son insana ve iyiye dair ne varsa her şeyi mahvettiklerini görebilirsiniz. Ama zihnimin bu düşüncelerde kaybolmasına izin vermeden önce, birinin pencerenin

altından, önce kısık sonra yüksek, daha yüksek sesle Robert'ı çağırıldığını duydum.

Sesi tanıyamadım çünkü sessiz ve karmaşıktı. Adam arkadaşımın adını dördüncü defa söylediğinde durdu ve bir sigara yaktı. Metal çakmağın sesini ve ilk derin nefesi duydum: “Robert!” diye tekrar çağırdı ses. Ayaklandığım gibi sürahiye çarptım. Ayaklarımın etrafında bir su birikintisi oluştu ve seramik tutacağın birkaç parçası ayak tabanıma yapıştı. Acıyla ve kan izleri bırakarak pencereye yaklaştım. Mstislaw aşağıda dikiliyordu, yanında Cion da vardı. Ve girişin orada epey kalabalıktılar. Smooth çitin yakınlarında durakladı, sigarayı söndürdü ve birkaç dakika binaya doğru bakındı. Kimse onunla konuşmaya veya yanına gitmeye cesaret edemiyordu. Smooth yüzünü gölgelendiren geniş, tenteli bir şapka takmıştı, fakat ben onu sigarayı tutuşundan –yüzük ve orta parmağının arasına sabitlediği sigaradan–tanımıştım. Ona el salladım ama o çitten atladı ve ardına bile bakmadan çalıların arasında gözden kayboldu. Mstislaw omzunu silkti ve sanki bu davetsiz misafire daha kibar bir karşılama sunmadıkları için pişman gibiydi. “Eğer arkadaşınız tekrar gelirse, yatıya kalmasını söyleyin. 42 numaralı oda yeteri kadar boş,” dedi, omuzlarının ucunda duran Cion’a dönerek. Sessizlik yerini bir süre sonra çatal bıçak seslerine bıraktı. Robert'ın birden içeri dalıp, birkaç kez küfür edip, kahvaltı için beni çağırmasını umdum. Bu kâbusun sonu olabilirdi, rüzgârın şaşırtıcı bir şekilde uzaklara –insan davranışlarının bilinmeyen ve karanlık diyarına– taşıdığı, tıpkı sabun baloncuklarının patlaması misali... İhanete uğramış olduğumu hissediyordum zira artık etrafımdakiler aynı insanlar değildi. Bu işkence görmüş karakterler, sakat bedenlere

gizlenmişlerdi. Şimdi yeniden bir şeyler oluvermişlerdi. Ama ne? Belki Margareta Yosipoviç cevap verebilirdi bu soruma...

Hatırlıyorum da; o sabah, Cion bir fincan çayla onun odasına girdiğinde, bir korkuyla ayakları yerden kesilmişti. Ağız dolusu bir çay yudumlayıp, yatağa gidecek gücü kendinde öyle bulabilmişti. Margareta'nın mavi gözleri ve oldukça uzun sayılabilecek kirpikleri olduğunu çok sonra anımsayabilmişti. Anımsayabilmişti zira hepimizin umut ettiği bir manzarayı görmüştü; Margareta aramızdan ayrılırken gözleri hâlâ açıkmiş. En son üç dört gün önce odasına gitmişim. İçeri girdiğimde uyuyordu ve uyandığında, varlığını fark ettiğini, ağız bölgesinde beliren birkaç kıpırtıyla –gülümsemeyi andıran küçük hareketlerle– belirtmişti. Birkaç dakika; yaşlı hanımefendinin tekrar uykuya dalabileceği kadar uzun bir süre oturmuş sonra parmak uçlarımda dışarı çıkmıştım. Sonra olanlar; yarı karanlıkta, oracıkta; her şey çok hızlı gelişti, gelecekteki kâbuslarıma neden olacak o anlık bakışı düşündüm veya belki de sol gözümdeki glokomun bir hilesiydi her şey. Birden dönüp kapıyı açtığımda, cereyan, Margareta'nın yatağının yanındaki ağır pencerenin düşmesine neden oldu; büyük bir patırtı oldu ve pervaz titredi. Bir şey kırılmış gibiydi, çıkan sestten bunu anlamıştım fakat geriye dönüp baktığımda dikkatimi çeken ve hafızama kazınan kapanan pencere kanadı değildi. Robert'a bile bahsetmemiştim bundan. Margareta'nın kafası yastıktan ayrılmış ve yükselmişti. İnce boynu, tıpkı kaplumbağalarınki gibi kayışimsı, küçücük çenesini ve dağılmış gri saçlarını bir arada tutarken; büyük mavi gözleri, çürümüş dişlerini açığa çıkaran bir gülüşle fakat kötü bir niyetle ışıldıyordu. Bir göz kırpmasıyla her şey ilk görüntüsüne döndü ve odaya nasıl kaçtığımı hatırlamıyorum.

Margareta Yosipoviç'in ölümü, benim için bir teselliydi. Ne kadar bahane bulmaya çalışsam da, barbar ikinci-ben, bu alacakaranlık odada, bir ziyaretçinin hasretiyle bekleyen yaşlı, işkenceler görmüş bir kadının değil, yaşlı bir şeytanın yaşadığını söylüyordu. Ne var ki, bir diğer, çok daha derin ve daha önemli bir şüphe belirdi o gece aklımda. Hastane hakkında hiçbir şey bilmediğim meseleler olduğuna ikna etmiştim kendimi; olayların saklı tarafları, işlevsel gerçekliğin ve lağım farelerine gizlenen mevcut düzenin alt üst olması gibi bir sürü şeyler...

Kafamda bu düşüncelerle, ellerimi duvarlara sürterek ana koridordan aşağı indim. Margareta çoktan yemek masasındaki tabuta konulmuştu. Kapı aralığından olup biteni izledim. Üzerindeki kapaktan ve bedenini gizlemesinden mutlu olmuştum. Hayal gücümün bana bir başka sanrı hazırlamasından korkuyordum. Masanın yakınına gittim ve kasten Robert'ın yerine oturdum. "Hâlâ hücrede mi?" diye sordum. Mstislaw hariç herkes burnuna bir mendil tutmuştu, çünkü tabut yaşlı hanımın son halini dışarı vuruyordu.

Kokuyu yok sayıp, sorumu tekrarladım. "Başka nerede olabilir?" diye yanıtladı Mstislaw. "Belki bir iş gezisindedir?" Ve birkaç kişi mendillerinin arkasından kıs kıs güldü. Mutfakta bir sürahi su doldurdum ve Robert'ı görmeye gittim. Kapıdaki sürgü dışarıdan açılıyordu. Eğer aşağı inmemi engelleyen kimse olmazsa, bu, Robert'ın esaretinin sadece kendini beğenmiş küçük diktatörün ve yandaşlarının masum bir oyunu olduğunu gösterecekti. Elimdeki sürahiyle geçerken hepsi bana baktı.

"Defin öğlen. Hala mezarı kazmaya ihtiyacımız var. Çok müteşekkirdir olunuz, sevgili..." Mstislaw arkamdan seslendi.

Başımı salladım ve yavaşça yürümeye devam ettim. Mutfaktan çıkarken sessizce beni izlediler. Koridorda birkaç saniye durdum ve bekledim ama kalkan kimse olmadı. Robert'ın kurtuluşu yakın diye hissettim; bir hapishaneden bir diğerine salıverilmesi. Olabildiğince hızlı yürüdüm. Elimdeki sürahiyi merdivenlerde bırakarak, kapıya yöneldim. Orada iki şey beni bekliyordu; Robert'ın Oda 42 yazısının hemen üzerindeki parmaklılara sert bir şekilde bastırılan başı ve sürgünün üzerine takılmış büyük bir asma kilit. Beni en çok korkutan neydi bilmiyordum; Robert'ın yüzündeki pembe yaralar mı, yoksa yumruk kadar kilidin parıltısı mı?

Robert beni görür görmez haykırmaya başladı ve avuçlarıyla gözyaşlarını silmeye çalıştı. Ne söyleyeceğimi bilmiyordum. Asma kilidi tuttum ve sağa sola çekiştirdim ki bu ancak metalin sürtünmesine neden oluyordu. Robert öfkeyle kapıyı yumrukladı ve başını öncekinden daha sert bir şekilde parmaklıklara yasladı. Suyu getirmek için geri gittim, mendilimi ıslattım ve yüzünü temizleyebilmek için içeri uzanabildiğim kadar uzattım kolumu. Ağzını açmasını söyledim ve sürahidan biraz su döktüm mümkün olduğunca... Ve nihayet onu kimin dövdüğünü sorabildim. Başka kimin dâhil olduğunu bilmediğini ancak, Mstislaw ve Cion'dan emin olduğunu söyledi. Mstislaw başına vurmuş. Uykusundayken sinsice gelmişler. Karnına yediği sert darbeyle uyanmış. Cion, Mstislaw kendisini sorgularken oturabilsin diye bir sandalye getirmiş. Niyetleri kaçma planlarını öğrenmekmiş. Robert onlara hiçbir şey anlatmamış.

“Ama bugün tekrar gelecekler, bu benim son şansım olabilir,” dedi Robert.

“Endişelenme, her şey düzelecek,” diye cevapladım.

“Hayatımda hangi şey düzgün gitti ki?” dedi ve güldü.

“İkimizi de buraya kilitlemelerini istemiyorsun değil mi? Sakin ol...” diye uyardım.

“Yani?” dedi. “Ne fark eder. Her şeyin bittiğini görmüyor musun?”

“Smooth geldi ve muhtemelen tekrar gelecek,” dedim. Robert gülmeye devam ediyordu. Bir an sendeledi ve hücrenin köşesine yığıldı.

Onu dinlemeye daha fazla dayanamazdım. Huzura ihtiyacım vardı. Margareta Yosipoviç’in cenazesinde olsam bile...

YEDİNCİ BÖLÜM

Sonrasında devam eden olaylar, belleğimde, düşük bütçeli bir film den rastgele seçilen sahneler gibi yer edinmişti. Yemek odasına tekrar döndüm. Tabut hâlâ masanın üzerindeydi. Su sesleri, çaydanlık ve tava sesleri geliyordu mutfaktan. Hastaların çoğu dışarıda, güneşin altındaydı. Kürek kuru toprağı kesiyordu bir hançer gibi. Birkaç hasta toprağı kazıyor, alınlarındaki teri siliyor ve Mstislaw kolları arkada, onlara emirler veriyordu. Kazıyı yapanlara, yollarındaki büyük taşı kaldırmalarını söyledi. Bütün açılardan kazmaları ve taşın altından mümkün olduğunca çok toprak çıkartmaları gerekiyordu. Ardından tek seferde hastanenin bütün camlarının önünden geçen metal parmaklıklarla toprağı kaldırdılar ve çeşmenin yanına bıraktılar. Uzun adımlarla bahçeye çıktım, birkaç dakika kapıda, gözlerimin güneşe alışması için bekledim. Mstislaw cana yakın bir şekilde el işaretiyle beni çağırdı fakat gözlerini gittikçe derinleşen çukurdan hiç ayırmadı. Taşı çıkarıp kaldırarak ayaklarının ucuna attıklarında, kazıyı yapanları övdü. Kırmızı killi toprak katmanından sonra daha sert bir şeye çarptılar; çakıllı yığınlar.

Mstislaw birinin çukura girmesini söyledi ve bana baktı. Toprağın üzerindeki tümsek, kalın kıvrımlı bir sis oluşturdu ve sanki bu, Mstislaw'ın ayakları yere değmiyor da havada süzülüyormuş gibi bir görüntüsünü oluşturuyordu. Alnımdaki terler gözlerime akmaya başladı. Beynim kaynıyordu, kulaklarımda da tuhaf bir tınlama oluştu. Bir anlığına Robert'ın yanında, o hastane hücresinin sonsuz gölgeğinde oturmak istedim; alnımı yumuşak taş zemine dayar, dizlerim üzerinde sürünürken üşümenin tadını çıkarırdım.

Mstislaw bir kürek aldı ve alaycı bir ifadeyle bana doğru salladı. Çakılların sıcaklığını ayak tabanımla hissedebiliyordum ancak nereye yürürsem yürüyeyim her yer eşit sıcaklıktaydı. Margareta'nın mezarının nemli zemini neredeyse beni cezbetmişti.

Yakına gelmemi beklemeden küreği bana fırlattı. Havada taklalar attı kürek. Sapı çakıllar gibi sıcaktı. Bir ağacın bu kadar ısınacağını hiç düşünmezdim. Köşeye oturdum, Cion beni sırtımdan dürtene kadar toprak kokusunu içime çektim. "Çok vaktimiz yok," dedi, acele etmek zorundaymışım.

Kendi mezarımı kazıyormuşum gibi hissettim. Kürekten destek alarak çukurun içine atladım.

Zemin burada gerçekten soğuktu. Mezarın içinde tek başımaydım ve diğerleri kıyıya kadar gelmişti, beni izliyorlardı; çukur şimdi iki katı daha derin görünüyordu. İlk küreyi vurduğumda toprağın yumuşaklığı beni şaşırtmıştı. Güneşin etrafında bir çerçeve gibi bana bakan gözleri yok sayarak, toprağı dışarı atıyordum. Başım düşüyordu. Kazmaya odaklanmaya ve kendimi sağlama almaya çalışıyordum. Mstislaw bir şeyler söyledi; diğerleri dikkatle dinledi ama ben hiçbir kelimeyi anlayamadım. Çoktan iki farklı

dünyada yaşamaya başlamış gibiydik; yaşıyor gibi olanlar ve ölüler... Büyük toprak kütleleri onları güneşe attıkça bir toz kümesine neden oluyorlardı. Ufak bir hayal gücüyle, cehennemi kazdığımı düşündüm. Bazı aşamalarında toprağın yüzeyi ağırlığımı taşıyamayacak kadar inceliyordu. Çatlaklardan alevler çıkacaktı; ağlayarak oyuklardan ben düşerken, seyirciler alkışlayacaktı. Mstislaw'ın iki sözü yeniden gerçek hayata döndürdü beni: "Yeter!" "Çık!"

Sodom ve Gomore ellerime uzanırlar, beni tutup çıkmama yardımcı olurlar diye düşündüm. Fakat herkes başını eğdi. Mstislaw her şeyi kontrol altına almıştı. Herkes yarım metre geriye çekildi ve kalıntılarını, arkeologların toprağın derinliklerinde keşfettiği antik zamanlardan kalma yaratıklar gibi çukurdan çıkmamı beklediler. "Güzel mezar..." dedi Mstislaw. "Tam senlik!" "Evet," diye cevapladım, "Harika!"

Mezarın ağzı göğsüme denk geliyordu. Küreği arkamda yere sabitleyip, kulpundan bastırıp ayaklarımı diğer ayakların seviyesine çıkardım. Fabrikadan yükselen siren sesi işçileri yemeğe çağırıyordu. Mstislaw'ın önünde dikilip, küreği sıkıca tuttum. Sakız çiğner gibi korkunç bir ses zamanın içinde yankılandı. Müzik durduğunda bir şey olacaktı gibi hissedip, küreği daha sıkı bir biçimde kavradım. Ağıt sessizliğe neden oldu ve Mstislaw yavaşça çukurun kenarına doğru yürüdü. Cüppesinin cebinden bir şey çıkardı; pasaportumu. Düşmanından kazandığı bir ganimet gibi başının üstüne kaldırdı ve mezarın içine attı. O an şapelin çatısına bir saksı kondu ve sert birkaç kıta şakıdı. Mstislaw eğildi, parmaklarının arasından süzülen bir avuç toprak, kırmızı pasaportu örtecek şekilde çukurun içine attı.

Cion sinir bozucu bir şekilde gülmemiş olsaydı, çok farklı bir tepki gsterebilirdim. Fakat olanlar aklıma bir şeyler getirdi ve hayatımın geri kalanına dair birkaç anı dşleyebildim. Pasaportumun nerede olduğunu görebilmek için eğildim. Ufak toprak parçalarının altında köşelerini görebiliyordum. Büyük bir mezarın altında kalmış ufak bir mezar gibiydi. Cion'un ince sesi kulaklarımda patladı. Güneş tam tepedeydi ve başımın üzerinde dans ediyordu. Tahta küreyi sıkıca kavradım, gözlerimi Mstislaw'ı daha iyi görebilmek adına iyice açtım ve ardından oval bir bıçak çıkardım cebimden. Herkes bıçağa dikti gözlerini; herkes bıçağın Mstislaw'ın başından kayıp, burnunun ortasından geçerek, göğsüne saplanması izledi. Bıçağı geri çektiğimde, kan ancak o zaman akmaya başladı. Birkaç kez gözlerini kırptı ve oturur halde yere kapaklandı. Sanki dinleniyormuş gibiydi... Hâlâ nefes alıyordu. Burnundan pırıltılı kan baloncukları ıktı. Bıçağın zerindeki kırmızı hilal, yaranın ölümcül derinliğini açığa çıkardı. şimdi ağzına dolan kan çenesinden akmaya başlamış, bacakları arasından yere damlıyordu. Gözleri yerdeki bir noktayı takip etti ve yavaşça kara bir lekeye dönüştü. İniltili bir ağlama duyuldu ve sol kolu seğirdi; bu Mstislaw Kasiewicz'in son yaşam belirtisiydi.

Pasaportumu çukurdan kürekle çıkarıp temizledim. Cebime koyduktan sonra olayın gerçekliğini anlayıp, bir isim verebilmiştim. Cinayet. İlk kez böyle düşündüm; hissiz bir şekilde diğerlerine baktım. Sanki fiziksel bir g çekiyormuş gibi daha ben onlara bakmadan, hepsi geri çekildi. Kimse bana yaklaşamadı; bu kanlı güneş tamamen benimdi. Küreği elime aldığımda ve cansız bedeni itmeye çalıştığımda, herkes bir adım daha geriledi. Mstislaw birkaç kez çok kısa kısa titredi ve Margareta'nın mezarına yuvarlandı. Aşağı

baktım ve alnımdaki teri sildim. Derin bir nefes çektim ve karnının üzerine bir kürek dolusu toprak attım. Bundan sonrası kolaydı. Biraz daha toprak ve bacakları görünmez oldu. Sonra kalçası. Şimdi toprak göğsüne geliyordu. Bozulmuş yüzüne toprak atacağım zamanı ertelediğimi fark ettim fakat sonsuza kadar bekleyemezdim. Hafif bir hamle ve başının etrafında kırmızımsı bir toz bulutu; toprak açık gözlerinin içine dolmuştu.

Hiç kimse aniden neden durduğumu ve küreği fırlattığımı anlayamamıştı. Yakınımda duran şahitler bile; çünkü olanları anlayan tek şahit bendim. Bütün bunları geri alma ihtimalinin olmadığını ve Mstislaw'ın gözlerinin ölüm sonrası spazmdan biraz geç de olsa hareket ettiğini düşünerek bilincimi toparladım. Öldüğüne inandığım bu adamın hareketlerini açıklamanın daha iyi bir yolu yoktu. Gözlerinin yuvarlanmasını, güneşin göz sıvısı üzerindeki yansımaları ve suratına atılan bir kürek toprakla dolduğu zamanki korkuyu unutmayı denedim. Bütün vücudu örtüldüğünde rahatlayacağımı düşündüm. Şimdi cesedin yerinde, toprağın içinde sadece belli belirsiz çizgiler vardı; tıpkı bir figüre benzetmek için bir heykelin yontulmuş ilk hali gibi... Ve bu benim sanat eserimdi. Ne var ki hâlâ bitmemişti. Çünkü ağız bölgesinin etrafındaki çakıllı toprak hareket etmeye başladı ve ardından küçük bir delik açıldı. Mstislaw'ın ağzı açıldı ve hemen peşine açılan ağzının içi kumla doldu... Kendimi tümseğe attım ve bedenimle sıcak toprağa bastırdım. Artık bahçede kimse beni izlemiyordu. Sadece Cion, çeşmenin taş kenarına oturmuş, kollarıyla gözyaşlarını siliyordu. Diğer birkaç hasta pencerelerinden gizlice bakıyordu fakat ne vakit başımı onlardan tarafa kaldırırsam saklanıyorlardı. Az sonra mezar tamamen kapanmıştı. Yapılan kazaya dair

tek belirti, yakında güneş ışıklarıyla kuruyup toprağın geri kalanıyla aynı renk olacak nemli lekelerdi. Lekesiz toprak, diye düşündüm. Kenara oturdum ve herhangi bir pişmanlık sarsıntısı bekledim; karın ağrısı, muhtemel gözyaşları, baş dönmesi, baş ağrısı... Her neyse! Fakat hiçbir şey olmadı. Tek düşündüğüm Robert'ı mümkün olduğunca çabuk serbest bırakmaktı. Ve sonra bir mezar daha kazılmalıydı; Margareta Yosipoviç için...

Gözlerim güneşe alışmıştı ve binanın karanlığında bir an görmekte zorlandım. Koridorda siluetler belirliyordu, hızlı adımlar ve kapanan kapıların gıcirtılarını duyuyordum. Ölüm bir anda çıkagelmiş ve Avrupa'nın son cüzzam hastanesindeki huzuru kaçırmıştı.

Bir elimde kürekle, hücreye giden nemli duvarları takip edip aşağıya indim. Oda 42'nin parmaklıkları arasından uzandım fakat arkadaşımı göremedim. Kapının yanında uyuyakaldığını düşündüm. Bir veya iki metre geriye çekilip, asma kilide elimdeki kürekle sert bir darbe indirdim. Tahta kapı kolu ayrılmış, metalin acı çığlığı yüksek tavanda yankılanmıştı. Ancak o an bir inleme ve uykulu bir mırıldanma duyabiliyordum. Açılan kapı, insan dışkısının kokusunu getirmişti. Robert hücrenin sağ tarafında, köşede oturuyordu. Islanmış bir kedi gibi titriyordu. Ellerini tutmayı ve ayaklarını çekmeyi denedim. Fakat bu imkânsızdı. Tüm bağlantıları reddetti. Yanına oturdum ve başını göğsüme yaslamasına izin verdim. Kilo vermiş gibi duruyordu. Elmacık kemikleri yüzünün içine çökmüş ve parmaklarımin arasında akıp giden boynunu zor toparlayabiliyordum. Robert'ı kaldırıp dışarı taşıdığımda, zemin katın loş ışığı, birkaç gün önce orada olmayan kaslarındaki morlukları açığa çıkarmıştı. Arkadaşımın

on yıl evvel burada bulunan Nazilerin sert emirleri ve copları altında kıvranarak gecelerini harcayacağı bir yer olarak, Oda 42'yi hayal etmek zor değildi. Aslında Nazi kampını gerçekten tercih ederdim. Çünkü Robert'ın adına, hayal gücüm gerçeklerden üstün gelirdi.

Robert'ı yatağa uzatıp üzerine bir battaniye çektim. Cion hâlâ parmaklarını sayarak çeşmenin kenarında oturuyordu. Kimse mezarının yakınına yaklaşmadı, Zoltan'dan kalanlarla kendine ziyafet çekmek isteyen o siyah köpek bile... Hastanede yaşam belirtisi yoktu. Margareta'nın mezarının kazılması gerekiyordu, fakat Robert'ı yalnız bırakmaya korkuyordum. Devasa deniz canavarlarının kollarına dolanmış ufak bir botun içindeymişiz gibi hissediyordum. Olduğu haliyle, her an bir yastıkla kolaylıkla boğulabilirdi; bu düşüncelerle yatağının ayakucuna oturdum. Başını sağa sola sallaması ve gözlerini yuvarlaması, kötü bir rüya gördüğünü düşünmeme neden oldu. Kurumuş dudaklarını kımıldattı ve mendille dudaklarını ıslatacak oldum fakat başını diğer tarafa döndürüp iyice battaniyenin altına sokuldu.

Sararmış dişleri, şah damarı için boğazına yapıştığında, tam o anda birden uyandı. Yatağa bağlanmıştı ve kımıldamıyordu. Kim? Neden? Hatırlayamıyordu. "Rüyamdan geriye kalan sadece dişleri..." diyerek ağladı. Biraz su içti benim ısrarımla, biraz karaağaç çayı içti ve sonra geçen gece olanları anlatmaya başladı. Başka bir rüya mı görüyor yoksa gerçekleri mi anlatıyor emin değildim. O da emin değildi. Kesin olan şey; ne kadar korktuğu, gri saçları ve kaybettiği birkaç kiloydu.

"Parmaklıklardan dışarı baktım ve yüzümün yandığını hissettim. Aptallar kesinlikle beni dövmüşlerdi, evet..."

burnunu çekerek konuştu. Parmak uçlarıyla, beyaz ışıkları hissediyormuş gibi şakaklarını ovdu. Oda 42'de otururken hayatının büyük bir talihsizlik olduğuna ikna olmuş. Bu onu, çocukluğunu anlatmaya itse de, kısaca bahsedip konuyu hemen kapattı. Eğer bir tabancası olsaymış, beynini patlatabilirmiş. Kurşun kafatasından geçip, dokunduğu yüzeydeki duvarda bir delik açardı muhtemelen. Parmakları taşın üzerinde oyulmuş harfler hissetmiş o anda. Onları okuyamamış, içerisi çok karanlıkmış. Kelimelere tek tek dokunmuş. Belki bir cümleymiş ve o an bunları yazan adama ne olduğunu merak etmiş. Kapının parmaklıkları arasında bir hava akımı olmuş. Açık bir pencere veya bir kapı aralığından hastaneye kolaylıkla giren temiz bir hava... Yüzünü parmaklıklara bastırmış ve karanlıkta akan havanın yüzünü okşamasına izin vermiş. Hem oksijen, cüzzamlı derilerimiz için oldukça faydalıdır.

Gözlerini kapatmış ve zihnini boşaltmayı denemiş. Fakat bunun gibi bilinç hareketleri genellikle ters etki yapar ki Robert için de farklı olmamış; çok geçmeden insanlarla, dudaklarla, Gainesville'in uzun yıllardır unutulmuş topraklarıyla, Berlin sokaklarıyla, kahve tatlarıyla ve hatırladığı birkaç Almanca sözcükle dolmuş dimağı... Birden gözünü açmış; buna neyin neden olduğunu bilmiyormuş; tıpkı bir yabancıнын çocuklarını kaçırdığını hayal eden bir kadın gibi... Başka varlıkların var olduğunu belirten sesler duymuş; havanın akışı değilmiş o sesler, şimdi anlıyormuş. Parmaklıkların diğer tarafında duran biri varmış. Onu daha önce görmediğine eminmiş. Fakat bu adam tanıdık biriymiş gibi gülümsemiş. Robert kaçırıldığını düşünen bir çocuk gibi korkmuş. Geri çekilmiş, ayakları yerden kesilmiş ve yere yığılmış. Başının arkasını duvara çarpmış. Gözlerini tekrar

açmaya korkuyormuş. Her bir beyin hücresi acıyla çırpınıyormuş. Milyonlarca titreyen yıldız; kafatası çukurunu dayanılmaz bir acı galaksisine dönüştürmüştü. Gözlerini sımsıkı kapatıp, sonra tekrar açmış. O surat hâlâ parmaklarının arasındaymış; yüzündeki derin kıvrımlar yavaşça hain bir gülümsemeye dönüşmüştü. Odayı sert bir kahkaha ve bilinmeyen sözcüklerin yayılım ateşi doldurmuş. Robert bu yaşadıklarının ne kadar sürdüğünü veya nasıl sonra erdiğini hâlâ bilmiyor. Elleriyle kulaklarını kapatmış; bunu hatırlıyor ve bu yaptığının o korkunç sesi bastırmaya yetmediğini de... Odanın içinde; duvardan duvara, tekrar bilincini kaybedip düşene kadar koşmuş. Sonra duyduğu şey; kapıya gelen bir darbe, metalin yere düşüşü ve adını çağıran sesim.

Hikâyesini bitirdiğinde sırtını duvara dayadı ve eline Zoltan'ın kitabını aldı. Okumuyordu, sadece sayfalarını çeviriyordu.

“Neredeler?” diye sordu.

“Kim?” dedim ben de.

“30 süt veren deve ve yavruları, 40 inek, 10 boğa, 20 eşek, 10 tay,” dedi Robert, kitabın bir sayfasında parmaklarını gezdirirken. “Kim olduklarını biliyorsun –şu homoseksüeller– onlara günlerini göstereceğim!” İntikam istiyordu. Onların kanlarını akıtmadan sakinleşmeyecek gibiydi. “Bizim yerimize kaçmak istediler, dışarıdaki bağlantılarımı sordular... Ama ben onları hak ettikleri yere göndereceğim, her ikisi de o hücrede çürüyecek!” diye tehditler savurdu.

Mstislaw'dan bahsedip bahsetmemek konusunda tereddüt ettim. Ona o farenin öldüğünü, bunun benim sayemde olduğunu söylemekten çok zevk alırdım. Barbarlığımdan

bahsetmediğim sürece ki bunun için hiçbir gerekçem yoktu. Doğrudan söyleyebilirdim. Hayatım tehlikede miydi? Neticede Mstislaw haklı yere öldürülen bir maktul gibi değil, bir hayvan gibi öbür tarafa sepetlenmişti.

Son yaz günlerinin sıcaklığı uyutucu bir ilaç gibiydi. Robert'ın elleri, ritmik bir şekilde sayfaları çeviriyordu. Yine buradaydık işte; günlük hayatın örtülü kozasında; önemsiz günlerin cazibeli basitliği ve zevk aldığımız şeylerin büyük mezarlığının verdiği huzur içinde. Gözlerimi açık tutmakta zorlanıyordum. Ama küçük bir örümcek yavaşça, duvardan ağını incelterek kaydı. Rüyasız bir uykunun içine düştüm böylece. Uyandığımda odada yalnızdım. Robert gitmişti. Kitap yatağın başucunda açık bir şekilde duruyordu.

Bahçede cılız bir ses duyuldu. İlk başta insan sesine pek benzetemedim. Çirkin, alışılmadık büyüklükte etrafta uçuşan bir kuş diye düşündüm. Kim böyle bir kuşa zarar verirdi ki?

Pencereden dışarı baktım. Cion yerde kıvranıyordu ve Robert etrafında zıp zıp zıplıyordu. Robert Cion'a tekme atıyor ve bir şeyler söylemesi için eğiliyordu. Cion inliyor ve yardım çağırıyordu. Yüzünden kanlar akıyordu ama Robert durmadı. En çok acıyan yerlerine vuruyordu; kaburgalarına, başına ve tekrar kaburgalarına. Merdivenlerden koştum ve kapının önündeki seyirci kalabalığının içinden geçtim. Darbelerini engellemek için Robert'ın önüne atladım. Kenara çekilmemi, öldürücü darbeyi indireceğini söyledi. Cion bacaklarıma sarıldı ve başını baldırıma doğru yasladı. Geri çekilmeye çalıştım ama Cion da benimle birlikteydi. Beni bırakmasını söyledim. Bağırdım ama içinde bulunduğu korku gitmesine izin vermiyordu. Robert artık ona vurmaya çalışmıyor, durmuş, bu küçük oyunun nasıl sonlandığını

izliyordu. Elimle Cion'un başını ittim, kendimden uzaklaştırmaya çalıştım fakat her hareketim onu daha da yaklaştırdı. Acı; nereden geldiğini o an anlayamadığım ama gerçekten şiddetli bir acı; sonunda bu hainin beni ısırıldığını ve etimi çiğnediğini fark etmeden önce bir adım daha atmıştım. Eğer bir an önce onu kendimden uzaklaştıramazsam, bacağımı tümünden koparacaktı. Kafasını ezmek tek çaremdi, fakat o an bunu düşünen tek bendim. Birkaç kez vurdum. Fakat dişlerini daha da sıkı geçirmesine neden oldu. Eğildim ve iki elimle vurmaya başladım. Parazit sonunda uzaklaştı. Kindar bir keyifle kenarda kıkırdıyordu. Ona vurmak için geri döndüm ama Robert daha hızlıydı. Ucu sivri bir sopayla ona doğru koştu ve bir çatırtı duyuldu. Oğlancı o zaman gülmeyi kesti. Yarasından kan fışkırıyordu. Yüzünü göğe döndü ve kısık gözlerle baktı. Gözündeki yıldızların harika mor bir renge dönüştüğünü düşündüm. Aksak elini aldım ve nabzını ölçtüm. Ayaklar altında ezilmiş gibi sızlanıyordu ama hâlâ canlıydı pis sıçan! Sahte ayağı kopmuş ve birkaç metre ötede yatıyordu. Bacağını onu tekrar yerleştirdim fakat Robert gülüyordu, çünkü ön kısmını arka tarafa doğru takmıştım.

Robert'ın koluna girdim ve tekrar odaya geldik. Margareta'nın çürümüş kokusundan başka bir şeyle karşılaşmadık. "Hepsi korktu, bok herifler!", "Korkmalılar da!" diye öfkелendi Robert. "Burada patron kim hepiniz gördünüz!" diye bağırdı.

"Patron kim?" diye sordum.

"Patron biziz" dedi, sırtıma hafifçe vurarak. Çok daha iyi hissediyordu. Morali de düzelmişti. Biz koridorda aşağı

doğru ilerlerken, favori melodisi dudaklarında bir ısığa dönüştü.

Ama pencereden dışarı baktığımda, Cion kapıya doğru sürünüyordu. Zavallının hâinden etkilendiğimden sanırım; bu yaşlı oğlancının hâlâ yaşıyor olması beni mutlu etti.

“Robert, Cion’a neden o şekilde vurdun?”

“Niyetim o değildi” dedi. “Doğrusu sadece Mstislaw için yapabilirdim bu kadarını. Kadınlara, çocuklara ve sakatlara? Asla!” Yemin etti. “Cion’u koridorda gördüm, Mstislaw’ın nerede olduğunu sordum. O sırada aptal bir topla yeri eşeliyordu. Gecenin güzel geçip geçmediğini, gri saçların bana getirdiği o korkunç fısıltıları sordu. Ben de parmaklıkların arkasında gördüğümün o olduğundan şüphelendim,” dedi Robert. “Odanın içinde onu kovaladım ve yemek odasında yakaladım. Sonra bahçeye sürükledim ve sonrasını biliyorsun.”

Robert yatağında doğruldu ve sonra Mstislaw’ı aradığını söyledi. “Muhtemelen yıkık binanın içinde saklanıyor. Ama vakitten bol ne var? Bizden kaçamaz,” gibi tehditler savurdu ve yumruğunu avuç içine vurdu.

“Mstislaw gitti,” dedim. Ama Robert dönüp bakmadı bile. Ona kalırsa bir tehdidin dışı vurumuydu bu. “O öldü,” diye değiştirdim cümlemi. “Onu ben öldürdüm. Kürekle ve Zoltan’ın mezarının yanında.”

Şüpheyle güldü. Onun şüphesi beni şinirlendirdi. Bu durum ayrıca, Kasiewicz’in gerçekten ölmesini istemediğini vurguluyordu; hoş görülebilir, tutumlu davranışların güvenli dairesinde tehlikeli bir adım olsa da...

Sonrasında kendimi bütün bu korkuların arkasındaki itici güç; iblisin kapısındaki küçük mandal olarak görmeye

başladım. Robert buradan ayrılma fikrini ortaya attı ve ben de bu fikri; üzerine atlayıp bu acılar şehrini kimse duymadan, terk edebileceğimiz yaramaz bir file dönüştürdüm. Kudurmuş bir yaratığı nasıl evcilleştirirsin ki?

Robert pencereye doğru yürüdü. Zoltan'ın mezarına doğru baktı. "Orada mı?" diye sordu. "Yaşlı adamın yanında mı?"

Başımı salladım.

Birkaç dakikalığına arkadaşım bana zalim bir katil gibi baktı. İşin aslı öyleydim de; en azından, Mstislav'ın kafatasını kırıp, genel yas ayinlerine uymadan gömdüğüm dakikalar boyunca öyleydim. Robert'ı kendi hâline bıraktım ve küreği almak için aşağı hücreye indim. Çürümüş beden kokusu şimdi de alt kattaki koridorlara yayılmıştı; ilk fırsatta Margareta'yı gömmem gerekiyordu. Yaşlı kadını Mstislav'ın kargaşasında bir çeşit işbirlikçi olarak gördüğümü fark ettim ve tabutunu masanın üstünden alıp, yıkık binanın yakınında bir noktaya götürürken, bilhassa kibar davranmadığımı hatırlıyorum. Robert yıkık binanın gölgesinde dalgın dalgın otururken, Margareta Yosipoviç'in son anılarını içine alacak kadar, bir metre derinlikte, düzensiz uğraşlarla bir çukur kazdım. Zaman zaman başını kaldırıp baktı Robert; bir şey hatırlamıştı veya bir şeyler söylemek istiyor gibiydi. Fakat kısa sürede tekrar yere indirdi gözlerini. Yalnız başına izlediği, iz bıraktığı yolları süzerek...

Malzemeleri bıraktığımda hava kararıyordu. Kan ve kir dolu büyük kırmızı kabarcıklar belirmeye başlamıştı avuçlarımda. Bugünden kendimi azat etmek ister gibi üzerimdeki tozu toprağı çırpıttım. Artık hiçbir şey aynı değil, diye düşündüm. Sonra Robert'ı bana eşlik etsin diye yemek odasına davet ettim. Büyük çaydanlıkla çay yapmıştım ve sıcak

bir şeyler yudumlamak, bir süreliğine de olsa huzuru geri getirebilirdi. Kendimize biraz daha çay doldurduk, çayın sesine birden fabrikadan gelen Romanya Milli Marşı eşlik etmeye başladı; ikinci vardiyanın işçileri nefret ettikleri bayrağı indiriyorlardı.

Işıkları açtım. Robert karanlıkta daha iyi olduğunu söyledi, bu yüzden ışıkları yeniden kapattım. Elindeki bardağı bıraktı. Hâlâ o kokuyu hatırlıyordu, bana öyle söylemişti. Şaşırtıcı büyüklükte bir İtalyan parfümü; pahalı Fransız konyağının kalıntıları... Martha banyodan sonra sek olarak içmeyi severdi. Avucunun küçük vadisinde duran kalın bir damla. Onu dikkatle yaydı ve ardından hassas bir şekilde tüm vücuduna doladı. Bir keresinde Robert'ın bunu yapmasına izin vermişti. Şu anda aklıma Brahms'ın 6 Numaralı Bulgar Dansı geldi ve göğüsleri titreyen güzel bir kadının kahkahası ve Robert'ın parmakları, kadının nemli bedeninde süzülüyor işte... O kadının yemek masasına uzandığını ve o mükemmel bedenine dokunduğumu hayal ettim; göğüslerini görebiliyordum, belinin kaslarını ve kıvrımlarını da, fakat dolgun dudakları ve gül kırmızısı yanaklarının yerine, aklıma Margareta Yosipoviç'in korkunç sırtışı geliyordu ve bu da beni ışıkları açmaya itiyordu sürekli. Robert şaşırtıcıydı, gözyaşlarına boğuldu ve ardından yüzünü avuçlarının arasına daldırıp ağlamaya öylece devam etti. Onu rahatlatmaya çalışmanın hiçbir manasının olmadığını anladım ve bu benim de ağlamama neden oldu. Arkadaşımı bıraktım ve odama gittim. Birkaç saat sonra, tavana bakarak, Martha yüzünden ağladığını söyledi. Giden güzel şeyin basit hatırası değildi bunlar... Tam tersine, Robert, gerçeği açıkça ortaya çıkardığında, acı ve ağır gerçeği, bu yaptığı yıllarca kendisini ezmeye yetmişti. Şimdi ise bu yükten kurtulmak istiyordu.

Berlin'deki kısa fakat vahim hapisliğine dair hikâyesinde; hayatını mahveden olaylar, iğrenç kokan hücreler olduğunu hatırladı. Kendisini koridor boyunca sürükleyen sonra da merdivenlerden aşağı yuvarlayan traşlı güçlü kolları... Şimdiye kadar, açık bırakılan bir kapıdan ve yere dolaylı bir şekilde vuran bir ışık kümesinden hiç bahsetmemişti. Konuşulanları duyduğunu hatırlıyordu. Kalın, tatmin olmuş bir erkek sesi, bir kadınla kibarca söyleşiyordu. Anladığına göre kadın, adama kelime oyunları yapıyordu. Robert sözcükleri anlamıyordu fakat genç kadının kahkahayla karşılık verdiğini unutmamıştı. Gırtlaktan yükselen ve yumuşak bir titreşimle sona eren sesler, Robert'a son derece tanıdık geliyordu. Robert, Brahms'ın 6 Numaralı Bulgar Dansı'nı mırıldanırken, beş altı tane Martha Golbergs'in dans ettiğini ve kollarını yukarı kaldırdıklarını –kan dansı edasıyla– düşledim. İhaneti hayal ettim.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Bulaşıcı hastalıklar alanında öncü bir bilim adamı ve uzman Profesör Portos Tercino (bana daha çok yerel bir Arjantin futbol takımı teknik direktörü gibi geldiği için, çok fazla güven vermiyordu) cüzzamın en eski belirtilerinin Australopitek türler arasında bulunduğuna dair bir açıklama yaptı. Fosilleşmiş boyun omurlarındaki gözenekli oyuklar, belirgin bir şekilde Hansen bakterilerinin varlığını kanıtlıyormuş. Sağ elimle boynumu ovarken, sol elimle TIP Gazetesinin (Nisan 1985 tarihli) sayfalarını çeviriyordum. Son sayfalar, tıp tarihine dair ilginç detaylar sunuyordu. Söylediklerine göre, üç bin yıl evvel, Çin’de çam ağaçlarının yapraklarından bir antibiyotik geliştirilmiş, şu an kullanılmasa da, o zamanlarda bakterilerle savaşmak adına kullanılıyormuş bu ilaç. Mantıksız; bu tür haberlerin, hükümet tarafından insan ırkının medeniyete olan güvenini devam ettirmek için hazırlatıldığına inanıyorum. Bilgelige ve eski medeniyetlere dair tüm hikâyeler, ilkel zamanların mikroplu depolarını doldurmaya yardımcı olmak için oluşturulan birer zihinsel destek; iç çamaşırımı çekiştirirken bunları düşünüyordum.

Kanlı bir dışkı bırakmışım tuvalette. Robert yandaki kabinde hâlâ geriniyordu, fakat duyduğum inlemeler, omurga rahatlatan ürpertileri hissettiren başarılı bağırsak hareketleriyle ilgili değildi. Robert, haftada sadece bir kez bağırsaklarını boşaltırdı; bu en iyi ihtimaldi. Midesini bozmuştu, sindirimi yavaştı, kalın bağırsaklarını destekleyen kasları körelmişti ki bu cüzamlılar arasında yaygın bir sorundu. Benim önerilerimi dinlemesini söyledim; bol miktarda haşlanmış ısırgan ve karahindiba yaprakları yemeliydi. Fakat o bu karışımdan birkaç kaşık aldıktan sonra, beddua edip en küçük parçasına kadar midesindeki her şeyi kustu. Bu hareketi, hayran olduğum özelliklerinden biriydi. Robert, benim aksime, konu hastalığını tedavi etmeye yarayacak herhangi bir şey konusuna geldiğinde ufacık bir taviz vermeyi kabul etmezdi. Sürekli kalçasına enjekte edilmesi gereken oldukça etkili sindirim ilaçlarını almayı ve kendi iriniyle yüzündeki şişlikleri tedavi etmeyi reddetti. Ağırbaşlılıkla cüzamın üstünü çizmekten, insan şeklinde bir hasta olmayı reddetmekten, diğer pek çokları gibi, Hansen'in bakterilerinden etkilenmiş bir insan olarak yaşamak konusunda ısrarcı olmaktan sıkılmıştı.

Banyodan döndüğünde solgun ve yorulmuştu. Hâlâ belini tutuyordu ve suratında acı bir ifade vardı; başarısız olduğu açıkça belliydi. Bu önemli derecede Robert'ın moralini etkiledi zira bedeninin içinde bir bok çuvalı ile etrafta dolaşmanın hiç kolay olmadığını hissedebiliyordum. Burada hapsedilmiştik ve o içinde bir zindan daha taşıyordu. Bahçede biraz yürümeye çıktı fakat yıkık binanın yanındaki mezarların yakınından geçmedi. Herkes o mezarlardan kaçınıyordu, sanki mezarlarda kurtlara yem olmuş, çürümüş cesetler değil de, kazıklı voyvodanın lanetlenmiş kurbanları saklanıyordu.

Ağustosun sıcaklığı eylülde de devam etti. Kral Aleksandır John'un bronz büstü, güvenilir bir termometreydi. Eğer elini otuz saniyeden uzun süre üzerinde tutabilirsen, bu güneşin fazla ortalarda görünmediği anlamına geliyordu. Dışarının sıcaklığı ne olursa olsun, sonbahar güneşinin ışıkları, eski Romanya kralını aynı şekilde ısıtamazdı. Ama söylediğim gibi, eylül bir istisnaydı. Sinek sürüleri dinlenmeden yiyecek bulma umuduyla gezinip dururlardı. Onları banyodan ve yemek odasından uzak tutmak imkânsızdı. Küçük intihar pilotları her gün, terimizi emmek için alnımıza konardı. Kuzey rüzgârları, yılın bu zamanında olağandı ve ciğerlerimizde yanma hissine neden olan nitrik bileşimler getirirlerdi. Kimyasallardan kurtulmak için karaağaçları soğuk suyla yıkamak zorunda kalırdık. Yemek odasında artık birlikte yemek yenmiyordu; ne ateş başındaki toplantılar, ne de çay saatleri kalmıştı. Hastane sakinleri sadece günlük kuru gıda payları için geliyor ve onları alıp odalarına çekiliyorlardı. Sadece Cion, eski arkadaşı, sevgilisinin mezarına gidiyor ve orada yiyordu yemeğini. Bizi görmüyormuş gibi, Robert ve benim önümüzden geçerci, ta ki öğleden sonra kapımızı çalıp "Ben de sizinle gelmek istiyorum," diyene kadar.

Robert'ın "Defol! Seni pislik!" tepkisine hiç karşılık vermedi, yalnızca ayakkabıdan kaçınmak için geri çekildi ve ardından tekrar sözlerini yineledi; kapıyı kapattı ve gitti.

Smooth'dan hiçbir işaret yoktu. Robert'ın her sabah çitten atlayıp çalılıklara ve sisli düzlüğe bakındığını fark ettim. Aramızda bir çeşit üstü kapalı bir antlaşma vardı; ben gidişimize dair bir şey sormayacaktım, o da Mstislaw'ın ölümü ve sonrasında olanlara dair herhangi bir şey... Aklımız günler geçtikçe yiyecek bulmakla meşgul olmuştu, çünkü Kızıl

Haç'tan gelen yardımlar eskisi kadar düzenli değildi. Şoförlerin malzemeleri tavuk veya birkaç kilo buğday karşılığında köylülere vermiş olabileceğini düşünüyordum. Tarlalardaki kırılmış mısırlar ve solmuş buğdaylar, bu kışı açlık içinde geçireceğimizi bildiriyor gibiydiler. Tüm bunlar bizim, dağlardan gelen cılız koyun sürüsüne farklı bir gözle bakmamıza neden oldu. Daha fazla süt vermek veya kesilmek için şehre götürülüyorlardı. Başta Robert'ın bahçede iki büyük mutfak bıçağını keskinleştirmek için neden o kadar vakit harcadığını anlamamıştım. Ve Cion, o gün Mstislaw'ın mezarı başındaki yemeğini geçiştirdi, çünkü arkadaşımın potansiyel niyetinden korkuyordu.

Günün ilk ışıklarından önce beni uyandırıp yatağıma bir bıçak fırlattı ve kapının oradan bana el salladı. Hâlâ uyukuluydum, kafam karışmıştı. Arkadaşımın o oda senin bu koridor benim diyerek gezip hastaların boğazını, onlar uyukudayken keseceğini düşünmüştüm. Beyaz çarşafların üzerinde yayılmış mor lekeler hayal ettim. Birkaçı bağırmaya başlayabilirdi ama çoğu sadece gözlerini açabilecek, kanın sıcaklığıyla uyanacak ve birden güçlkle son nefeslerini vereceklerdi.

Robert'ın nefes almak ve beni beklemek için zemin kata inmeden önce birinci katta sayısız kapıdan geçtiğini görünce rahatladım. Fakat hâlâ beni neden bu kadar erken kaldırdığını anlayamamıştım. Omuzumu silktim ve bir açıklama bekleyerek kollarımı açtım. Sözcükleri kullanmak yerine, Robert bıçağı tuttu, boğazını kesiyormuş gibi rol yaptı, meledi ve karpıyı gösterdi. Koyun sürüsü çitlere yakın, kısa çimenliklerle ve kendi kendine yetişmiş mısırlarla otlanıyordu. Kuzuları

ile birlikte koyunlar, büyük boynuzlu –sürekli tos vurmak için huş ağacı arayan– iki koç etrafında kümelenmişlerdi.

Robert koyunları gösterdi ve yıkık binanın gölgesinde yetişen otlardan biraz toplamamı söyledi. Bıçağımı yere sapladım ve biraz kök toplamaya başladım. Bu sırada Robert yanıma geldi ve planından bahsetti. Oldukça basit görünüyordu. Bıçağı kokulu yaprakların arasına saklayacaktım. Daha sonra kuzulara sokulup onlar bitkilerin kokusuyla mest olmuşken, bıçağı gırtlaklarına geçirecektim.

Çitten atladık. Koyunlar oldukça ehlileştirilmişti. Dolgun otları yemeğe devam ettiler ve orada olduğumuzu bile fark etmediler. Güneş yeni yükseliyordu ve koyunların kürkleri parlak beyaza dönmüştü. Robert annesinden uzaklaşmış bir kuzuya yaklaştı. Kuzuya elindeki otu sallayarak, onu hipnotize etmeye çalışıyor gibi mırıldandı. Bıçağın iyice saklandığını kontrol etti ve ardından iyice yaklaştı. Talihsiz hayvan ilk ısırtığı almaya karar verip otu yemek için kalın boynunu uzattığında, Robert, tam olarak doğru noktadan güçlü bir hareketle boynunu kesti. Postu bir anda fışkıran kanla kaplanmıştı. Kuzu farklı bir ses çıkarıyordu şimdi; koşmaya başladı ve biraz sonra Robert bıçağıyla kuzunun peşine düştü. Hayvan annesinin bedeninin altına saklanmaya çalıştı. Ancak annesi ölümün varlığını koklamış ve basitçe kabul etmek gerektiğini anlamış gibi burnunun ucuyla yavrusunu itmişti. Bu Gandhi tavrı beni hayal kırıklığına uğrattı. İçgüdüsel olarak koyuna doğru koştum ve ensesinden yakalayıp bıçağın ağzını en uygun yere konumlandırıdığım anda bir el ateş duyuldu. Robert kuzuyu yakaladı, kan hâlâ akmaya devam ederken koşmaya başladı. Çoban tarlanın uzak bir köşesindeydi, bir el daha ateş etti ve Romence birkaç lanet

savurdu. Çiti atlamak önemliydi. Bu çit iki dünya arasında bir sınır gibiydi neticede; içeri girenler hep çirkin anılar biriktirirlerdi veya daha da kötüsü... Herkesçe bilinen bu gerçek şu anda doğrulanıyordu. Dağınık sakallarıyla o küçük adam, sürünün yanına gitti ve koyunlardan birkaçına vurdu. Ve ardından en çok sızlananı ensesinden yakalayıp –ki sanırım bu bizim aldığımız kuzunun annesiydi– diğerlerinden uzaklaştırdı. Tüfeğini kaldırdı. Koyunun başının üstüne namlusunu dayadı ve tetiğe bastı. Büyük kalibreli kurşun, hayvanın kafatasını ikiye ayırdı. Bacakları dolaştı ve düştü. Sonra çite yaklaştı ve amaçsızca binaya ateş açtı. Kurşunlar çıplak duvarı dövdü ve gözle görülür delikler bıraktı. Bizi 'lanetledi ve tekrar koyunların yanına yaklaşacak olursak, tek tek hepimizi öldüreceğini söyledi. Öfkeli nefesiyle uzaklaştı. Robert'ın gidip her şeyi mahvetmesine izin vermemeliydim. Zira "Gelip beni öldürmesine izin verin, eğer istediği buysa, hadi, aptal herif!" diye öfkelenildi. "Tıpkı bir koyun gibi!"

Çobanın o koyunu, bir cüzzamlı ona dokunduğu için öldürdüğünü biliyorduk. Onun yerinde olsam, muhtemelen ben de aynısı yapardım. Arkasında büyük piposundan kocaman bir duman kütlesi bırakarak gidişini izledik.

Robert'ın kıyafetleri kan içinde kalmıştı. Kuzuyu yere attı ve Mstislaw'ın mezarına baktı. Toprakta derin bir çukur açılmıştı. Tabutsuz gömülen beden çürüyor ve aşağı doğru çöküyordu. Robert ellerine baktı ve parmaklarındaki kanı kokladı. Ayaklarıyla kuzuyu öteye itti, kuzu şimdi de tozla kaplanmıştı. Yıkık binaya doğru koştu, iki elini de dayanıksız duvara yasladı ve kusmaya başladı. Bu, Mstislaw'ın ölümüne dair gerçek hisleriydi.

“Yapmak zorundaydım!” diye bağırdım. “Aksi durumda ikimiz de o hücrede çürüyecektik!” Robert’ın midesi, daha fazla yeşil mukoza çıkararak kuvvetli kasılmalarla cevap verdi.

Kuzuyu ön ayaklarından tutup kaldırdım. Kafası diğer yana döndü. Daha fazla açılan yaradan beyazımsı bir damar ve bir demet kesilmiş kan fışkırdı. İnsan yahut hayvan hepsi aynı diye düşündüm, sadece yöntemler farklı. Bir kuzuyu öldürmek, onu annesinden ayırmak, gözünün önündeki bir düşmanı öldürmekten daha zor. Yaşayan bir ıstakozu, kaynar suya atmak, karşıdan karşıya geçen yaşlı bir adama kazayla çarpmaktan daha kötü. Değil mi?

Çoktan hak ettiği istirahat için Robert odasına döndü. Arkasında ölmüş bir kuzu, güneş ve bir sinek sürüsü bıraktı. Hayvanın kesilip, derisinin yüzülmesi gerekti. Ve ben tiksintimle başa çıkmak zorundaydım. Eski bir tel parçası buldum ve arka ayaklarını birbirine bağladım. Sonra mı? Birden çok susadığımı hissettim ve yemek odasına biraz su içmeye gittim. Çok fazla su...

Robert’a bir insan öldürüp öldürmediğini hiçbir vakit sormadım. Hiçbir vakit böyle bir şeyi gerçekten düşünmedim. Bugün, kurbanını özenle seçtiğini ve aynı ustalıktaki bir bıçak darbesiyle, birisini öldürdüğünü geçirdim aklımdan. Gördüklerim bana bu hareketlerdeki ustalığın, tecrübe bedeni geldiğini düşündürdü. Bir parça hayal ile onun bir bekçiyi haklarkenki hâlini görebiliyordum. Siyah bir silüet olarak belirir ve kollarını yakalar; silahını boğazına dayardı. Bedeninin sıcaklığını hisseder; nefesini, sigara paketini ve alnını aydınlatarak yanan çakmağın sesini duyardı. Gözlerini kapatırdı, çünkü düşmanın yüzünü görmek istemezdi.

Cebindeki bıçağın kabzasını kavrar ve birkaç sessiz adımın ardından kaskatı bir kol ve parlayan bir bıçak görüntüsü...

Hastanenin dışarı çıkan kenar duvarlarındaki demir halkalardan birine kuzuyu astım. Gövdesini nereden başlayacağımı bilmeden izledim. Karnından mı yoksa omurgasından mı gitmem gerektiğine karar veremedim. Sinekler saldırdı ve o an bıçağı kuzunun boyun omurlarına salladım. Arkadan aşağı doğru bir çizgi çekerek önce bacakları parçaladım ve sonra karnına geçtim. Bağırsakları döküldü ve yere saçıldı. Cığerleri ve safra kesesi birbirine dolaşmış asılı duruyorlardı. Sinekler yoldan çıktı, milyonlarca larva bırakıyorlardı; gürültülü bir yaşam cümbüşü... Nefes almadan, delik deşik olmuş kuzunun önünde durdum. Eskiden kuzu gibi görünse de, şu an bir köpeği andırıyordu. Soyulmuş ağız kısmından dişleri görünüyordu ki bu da yarattığı gülüyor gibi gösteriyordu. Bıçağı oyluğuna sapladım ve dinlenmek için biraz oturdum. Fakat daha yere yaklaşmadan, çalılıkların yanından alkış sesleri ve “Tebrikler! Tebrikler!” nidalarını duydum.

Bir izleyenim olduğunu anlayınca şaşırdım. Otlar kı-mıldadı. Beni düşürüp, uzağa fırlatacak mermisiyle sakallı çobandır diye düşünmüştüm. Üzerindeki yaprakları çırparak, çite doğru yaklaştı. Smooth gelmişti. Gözle görülür biçimde yaşlanmıştı. Onu bu kadar yakından gördüğüm zamandan beri uzun bir vakit geçmişti. Çitten atladı ve bana doğru yaklaşıırken plastik eldivenlerini taktı. El sıkışmak için elini uzattı ve sağlıklı bir bedenin el sıkışması nasıl olur bana onu hatırlattı. Plastiğın üzerinde kurumuş kan lekeleri vardı şimdi. “İyi iş!” dedi Smooth, kuzuyu süzerek. “Emi-nim tadı da güzeldir.”

- Hâlâ hiçbir şey söylemiyordum. Ona karşı ne hissetmem gerektiğini bilmiyordum. Top yuvarlandı ve nefret ve “seni – gördüğüme – sevindim – çünkü – bizi – buradan – çıkarakacaksın” benzeri sözler arasında bir yerde durdu. Bana si-gara uzattı ve cevap beklemeden paketi tekrar cebine koydu. “Sabır, sabır! Sadece sabır!” dedi. Çakmağın ateşi parlak gün ışığında görünmezdi. Robert’ı çağırıp çağırmamayı sordum. “Hayır, yaşlı adam... Neden? Arkadaşsınız öyle değil mi?” Başımı salladım. “Bana Martin diyebilirsin. Martin yapacak.”

Birkaç saniye sonra aniden sordum. “Martin mi?”

“Evet?” diye arkadaşça cevapladı.

“Hiçbir şey,” dedim. “Test ettim sadece...”

Sigarasını söndürdü. Alnı kuruydu ancak elleri bir ceset kadar soğuktu. Tavırları bende hizmet sorumluluğuna kendini adanmış etkisi uyandırdı. Ama aynı zamanda, onu kendine adanmış bir hedonist, bekâr ve maddi sırlara âşık biri olarak hayal ettim.

“Irina... Eşim. Onu tanıımıyorsun maalesef. Irina kuzu etinin en lezzetli et türü olduğunu söyler.” Kırmızı uyluk etine vurdu, sinekleri uzaklaştırdı. “Ama ben et yemiyorum. Vejetaryenim,” dedi ve bundan gurur duyarcasına göğsünü işaret etti. “Yoksa muhakkak beni akşam yemeğine davet edeceğinizi biliyorum.”

“Tabii,” dedim. “Kendinizi davet edilmiş sayın.”

“Teşekkürler ama vaktim yok. Sadece geçiyordum. Toplantılar, yapılacak işler, iş seyahatleri, bir sürü yükümlülük var,” diye söylendi. “Eskiden bu yoldan daha sık geçerdim. Ama son zamanlarda işler biraz karıştı. Terfi aldım, daha ne kadar bu pozisyonda kalacağım şüpheli olsa da...

Zaman değişiyor ve tehlikeli oluyor,” dedi ve kuzunun uyluğundaki bıçağı çekip aldı. “Seni düşünüyorum. Bu hayatıma mâl olsa bile sözümü yerine getireceğim,” diye açık açık konuştu ve elindeki bıçağı daha derine batırdı. “Bir sonraki sefer seni görmeye geldiğimde, buradan seninle birlikte ayrılacağım. Seni buraya ben getirdim ve buradan ben çıkacağım,” deyip bir sigara daha yaktı. “Bu arada bir sürücü buldum; kendimi!”

Merak ediyordum. “Ne zaman geleceksin, nasıl...” fakat kısa kestim.

“Hayır, bir süre daha sabırlı olmalısın,” dedi. Sorulardan korkuyordu sanki. Sigarasını söndürüp çitlerden atladı. “Unutma! Gelecek sefer,” dedi ve çalılıkların arasında kayboldu.

Beyaz plastik eldivenler hâlâ çitin üzerinde asılıydı, sanki Martin’in varlığı bir sihirbazın oyununun bir parçası gibiydi. Hemen gidip Robert’a her şeyi anlatsam iyi olur diye düşündüm. Fakat tam o an onu gördüm, aceleyle bana doğru geliyordu. Dizleri üzerine düştü bir anda ve çenesini çarptı; bana söyleyeceği bir şey vardı... “Cion,” kekeledi. “Cion kendini öldürdü!”

Kuzuyu yüzüyordum ve durmadım; şimdi yüreğe gelmiştim. Yüreği çektiğimde, şurup gibi bir kan akmaya başladı. Robert yere oturmuş bıçağın hareketlerini izliyordu. Martin’in gelişinin bir ölüme denk gelmesi ikinci defa olmuştu. Ufak bir hayal gücüyle, Martin’in bu ölümlerden birinin yeniden canlanışı olduğunu düşünebilirdim. Güçlü bir darbeyle kuzunun kafasını kopardım. Bu tarz aldatmalardan yana olmadım hiçbir zaman. Eğer ölümlü bu şekilde somutlaştıracak olсам, bu amacına doğru yavaş ama merhametsizce ilerleyen,

kızgın gözleriyle bir Galapagos kaplumbağası olurdu. Onun dolgun iç organları, hem insanları hem diğer hayvanları kaçırarak düzeyde pis bir koku yayardı. Bu kadar büyük bir kaplumbağanın Cion'u aşağı çektiğini düşündüm. Kıvrılıyordu ve ölüm çanları çaldığında, yaptıklarının pişmanlığını duyumsuyordu. Sanırım bu hep böyleydi.

Bir ucunu ben, diğer ucunu da Robert tuttu ve kuzuyu yemek odasına taşıdık. Bu iş tamamdır diye geçirdim aklımdan. Sonra Cion'u almaya gittik. Onu telden kurtarıp yemek odasına getirdik. Metal boğazını derinden kesmişti. Ölüme giderken ayak bileklerini kabloyla bağlamıştı; sanırım emin olmak istemişti kendinden. Ana kirişe asmış teli ve telin diğer ucunu boynuna geçirmiş, sandalyeden atlamış sonra da... Soldan sağa sallandığında, hayatında ilk kez ayaklarının yere değmediğini fark etmiştir herhalde.

Boynunu telden kurtarmaya çalışırken, ağırlığın çoğu Robert'a yüklendi ve o an Robert'ın ellerinden bir anda kaydı ceset. Yukarı doğru tutmaya çalıştığı esnada sendeledi ve yatağın üzerine düştü. Cion, Robert'ın kolları arasındaydı. "Neden herkes gözleri açık ölmek zorunda?" diye sordu Robert. Açık göz kapaklarını kapatmak için ellerini Cion'un yüzünde gezdirdi. Ama göz kapakları kapanır kapanmaz yeniden açıldı. Normal olduğunu söyledim. "Normal mi? Buna normal mi diyorsun? Hadi ama... Lanet olsun!" Cion'u bir çarşafa sardım ve kollarının altından tuttum. Yürüyemediğimi görünce Robert da yardımcı oldu ve dirseklerini tuttu. Bazıları kapılarını aralayıp, yaptıklarımızı belli belirsiz izledikleri hâlde kimse koridora gelmeye cesaret edemedi

Cion'u masanın üzerine koyduktan sonra (kuzu eti o an sandalyenin üzerindeydi) Robert ıslak bir bez alıp Cion'un

son sözlerini silmek için odasına gitti. “HEPİNİZDEN ÖNCE BEN GİDİYORUM!” diye tebeşirle odanın duvarına yazmıştı. Büyük harfler, bu erken ölümü doğrudan bizim omuzlarımıza yüklemişti. Sonra sıra defnetmeye gelince, Mstislaw’ın yanına kazdık mezarını. O anda, hava birden değişti; batıdan gelen bulutlar, durmadan soğuk yağmurlar getirdi. Sanki dağlardan bir hediye idi. Cion’u yeni bir çarşafa sardık ve çukurun dibinde biriken on santimetrelilik suyun içine yatırdık bedenini. Çamurun içinde bir ceset... Mezarın başında bir müddet bekledik, bu sessizlik, son saygımızın belirtisiydi. Gökyüzüne baktım ve o sırada fırtına baş gösterdi. Kocaman yağmur damlaları sırtıma düştü; binlerce damla... Ilık toprak buharlaşmaya başladı ve ovanın üzerinde yavaşça bir töz bulutu oluştu. Üç katlı taş bina, sislerin içinde eriyen bir gemi gibiydi.

Elektrikler kesildi. Robert mutfağın kilerinden birkaç mum almaya gitti ve titreyen mum ışığında yataklarımızda oturup, yağmuru dinledik. Buna benzer durumlar sık sık bana Robert’in ilk çocukluk yıllarını, annesini ve gurur duyduğu yılan ısırığını hatırlatıyordu. Küflü tosttan birkaç parça ısırдық, yanında da biraz soğumuş çay yudumladık. Robert, petrol ofisindeki otomatlardan iki bira kutusu için 50 cent atarak, onları alıp ardından üstlerine basarak kolaya ancak ulaşabildiğini anlatırken birden sözünü kestim. Smooth’un geldiğini söyledim. Şaşırmadı. Hissizce elindeki kitabın sayfalarını çevirdi, sonra pencereye yürüdü ve karanlığa doğru baktı. “Gelecek sefer,” diye sürdürdüm sözlerimi, yavaşça Martin’in sesini taklit ederek; “Bir sonraki gelişinde biz de onunla gidecekmışiz, öyle söyledi. O kullanacakmış aracı,” diye ekledim. Bir cevap yerine, sert ve kaba, kâğıt koparma sesleri duyuldu. Robert dikkatle kitabın sayfalarını

koparıyor ve birer güvercin gibi gecenin karanlığında uçuşmalarını izliyordu. Bazen bir tanesi rüzgârın kuvvetiyle geri dönüyor ve yatağımın yanına düşüyordu. “Ve ben denizden çölün kenarında durdum. Ve yedi kafalı ve on boynuzlu ve boynuzlarının üzerinde on başlı ve o başlarının üzerinde, küfrün adı yazan bir yaratık gördüm.” Robert etle ne yapacağımızı sordu. Hâlâ kâğıtları koparmaya devam ediyordu. Kitabın sayfalarının içinde kuzu geçen birkaç mısra ile yanıtlamak istedim, koparılan kâğıtlara hızlıca bir göz attım; köpek, balık, güvercin... Fakat kuzudan bahsedilmiyordu. Robert bir adım geri attı ve koşarak kitaptan geriye kalanları, gecenin karanlığına ve yağmurun kalın peçesine fırlattı.

Mumlar söndü. Robert pencereyi kapattı ve tekrar yatağına oturdu. Şimdi hastanenin içinden gelen sesleri daha net duyabiliyorduk. Sonra puslu çeşmelerden dökülen su damlaları ve kapının altından geçip giden rüzgârın ışılgından daha başka şeyler de duyduk. Robert kibriti aradı. Kırmızı bir ışık, şişmiş yüzünü aydınlattı.

“Köpekler!” dedi. “Bu ses köpeklerin!”

Anı, ürkütücü bir havlama bizi harekete geçirdi. Düşman acıyla haykırdı; yemek odasında sandalyeler devriliyordu. Aç köpekler eti parçalıyordu. Parçalıyorlar ve ağız dolusu parçaları yutuyorlardı; taze kuzu kanıyla deliye dönmüşlerdi. Hayvanların sakinleşmelerini bekledik bir süre ve bir mum daha yaktık. Bedenimdeki iğrenç ter, içgüdüsel bir kokunun belirtisiydi. Bu, sıcak veya çalışmak yüzünden terlemenin kokusundan –kurumuş tuz kokusunu aldığınızda, yüzünüze neredeyse hoş bir tedirginlik yayılırdı– tamamen farklı bir koku yayıyordu. Sağ avuç içimi yaladım, oldukça yoğundu; ekşi... Kırış kırıştı ve acınası. Tıpkı hayatım gibi,

diye düşündüm. Aynı şekilde Robert'ın hayatı da... Mumlar yanıyor ve tükeniyorlardı. Yağmur hafifliyordu, köpeklerin koridordaki taşlarda gezinen pati seslerini duyabiliyorduk. Sallanan kırmızı bir dil hayal ettim. Yarı sindirilmiş etin kokusu üzerinden akıyor olmalıydı. Sinsi bir hırıltı odaya yaklaştı. Kirli dişli bir köpek pençelerini tahta kapıya geçirdi. Köpekler kapıya vuruyor ve ritmik bir şekilde pençeleriyle eşeliyorlardı kapıyı; sanki bir yeri kazıyorlar gibi... Ve hepsi odada, kısa zaman sonra yiyecekleri iki yaşlı cüzamlı olduğundan emin gibiydiler. Yataklarımızdan çıkmadık fakat müstakbel katilerimizin olduğu tarafa bakıyorduk. Yerdeki kırılmış sayfalardan birini aldım ve mumum ışığına tuttum. Dizlerimin üzerinde okumaya başladım: "Ve gördüğüm bu yaratık tıpkı bir kaplana benziyordu. Ancak ayakları ayı ayaklarıydı. Ağzı aslan ağzıydı. Gücünü, hâkimiyetini ve büyük otoritesini bir ejderhadan almıştı." Bir havlamayla aniden durdum. Kapının altından uzun bir dil yalanlıyordu. Burnu öfkeyle kapıya çarpıyordu.

"Okumaya devam et," dedi Robert.

"Neden?" diye sordum.

"Tanrının merhameti bu yeri terk etmiş," dedi.

"Hayır," dedim "Burayı terk eden sen ve ben olmalıydık, uzun zaman önce!"

Robert öfkeyle kâğıdı aldı. Ellerinin arasında biraz düzeltti ve birkaç sıra atlayarak, yedi başlı canavarın lanetlen-diği bölümden okumaya devam etti. Bütün binayı etkisi altına alan bir köpek korusu eşliğinde okudu. Onlarca köpek olmalıydı dışarıda. Birbirlerine sokulduklarını ve bok çukuru bedenlerini ısıttıklarını hayal ettim. Burunlarıyla yalanmış

ve sürünün güvende olmasından keyif almışlardır. Erkekler daha aktifti, uyuz fahişeler ince kırmızı penislerin süngüleriyle ele geçirildiklerinden, mızımızlanıyorlardı muhtemelen. Sarı spermier dolmuş olmalı içlerine. Birkaç başarılı karışım bu şeytanî geceyi meydana getirmişti muhakkak.

Yağmur durdu. Hastanenin doğusunda, ovanın ilerisinde fırtına vardı. Havlamalar giderek azaldı. Robert kalkıp sertçe kapıya vurdu. Diğer taraftan ses çıkmıyordu, muhtemelen gitmişlerdi. Dışarı çıkıp kontrol etmesini söyledim, fakat o keten cüppesine sarınıp battaniyenin altına sokuldu. Uyuması gerekiyormuş. En rahat pozisyonu bulabilmek için birkaç kez döndü, derin bir esnemenin ardından bana iyi geceler diledi. Bu kadar hızlı uyuyabilme yeteneği, burada harcadığı uzun yılların ona kazandırdığı temel tutumlardan biriydi. İki veya üç dakika sonra, kesik kesik nefes almasını ve bozulmuş burnundan geçen havanın tıslama sesini duydum. Mumlar kalan son yağlarıyla yanıyordu; alevleri uzun ve uçları siyahtı. Bir tanesi ardından mavimsi bir duman parçası bırakarak söndü ve ardından diğeri de... Şekerli, sarhoş edici bir koku doldurdu odayı. Kapı kapalı olduğu sürece güveneyim diye düşünüp, başımı yastığa koydum. Hayvanlar açtı ve doğa mükemmelliğe bileneşti. Romanya buradaydı, Avrupa şurada, ayaklarımın uzandığı yöneydi. Korku işe yarar bir şeydi ve İncil'de bahsedilen Tufan, avludaki çamurlu su birikintisinde yeniden yaşınyordu. O an güvercin sürülerinde olmayı çok istedim.

Rüyamda Martin'i gördüm. Yeşil bir ata binmişti, bir at, yelelerinin yerinde düzgünce kesilmiş çimenler vardı. Robert ve ben bu çimenlikte –pireler kadar küçüktük– golf oynuyorduk. At dört nala koşuyordu, bu yüzden bir türlü isabet

ettiremiyordum. Topu gözüme kestiriyordum, savuruyordum fakat ıskalıyordum. Her şey sallanıyordu. Omuzlarımı sarsan Robert'ın eliydi. Kafamda büyük, yeşil bir atla uyan-
dım; büyük, yeşil bir baş ağrısı. Robert'ın gözlerinin altında koyu halkalar vardı. Pencere ışıktan görünmüyordu. Kitabın birkaç sayfası hâlâ pencerenin çerçevesinde sıkışmış duruyordu; sanki gecenin bir ifadesi gibi. Ufak harfler iki sütuna bölünmüştü. Gökyüzünden görünebilen büyük bir orduyu andırıyordu. Ayrımlar savaş için dizilmişti. Sayfaların numaraları, muazzam birer generaldi. Robert camı açtı ve sıırıslık-
lam sayfaları aldı. Kâğıtları salladı, yatağının üzerine serdi ve okumaya çalıştı. Muhtemelen yaptığına pişman olmuştu.

“Yatağının altında hâlâ birkaç sayfa var,” dedim, gökyüzüne bakarak. Güneşin önünde yoğun, gri bulutlar vardı. Pencerenin önünden iki karga geçti. Tekrar o yeşil atı düşündüm. Doğa yakında tekrar yeni renklerine, ormanın kah-verengi tonları ve işe yaramaz tarlaların solgun sarılarına, boyanacaktı.

Aşağıya, yemek odasına indiğimizde, kanlı ziyafetten ve köpek dışkılarından geriye kalanlarla karşılaştık. Kuzunun kemiklerinden kalanların yanı sıra, bir de yarısı yenmiş bir köpek iskeleti vardı. Robert, bunu aldıklarının karşılığı olarak bırakmış olmaları dedi. Cinlilerin köpek eti yediğini söyledi. Ayakucuma dökülmüş iç organlara bakıp, ayakka-bımla etine ufakça dokundum.

“Taze mi?” diye sordum.

“O da uzun dişli, kısa tüylü bir kuzu. Kalçası daha ince, sıska bir çenesi var. Bu farklılıklar göz ardı edilebilir,” dedi.

Bir anlığına, ciddi olduğunu düşündüm ve ikinci kez düşünmeden kendini ete gömeceği geçti aklımdan. Hayvanın bedenini büyük bir masa örtüsüne sararken, sessizce izledi. Dışarı saçılan organları çatalla topladım ve sırtındaki delikten tekrar içine doldurdum.

“Biraz daha kazı yapmak zorundayız,” dedim Robert’a. “Onu böyle bırakamayız, gömmeden olmaz. Kokusu daha fazla hayvanı çeker, ne çeşit hayvanlar olur bilinmez,” derken, aklımdan büyük adımlarla Romanya ovalarında gizlice gezinen Mısır’dan gelme gizemli kimseler geçti.

Köpekler gelmeye devam ettiler, fakat şimdi zemin kat-taki tüm kapıları ve pencereleri kapatmıştım. Etrafta koşuşturuyorlar; binanın etrafında dolaşp çöpleri karıştırıyor ve gün doğmadan ortadan kayboluyorlardı. Robert kendini dağıttığı kitabı tamir etmeye adanmıştı. Yırtık parçaları topladı, hepsini kuruttu ve tuğlalarla desteklediği mukavvalar arasında düzleştirmeye çalıştı. Odaya gittiğimde, kralların ilk kitabının bir mozaigi beni karşıladı.

“Birkaç gün sonra, hepsi yeniden bir arada olacak,” dedi, sanki işlediği ve işleyeceği tüm günahlara bir telafi olsun istiyordu. Sanki kitabı kendisi baştan yazmıştı. Bu adanmışlık vicdanını rahatlatıyordu. Yatağa gitmeden önce, o gün neler yaptığına bakıyordu; satır aralarında görünmez mürekkeple yazılmış gizli mesajlar arıyor gibi sayfaları mum ışığına tutuyordu. Sonra kitaba koyuyor, el yapımı lahana yaprakları misali bir buket yapıyor, yatağının üstündeki rafa yerleştiriyor ve sonra uyuyordu.

Sessizlik çöktü. Yağmur her gün yeryüzünü ıslatıyordu; her gün bir öncesinin aynısıydı. Bahçedeki su birikintileri farklı şekillere bürünüyor ve Romanya göğünün çamurlu

kesiklerini yansıtıyorlardı. Fabrika siyah dumanlar kusuyor ve duman bir korkuluk gibi ovanın üzerinde süzülüyordu.

Çavuşesku'nun portresi şu an farklı bir gülümsemeye bürünmüştü. Ağzının kenarları, acının içine çekilmiş gibiydi ve oldukça canlı yanakları yeşil tonlarla bezenmişti.

Başarısız gösterilerin sonucunda, fabrikanın ana binasının çatısında gece gündüz, baştan ayağa silahlı, soğuktan titreyerek beş polis devriyesi geziniyordu. Kimin tarafında yer aldığımdan emin değildim. İşçileri düşündüğümde, Ingemar Zoltan'a atılan taşı hatırladım; onun iyi niyetini ve gülen yüzünü... Polislere karşı beslediğim iğrenme duygusu daha farklıydı.

Kasım ayında bir öğleden sonra, ayaklarıma çorap yerine plastik poşetler geçirdim. Ayakkabılarımlı sıkıca bağladım ve hurda yığınlarına bakmak için çitleri aştım. Ayaklarım ölmüş çimenlerle birlikte, bataklığa dönüşmüş toprağa battı; bu nedenle bir sonraki adımımı nereye atacağımı dikkatlice seçmem gerekiyordu. Bu yüzden beni izleyen beş polisi fark etmedim. Bir el ateş duyduğumda; çoban sandım. Etrafıma bakındım, fakat civarda hiç koyun görünmüyordu. İkinci el silah sesi, yumuşak çamura atılan taş sesiyle karıştı. Kurşun birkaç metre öteye düştü, küçük bir duman çukuru oluştu ve çamurda kayboldu. Polisler iyice kıyıya gelmişlerdi; ovaya bakıyorlardı. Beni açık bir şekilde görebiliyorlardı. O sırada ben de dengemi sağlayarak yürümek adına, kollarımı iki yana açmış bataklığı geçmeye çalışıyordum. Polise baktığımda yüzünü saklamaya çalışmadı, o ana değin tetikte olan eliyle birkaç işaret yaptı ve tekrar tetiğe yerleştirdi parmağını. Çöplerin bulunduğu ufak tepe, hastaneden iki kat daha yakındı şu an. Ancak bu aptal polis bir kez daha ateş

ederse buradan kaçırım diye karar aldım. Eğer bu çöp yığınının arkasında sıkışıp kalırsam, başımı bu delikten tekrar çıkarmak için gece yarısına kadar beklemem gerekecekti.

Polisin destekçileri vardı. Çatıdaki arkadaşları etrafında toplanmışlardı ve benim destekçilerim olan işçiler ise Çavuşesku portresinin altında bekliyorlardı. Şimdi onlar da birkaç el hareketi yapıyorlardı. Kendimi, bütün ve dolgun lahana yaprakları önerilmesine rağmen, hareket etmek istemeyen inatçı bir dana gibi hissettim. Aslında bana sunulan sadece kellemdi; koru veya onsuz devam et. Eğer beni öldürürse, sıradan bir bahanesi olacaktı; fabrikadan bir şeyler çalan bir cüzzamlı ve nihayetinde polis özenle işinden atılacaktı.

Yavaşça ayaklarımı çamurdan çıkardım. Plastik poşet patladı ve parmaklarım küçük taşları ve çamuru hissetti. Sağa doğru bir adım daha atmayı ve daha kuru bir yere ulaşmayı denedim. BUM! Başımın üstünde bir uğultu... Kurşunla birlikte başka bir şeyden de kaçıyormuş gibi eğildim. Ne kadar hızlı koşabileceğimi bilmiyordum. Birkaç ağır fiziksel hareket yapmıştım zamanında, ancak koşmak bütün kasların sürekli çalışmasıyla ilgiliydi; özellikle bacaklarımdaki kasların ki buna ihtimal dahi vermiyordum. İlk adımım işçilerden gelen çılgın bir tezahüratla karşılandı; ikinci adımımın ardından bir silah sesi daha duyuldu. Bütün gücümle kaçarken, fabrikanın bacasının, bir katedralin çan kulesi olmasını ve çıkan dumanlarından bir kahraman siması oluşmasını diledim. Dizlerim acıdı. Cığerlerim buruşmuş elmalara benzedi ve kalbim içinde kıvrılan bir kurtçuk var gibiydi. Azotlu çöplerin beyazımsı köpüğüyle bezenmiş su birikintilerinin etrafında daireler çizerek koştum. Hastane birden bire önümde belirip, ardından bir anda kayboluyordu. Birbiri

ardına iki el ateş daha... Ayağımı yere her basışımda, yüzüm alışılmamış bir biçimde ürperiyordu. Neredeyse yüzümün düştüğünü hissediyordum.

Güçlü bir darbe ve şiddetli bir acıyla durakaldım. Yüzüstü çamura düştüm ve bilinçsizliğin son sancısının gelmesini bekledim. Beni buradan götürecek o kutsal ılıklığı bekledim. Robert'ı düşünerek birkaç dakika daha öylece kaldım. Ardından kollarımı ve bacaklarımı hareket ettirmeye çalıştım.

Kaburgalarım acıyordu. Göz kapaklarımın içine dolan çamur yüzünden etraf bulanıklaşmıştı. Kendimi sarstım. Romanya toprağından kurtulmaya çalışıyordum ve hemen başımın üzerinde, hastane çitinin çalılar arasına saklanmış kirli parmaklıklarını gördüm. Beni durduran silah buymuş...

Siyah morluklar bir sonraki güne kadar geçmedi. Robert'ın bazı faydasız bitkisel karışımlarla, yaralarımına baskı uygulamasına izin verdim. "Yüzünü gördün mü?" diye sordu.

"Kimin yüzünü?"

"Ateş eden pisliğin," dedi.

"O kadar uzun mesafeden nasıl tanıyayım?"

"Bilmiyorum," omzunu silkti. "Sadece soruyorum," dedi ve kitabını birleştirmeye devam etti. Bütün yaprakları yeniden bir aradaydı.

O gece erken saatlerde, yağmur ince ince yağan kara döndü. Robert birkaç gündür kötü bir öksürüğe tutulmuştu; boğazından kan geliyordu. Ayrıca sağ kulağı artık duymuyordu. Bu yüzden konuşurken, başının sağ tarafını çeviriyordu yüzüme. Diğer bir değişim ise yıllardır fabrikada öğle vardiyasının sonuna kadar okunan Romanya Ulusal Milli Marşı'nın 22 Aralık'ta yerini sessizliğe bırakmasıydı.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Tarlaları, mezarlıkları, çayırları ve evleri nazik bir şekilde resmedilmeye değer kış manzaralarına dönüştüren kar değildi; sis kadar belirgin bir sakinlik getiren kar olamazdı. Belki, bu etki benim vasat manzaramın, gittikçe kötüleşen ruh halimin önüne geçmeliydi; fakat görmezden gelemeyeceğim şey yıkık binanın yanındaki yakacak odun yığınının beyaz karları kürerken, içlerinde çocuk parmağı boyunda yaratıklar bulmamdı. Kar, tıpkı çürümüş bir et parçası gibi kurtlarla doluydu. Ölü kar diye geçirdim aklımdan, iğrençliğin pek yakında dışarı sızacak selinin aslında büyük cesedi; beyaz kirli bir haliydi. Binlerce, binlerce kurtçuk buz kristallerini yiyordu ve yakından dinlediğimde milyonlarca çene sesi duyabiliyordum ve gecenin sessizliğinde bu ses, bir dağ yamacında kırılan ve tüm şehre yayılan dalgaların seslerini andırıyordu. Kurtçuklar zamanın dokusunu kemiriyorlardı.

Küreği fırlattım ve yığının içindeki ıslak odun parçalarını uzattım. Robert pencerenin kenarında durmuş, işçilerin her sabah toplandığı fabrika bahçesini izliyordu. Toplantının olduğu bir günü hatırlıyorum. Polis herkesi teker teker

kontrol etmişti ve bir alkış tufanıyla karşılanmışlardı. İşçilerin bazıları polislerin tüfeklerini almışlardı; doğaçlama bir nişancılık yarışı düzenlemişler, diktatörün suratına rastgele ateş açmışlardı. O an, onun zamanının yaklaştığının farkına vardım. Polisler bir şişe buğulu votkayı aldılar ve bütün emirler yürürlükten kalktı. Çalışanlar bir uçtan bir uca kaplanmış ofis mobilyalarını, son derece zayıf atların çektiği kızaklara yüklediler. Merkez binasındaki Vandallar, kullanılmayan her şeyi camdan atıyorlardı. Hesap defterleri kartanelerine karışarak havada çırpınan bir kâğıt sürüsüne dönüştü. Uzun alevler bekliyordu onları yerde. Ellerini bu sıcaklığa uzattılar. Önce defterlerden hınçlarını aldılar, ardından *Via Bucuresti!* diye bağıldılar.

Ertesi sabah canlı, yeni devrimci sloganlar eşliğinde olağan bir toplantı yapıldı. İki döküntü otobüs ve birkaç kamyon, bayraklı, pankartlı gösterici topluluğunu almak için bekliyordu; ardından merkezdeki gösteriler için yola koyuldular. Çayırılıkta çiftçilere rastladılar; sabırla beklediler işçiler çünkü devrim için yakıt taşınıyordu; çok miktarda ev yapımı viski, büyük amaç uğruna mideleri ve beyinleri boşaltmak için hareket halindeydi.

Motorlar hayatın içine öksürdüler. Alay, özgürlüğü kazanmak için çıkmıştı yola. Robert ile ben de çalılıkların yanında çite yakın durmuş, topluluğun hastaneye en yakın kızıdan geçmesini bekliyorduk. Son derece aciz görünüyorlardı. Şu an anlıyorum, iki veya üç külüstürün bunca etkileyici yükü nasıl taşıdığını. Şimdiye kadar hiç bu kadar sıska insanı bir arada görmemiştim. Otobüslerden birinin camlarını indirdiler ve uzun pankartları ve bayrakları dışarı çıkardılar. Otobüs ne vakit bir su dolu çukurdan geçse, içindekiler

ahenkle hopluyor ardından tekrar oturuyorlardı. Diğerlerinin arkasından gelen ve siyah duman çıkaran kamyon, kadınlar içindi. Uzunca bir halk türküsü tutturmışlardı ve kulak zarlarımız onlar geçerken acıyla titredi.

Sadece traktörler tarlaların ve çayırların etrafından yavaşça gidiyordu; şikâyetçi yeni bir grup yollanmıştı. Kar daha ağır düşmeye başladı. Taneleri daha inceydi ve kıvrımlar halinde inceliyorlardı. Ovada hareket eden her şey beyaz bir örtü altında kayboldu; kar sanki gökyüzünden gelen bir sel gibi her şeyi boğuyordu. Orada, şehrin sokaklarında önemli şeyler olduğu belliydi. Beyazlığın içine dalmak için bir dürtü hissettim; çitlerden atlamak, başıma kukuletamı geçirmek ve yolu olmayan bu seyahate başlamak. Yeryüzünün sonsuzluğu kapsayan düzlüklerinde, hiç durmadan yürümek... Uzunca bir yol muhakkak... Hayvanlarla, ağaçlarla, tepelerle karşılaştım. Nihayetinde, insanlara rastlardım; korkmuş gözlerine, taş atmaya hazır ellerine, küfre boyanmış dudaklarına... Buzlu çitlere sürdüm ellerimi ve sonra avuçlarımı yorgun gözlerime bastırdım.

Robert odamıza gidelim dedi. Burnunun önünde ellerini salladı, kar tanelerini uzaklaştırmaya çalışıyordu. Birkaç parça donmuş odun parçasını aldı, boğazını temizlemek için öksürdü; koyu kırmızı bir leke bıraktı karın üzerine. Yüzü sararmıştı. Kırıksıklıkları her zamankinden daha çok açığa çıktı. Alnı altı büyük kıvrımla kaplandı. İçgüdüsel olarak kendi alnını hissettim ve dört tane saydım. İnandırıcı derecede yavaş ve zorlu hastalığımızın biz yaşlandıkça, bizi yavaşça kaplayan zamanın işaretlerinden bihaber hâle getirdiğini ilk kez düşünüyordum. Robert'a bir kez daha baktım. Kapının karanlık çerçevesinin içine girmeden önce

tökezleyen yürüyüşü, bu kadar küçük bir yükün altında bükülen beli... Giderek artan ve yoğunlaşan karla birlikte, son günlerimizi saydığımız şu vakitlerde önemli bir şeyler olacağını hissettim.

Islak odunlar, ateşe atılınca köşeye sıkışmış bir fare gibi ses çıkardılar; biraz da kurumuş bir avuç dolusu karaağaç attım bu sesin üzerine. Yüksek duvarlı bir odayı ısıtmak kolay değildi; çok oduna ihtiyacımız olacaktı. Eğer işçiler yarın gelmezlerse, fabrikanın kazan dairesinden biraz kömür almaya çalışacaktım. Muhtemelen sadece ufak tefek kalıntılar vardı çünkü bütün iyi malları, öğleden sonra büyük otobüslerle taşımışlardı. Robert kendini sıcak tutabilmek için içinde hasta kalmayan odalardan bütün battaniyeleri topladı. Bir tanesini bana vermeyi teklif ettiğinde reddetmişim çünkü o Kasiewicz'e aitti. Her neyse, Robert'ın benden çok ihtiyacı vardı o battaniyelere. Öksürüğü, beni günün ilk saatlerine kadar uyutmamıştı. Bir gece önce de, civar köylerin ve fabrikanın üstünde gezinen helikopter yüzünden uyuyamamıştım. Işık kümeleri karın üzerinde süzülüyordu, yolları ve tarlaları arıyormuş gibiydiler. Yolun üzerinde uçarken yola izleyici kurşunlar atıldılar. Büyük böcekler küle dönüştü. Açılan ateşi net bir şekilde duyamayacak kadar uzaktaydım. Biraz hayal gücüyle bütün dünyayı helikopter büyüklüğünde böceklerin istila ettiğini düşledim. Hava kuvvetlerinin devriyeleri, insanlara boyun eğdirmek ve devrim yanlısı tüm girişimleri cezalandırmak için havada dönüp duruyordu. Çocuklar havadaki bu siyah noktaya korkuyla baktılar. Anneler ağladı; zira tek çıkar yollarının dua etmek yahut köle olmaktan başka şey olmadığını biliyorlardı. Benim için ise şu kesindi; böyle bir dünyada dahi, şu an olduğum yerde

olacaktım. Aynı düşleri kuracak ve aynı şeyleri mırıldanacaktım. Yine ve yeniden bir cüzzamlı olarak kalacaktım.

Soğukla uyandım. Soğuk burnumu ve kulaklarımı ke-siyordu. Battaniye olmadan uyuyakalmışım ve şu an eklem yerlerimde buz kütleleri var gibi. Sıcak kırmızı kömürleri düşündüm. Tarih öncesinden kalma bitkilerin taşlaşmış sıcaklıkları... Ve pencereye gidip fabrikada neler olup bittiğine baktım. Kar, Çavuşesku'nun yüzündeki büyük depresyonun izlerini hâlâ silmemişti; sanki suratında martı gübresinden topraklar var gibiydi. Bahçenin verandalı kısmında parlak bir ateş yanıyordu. Bu ateşin etrafında yeşil askeri üniformalı birkaç kişi oturuyordu. Silahları yoktu. İçlerinden birisi, üzerindeki uzun parkasıyla, her beş dakikada bir köşeye geliyor ve ovayı gözetliyordu. Yatağa tekrar döndüm. Kendimi battaniyelere sarıp uyumaya çalıştım.

Yarım yamalak uykumdan ateş sesleriyle uyandığımda, bir daha hiçbir zaman bu hastanede, horozların ötüşü ve rüzgârdan çarpan pencerenin sesi gibi normal bir sesle uyanamayacağımı düşündüm. Artık ya Robert'ın öksürüğü, ya köpek havlamaları veya diğer hastaların sesleri vardı; belki de en iyi kâbuslar, roketlerin sesleri... Bunların hiçbirisi normal olarak tanımlanamazdı. Tekrar pencereye gittim. Yirmi veya daha fazla polis fabrikayı sarmıştı; coplarını kendilerine siper etmişler, arada da bu coplarıyla alıştırma yapıyorlardı. Artık ateşin etrafında kimse kalmamıştı. İçlerinden birisi kara yattı. Eğer yakından bakabilseydim, bedeninin altından akan kan selini, tıpkı bir dağ yamacından akıyor gibi görebilirdim. Ve şu küçük kanyonda baloncuklar karşıları gözlerimi ve nihayetinde her birinin teker teker kara gömülüştü... Yeşil üniformalı üç adam ve silahlı

biri ikinci katın penceresinden dışarı sarktılar. Adam kurşunlarını saklamaya çalışıyordu; bu yüzden aşağıdan gelen gürültülü patlamalara karşılık, bir iki tane mermiden fazlasını sıkmadı. Depo sundurmasını kendilerine siper etmiş polisler, kenardaki girişin yerini gösteren hareketler yaptılar. Binayı yaylım ateşine tuttular ve duvardaki koyu karanlık açıklığa saldırdılar.

Bağırımlar ve patlamalardan on dakika kadar sonra, yeşil üniformalı bir adam yüksekçe bir yerden depo sundurmasının üzerine atladı. Çatının kıyısından koştu, muhtemelen aşağı inebileceği bir merdiven bakınıyordu. Adamın metal ızgaralarda botlarının çarpışlarını duyduğunu ve içgüdüsel olarak, büyük su tankına tırmanmak için gereksiz adımlar attığını farz ediyordum. Yine de kendisini izleyenler bir adım öndeydi. O sırada açık bir kapıdan bir tüfek çıkıverdi, sonra ardından bir tane daha ve ardından bir tane daha... Sonra adam silahını yavaşça yere indirdi, çatının tam ucuna gidip kollarını açtı ve koyu yeşil parkası parlak siyah bir pelerine dönüştü. Adam havada süzöldükçe pelerin dalgalandı. Tereddüt etmeden atlamıştı, sanki uçabileceğine yahut cennete ulaşabileceğine ikna edilmiş gibiydi. Polisler köşeye koştular. Düşen bedenin hareket edip etmediğini görmedim fakat polislerden biri olması muhtemel herhangi bir hareketi önlemek istermişçesine bir el ateş etti peşinden. Ardından polisler tekrar binanın içine girdiler ve sonrasında onlar atış sahasına iki asker ve Çavuşesku'nun sadık kullarını getirene kadar başka ateş sesi duyulmadı. Polisler askerleri üniformalarını çıkarmaya ve tarlada koşmaya zorladılar. Mesafenin biraz açılmasına izin verdiler. Askerler bu mesafenin onları vuramayacakları kadar uzak olduğunu ve ormana görüldüğünden daha yakın olduklarını düşündüler.

Bir polis silahını çıkardı ve nişan aldı. Çıplak bedenler teker teker kara düştü. Ateş eden adam onlara doğru yürüdü ve yavaşça tüfeğini belindeki deri kılıfına yerleştirdi. İki baş için iki kurşun; kesin bir ölüm. Kan gölüne dönmüş çukurda beslenmeye çalışan açgözlü kurtçuklar.

Üç ceset daha binanın dışına çıkarıldı. Mavi üniformalı adamlar tüfeklerini duvara dayayıp Çavuşesku yüzünün altına ölü bedenleri yığdılar. Ellerinde birer votka şişesiyle durmadan içtiler. Kendilerini rahatlatmak ve korkunun sınırından biraz uzaklaşmak için her şey yolundaydı. Ateşin etrafında beklediler, sonra bir sürücü geldi ve hepsiyle el sıkıştı. Tüm ölü bedenleri sürücünün kamyonunun arkasına fırlattılar. Bir ceset sığmadı gibi duruyordu. Sürücü tekerlekleri kontrol etti ve başını olmaz anlamında sallayarak, bu karda bu kadar gidemeyeceğini söyledi. Sadece dört ceset alabilirmiş. Elindeki sarı eldivenle sallanan çıplak ayakları yakaladı. Polislerden biri tüfeğini kenara attı, kollarını sıvadı ve çıplak adamı diğer cesetlerin üzerine attı. Bagajın kapısını kapattılar ve ellerini temizlediler. Sürücü kapı koluna uzandı fakat yine silahların kabzalarıyla karşılaştı. Ardından polisler birkaç küfür savurdu.

Robert öksürerek uyandı ve kendini yatağın yanında uzanırken buldu. Gözlerini ovaladı ve saatin kaç olduğunu görmeye çalıştı. Ben ateş yakana kadar yatağında kalma-sını söyledim. Bana yatağının altında bir şey göstermeye çalıştı Yerde kurumuş kan lekeleri ve sarı mukusla kaplı metal bir tas vardı. Tekrar boğazını temizledi ve aynı renkten oluşan kocaman bir bulamaç daha ekledi yerdekilere. Gi-dip bir çay yapacağımı söyledim fakat Robert sadece başını

salladı. Yatağının üstündeki raftan tamir ettiği kitabı aldı ve bedenindeki boşluğu doldurmak ister gibi kitabı terli göğsüne bastırdı.

Fabrikanın dışında kamyonet hareket etmeye çalıştı; polisler kamyoneti iterken gözlerini kapatıyorlardı ve tekerlerden sıçrayan yoğun çamurdan kaçınmak için gözleriyle beraber ağızlarını da kapalı tutmaya çalışıyorlardı. Sonunda tekerlekler yerde dönmeye başlayıp, araç arkasında bir duman bulutu bıraktığında, mavi üniformalı adamlardan birisi dumanı dağıtmak için havaya ateş açtı. Fabrikanın arka yolunda, koca bir delikte sallanan bir Romanya bayrağı vardı. Tarih muhtemelen böyle insanları devrimin köpekleri olarak adlandıracak diye düşündüm. Sonra Robert'a baktım. Ciğerlerinden bir parçayı daha tükürmek üzereydi. Martin'in gelip gelmediğini sordu. Dört ceset dört külüstür tekerlek üzerinde çalıların arkasında kayboldu. Bu sabah gördüklerimi Robert'a söylememeye karar verdim. Bu onu daha çok üzerdi.

Martin'in nereden geleceğini tahmin etmek çok zordu. Büyük riskler almayan, kendi geleceklerini kurtarmak için bu isyana katılan göstericilerden yahut diktatörün krallığını son kurşunları kalana kadar savunan koruyucu sadık gardiyanlardan biri de olabilirdi.

Ülkede bir çeşit anarşi baş gösterdi. E79 otoyolu üzerinde gökyüzüne yapışan sülükler gibi kara dumanlar yükseliyordu. Tıpkı Babil'in kulesinin yıkılışı gibi... Yılbaşı yaklaşıyordu ve gelecek o günün güneşli olmasını diledim. Elimde tahta bir tepsiyile, bir çaydanlık sıcak çay ve iki kristal bardağı odama çıkarırken, aklımdan bunlar geçiyordu. Odaya giden yol üzerinde, kapılardan geçerken, herhangi bir ses veya tutarlı bir diyalog duymak için çabaladım. Son birkaç

gündür hastane oldukça sessiz diye geçti aklımdan ve o sırada titrek tahta kapılardan birini açtım. Pencere açıldı ve yüzüme duvarların soğukluğu ve birkaç kar tanesi çarptı; içeride kimseyi bulamayacağımı biliyordum. Yan odada kimsenin olmadığını da, onun yanındakinde de ve hatta tüm binada kimsenin olmadığını da... O rüzgârsız gecede, ür-kütücü havlamalar eşliğinde hepsi gitmişti. Robert neler olduğunu sormuştu ve ona sadece köpekler havlıyordu cevabını vermiştim. Ama ertesi gün mutfaktan tüm erzakları alıp gittiler. Kar gece boyunca tüm izlerini kapatmıştı. Ne yöne gittiklerini kestirmek imkânsızdı. Ama hâlâ çitin etrafında ufak bir iz için aramalar yapıyordum. Robert benim ayak izlerimi takip ederek dışarı çıktı. Herkesin nerede olduğuyla ilgili bir şeyler söyleyeceğini düşündüm ama o sadece koluma dokundu ve biraz daha odun bulmamız gerektiğini ve soğğun dayanılmaz olduğunu söyledi. O gün öksürüğü korkunç gürültülere dönüştü.

İlk işçiler öğleye doğru geldiler. Fabrikanın bahçesini temizleyip, devrimden kalan ne varsa hepsini yaktilar. Kısa zaman sonra sadece Çavuşesku'nun yüzünün üst yarısı açıkta kalmıştı. Yemek arasından ve bir çaydan sonra kalan kısmı da beyaza boyadılar. Bölge şu an çok farklı görünüyordu. Uzun yıllardır, gözümün tam önündeymiş gibi büyük, siyah bir yüze baktıktan sonra o resim, günlük hayatın ayrılmaz bir parçası hâline geliyordu. Özellikle her gün, aynı noktadan bu dünyaya aptalca sırtıyordu.

Robert uyudu ve bana biraz huzur ve sessizlik bahşetti. Yeni değişikliklerle kafası karışmış bir insan yığınının toplanmasını izledim. Kurşunlarla delik deşik olan beyaz duvarın yanında, sanki bu duvara bu kez kimin resmi çizilecek

diye merak ediyormuşçasına durdular. Bir gökkuşağıyla, özenle çarmıha gerilmek için oldukça ideal bir nokta diye düşündüm. Ama tek seferde, bütün bu hoş renkleri düşüneyecek kadar yeteneksizdim.

Aynı gün, pahalı siyah bir limuzin geldi. Devrim sonrası yeni diktatör, yanında iki polis memuruyla birlikte bütün binayı gezdi ve çalışanları depo tarafında bir araya topladı. Yarım saat sonra herkes çılgınca el kol hareketleri yapmaya başladı. Sanırım çok daha iyi bir geleceğin geldiğine onları ikna etmeye çalışan konuşmanın en keskin noktalarını tartışıyorlardı. Geldikleri bu nokta, şu an burada olduklarından çok da farklı değildi. Fabrikanın çöp kutuları, büyük kırılmış camlar, yeni dönemin ilk saatlerinin verdiği coşkunluk ürünleriyle doluydu. Hoparlörden *Romanya Uyan!* sesleri duyuldu. Ve çalışanlar mavi önlükleriyle fabrikaya girerken zafer işaretleri yapıyorlardı. Tuğladan yapılma kulelerden kısa zaman sonra duman çıkmaya başladı. Diktatör çatıdan işçilere el salladı ve Robert sanki bacadan çıkan o dumanı soluyormuş gibi öksürdü.

Yatağında oturdum, bardakta kalan ufak, yumuşak bir karaağaç kabuğunu çiğneyerek açlığımı bastırmaya çalışıyordum. Sobada hiç alev yoktu, sadece soğumuş kül tepesi vardı. Bir avuç dolusu kül alıp, parmaklarımin arasında süzülmesini izledim. Binlerce ufak gri parçacık; küçük tanrının elleriyle yaptığı kar, zemini kapladı. Robert'ın uyuyan başından ve İncil'in üzerinden süzülerek nihayetinde ayaklarıma yağdı.

Kül uğursuzdur diye geçti aklımdan, Robert'ın yüzündeki parçacıkları yavaşça üfleyip uzaklaştırmaya çalıştım. Sonra eğildim, dudaklarımı büzdüm ve hızlıca üfledim. Tüm

kül yığınınını savurdum. Ama külleri yatağın altına üflediğim zaman, unutulmuş o karanlıktan Avrupa'nın yırtık parçalarını açığa çıkarmış oldum. Haritanın kalanı ürkmüş kelebekler gibi uçtu. İngiltere, Lizbon, Moskova, İspanya'nın düzlükleri, birkaç Hırvat adası; tepeleri karlı dağlar, uzanan yeşil düzlükler ve gölleri hatırlayamadım. Fabrikanın hoparlörü hâlâ *Romanya Uyan!* diye inliyordu. Ancak tüm parçaları bulmakta zorlanıyordum. Kalan kâğıtları topladım, Robert'ın istatistik yıllığının iki veya üç tanesine TIP gazetesini de ekleyerek hepsini yaktım. Ateş, mürekkep yüzünden yeşil bir alevle yandı ve yavaş yavaş bir sıcaklık huzmesi yayıldı. Kemiklerimi ısıttıktan sonra, mümkün olduğunca uzun süre, bu hazzı korumak veya en azından bunu denemek için kendimi sıkıca bir battaniyeye sardım.

Kısa süre sonra camı yeniden buz kapladı. Devrimci şarkı kesilmeye başladı. Yerine, fonda çalan halk çalgı aletleriyle birlikte kadın çılgınlıkları duyuldu. Nakışlı eşarplar içinde kırmış suratlar hayal ettim. Bu tarz kadınların genelde bıyıkları vardır; iğrenç, kısa, kahverengi tüyler... Parlayan gözleri unutmamıza yetecek kadar iğrenç sert göğüsleri vardır ve bir demet kokulu saçları... Güzellik kesinlikle bakan gözdedir diye düşündüm. Ve gözlerimin kapanmasına izin verdim.

Uzaktan yaklaşan ağır bir kamyonun gürültüsü, sanki devlerin öksürmesi misali veya Berlin Duvarı'nın yahut bir kalenin yıkılışı gibi duyuldu. Sanki pencerenin tam altında yahut yakın çevrede bir yerde, bir benzinlik alev almış gibiydi. Kalktım ve aynı şekilde içten de buzlanmış camı temizlemeye çalıştım. Kristalleri ısıldadı; titremekte olan üzgün gözlerle süzdüm camın şeffaflığını. Biraz hayal gücüyle, büyük mekanik bir köpek hayal ettim. Acının son kalesine,

buraya, büyük bir darbe indiriyordu bu köpek. Ağzı, çitleri birer çubukmuşçasına yerle bir ediyordu. Çelikten ayakları yeri sarsıyordu. Cion Eminescu, Mstislaw Kaziewicz ve Margareta Yosipoviç'in kurumuş kafatasları, unutulmaya mahkûm edildikleri mezarlarında ürperdiler; civarda bulunan diğer hastaların, artık tanınmayan kemikleri de korkuyla sarsılıyordu.

Pencereyi açtım. Düşündüğümden daha az ses vardı dışarıda. Yıllardır süren sessizlik duyma yetimi en hassas düzeye getirmişti. Kamyon kornasını birkaç kez öttürdü. Ardından pedala bastı ve ilerledi. Çit yavaşça eğildi. Metal çubuklar kapının iki yanında yere batırılıyorlarmış gibi acı bir ses çıkardılar. Bir an, son direnmenin ardından, tüm parmaklıklar kırılmaya başladı. Devasa tekerlekler, demirleri kara batırdı. Robert'ı uyandırdım, Robert da öksürüğünü... Pencereye koştu ve her zamankinden daha yüksek sesle öksürdü. Ciğerleri dışarıdan gelen gazlarla, soğuk havanın birleşimini kaldıramadı.

Kamyon çeşmenin yanında durdu. Fabrikanın keskin ışıkları alacakaranlığın içinden belirliyordu. Kamyon çatırdadı ve motor sesi kesildi. Martin karın içine atladı. Yanında bir kalaşnikof ve metal bir benzin kutusu getirip, pencerenin altında durdu. Elinde ne varsa karın üzerine bıraktı.

"Beyler, pasaportlar lütfen!" diye askeri bir edayla seslendi.

Robert'ın bacakları heyecandan kaskatı kesildi. Sobanın yanında oturdu, dizlerini tuttu ve yerde bir noktaya gözlerini dikip öylece durdu. Martin'in sesine döndüm, koşar adımlarla aşağı indim. Üzerinde zarif, deri bir ceket yerine sıradan mavi bir polis üniforması, omuzunda birkaç yıldızı, vardı. Tarafını seçmiş gibi görünüyordu. Kucaklamak

istedim onu ama bir adım geri attı ve plastik eldiven giydiği elleriyle beni durdurdu.

“Üzgünüm, unuttum,” dedim.

Martin beni tekrar kamyonu çağırđı. Muşambayı kaldırdı ve posta servisinin amblemini taşıyan büyük bir çuval çıktı ortaya. Birkaç saniye düşündüm. Oldukça şişkin ve yumuşaktı. Hepsini aldık ve yemek odasındaki masanın üzerine bıraktık. Robert’ı getirmemi söyledi, ardından da bir sigara yaktı.

Çoktan o aptal mazinin büyüüne kapılmıştım. Bu bir tür komplo olmalı diye düşündüm. Son Çin imparatoru, doğduğundan beri ayaklarında olan prangalardan kurtulduğunda, hanedanın söylediklerine göre, ara ara onları tekrar takmak istiyormuş çünkü artık onlar dünya görüşünün ve bedeninin doğal bir parçası hâline gelmiş. Efsaneye göre, kral unutulmuş şehrin ferah sokaklarında gezinir ve ağır zincirinin sesiyle, sanki siyah bülbüllerin şarkılarını dinliyormuşçasına eğlenirmiş. Aynı şeyleri hissettim. Sonunda ayrılıyor olmanın verdiği mutluluğa rağmen, Robert’ı almak için yukarı çıktığımda, ellerimi yavaşça bu lanetlenmiş duvarlara dokundurdum. Hatta daha ötesinde, gözlerim yaşlarla doldu ve midemde kelebekler uçuşmaya başladı; bu kelebekleri oldukça iyi tanıyordum.

Robert odanın ortasında ayakta duruyordu. Beni gördüğünde, gözyaşlarını koluna sildi ve gülümsedi. Sıkıca sarıldık, kollarım hâlâ boynundayken onu kaldırıp kaldıramayacağıma baktım; başarabiliyordum. Yine de son bir kez odaya bakmak için döndü. Kitabını aldı ve pencereyi kapattı. “Eğer dönersek, soğuk olmayacak böylece...” dedi.

Pasaportumu çekmecedan çıkarttım ve doğum günü hediyelerimi topladım. Sonra Robert'ı aldım ve ışığı kapattım. Koridorda odanın karanlığına bakıp öylece kaldık. Kapıyı kapatırken, bütün o yıllar boyunca bu odadaki düşüncelerimi ve burada olan her şeyi kısaca anlatmak mümkün mü diye düşündüm. Bir şeylerin bittiğini ve başka şeylerin başladığını hissettim. Koridor boyunca yapışkan ampuller, değişen voltajın neden olduğu titremelerle bize veda ediyorlardı. Korkudan etrafa bakmaya cesaret edemedim, belki bu kasvetli havada ve sarımsı ışıktayken, bu eski zeminin başkalaşmasından farklı bir şey doğabileceği ihtimalinden korktum. Eski hastaların yüzlerini görebilirdim belki; acıdan ve hastalıktan şekil değiştiren yüzlerini... Ve hatta ölmüş hastaların ruhlarına rastlayabilirdim. Robert öksürüğü yüzünden sendeliyordu, bu yüzden adımlarımı hızlandırdım ve onun yanında durup yardımcı oldum.

Martin masanın üzerindeki torbaları boşaltıyordu. Ağzının sol köşesinde bir sigara yavaş yavaş yanıyorken dumanından kaçınmak için gözlerini kısıyordu. Beş posta torbasından bu kadar çok yığının çıkması oldukça inanılmazdı. Bozulmuş koku duyularıma rağmen, hoş bir parfüm kokusu duyumsadım. Yaklaştım ve bu tatlı havayı ciğerlerime doldurmak için derin derin nefes aldım. Bir giysi tepesi oluşmuştu masanın üzerinde; pahalı İtalyan takımları, gömlekler ve yelekler... Bir üniformanın altın işlemeli kolları kenardan sarkmıştı, bir pantolonun kırmızı kadife astarı asılı duruyordu masada. Martin, beğendiğimiz ne varsa almamızı söyledi.

İnce pamuk, deri için oldukça iyi idi. Üç kat inceltilmiş yünden yapılan ağır pantolonlar daha giydiğim an beni ısıttı. Robert hevesle Levi Strauss kotlarından birine uzandı

ve birkaç Amerikan küfrü savurdu. Robert'a ayrıca baş harfleriyle bezenmiş balıkçı yaka bir kazak verdim. Hemen pijamasının üstüne geçirdi. Martin bizi köşeden izledi; zaman zaman saatine bakıyordu. Giyebildiğimiz kadar kıyafeti üzerimize geçirdik; ikimizin de ayaklarında üç kat çorap vardı. Şekli bozulmuş kafalarımız alışılmamış eğri büğrü birer uzantı gibi güzel renklerin, muhteşem kumaşların içinden fışkırıyorlardı. Martin etrafa bakındı ve sonunda neredeyse gözlerimize kadar inen, başımızı sıkıca kavrayan iki yün şapka buldu. Pasaportlarımızı görmek istedi. Robert'ın pasaportu hâlâ duvarın içindeki delikteydi, bu yüzden onu getirmeye gittim. Taşı karın içine fırlattım ve çitin arkasındaki havlamayı duyunca korkuyla titredim. Sonra elimi uzattım ve yeşil kitapçığı aldım. Taş duvarın parçasını tekrar yerine koymadım ve ölüme terk edilmiş yaralı bir hasta olarak bu hastaneye bir daha gelip gelmeyeceğimi merak ettim.

Tekrar yemek odasına döndüğümde, petrolün keskin kokusuyla karşılaştım; Martin, yağ tenekesinin etrafında dönüp duruyordu ve elindeki yağı masanın üzerindeki kıyafetlere, aynı zamanda tahta sandalyelere ve mutfak mobilyalarına da döküyordu. Elindeki teneke boşaldığında yere fırlattı. Ona pasaportları uzattım. Aldı ve hemen askeri kağıdının cebine koydu. Oturdu ve bir sigara yaktı. Dikkatli bir şekilde kibriti parmaklarının arasında söndürdü. Sigarasından son birkaç nefes daha aldı ve yanımıza geldi. Ana kapının önünde duruyorduk. Bütün binanın karanlığı aydınlatacak devasa bir meşaleye dönüşeceği anı bekliyorduk. Tahta zemin ve kirişler hızlıca tutuştu, ardından alevler tavan arasına ve çatıya sıçradı. Eski mobilyalar, döşekler, yünlü yastıklar... Hepsi yandı.

Martin sigarasını işaret parmağı ve başparmağı arasına yerleştirdi, ardından gülümseyerek bize baktı. Sanki yaptığına dair bizden bir onay bekliyor gibiydi.

PAT! Parlayan kırmızı bir leke yere düştü. Önce yeşil ardından turuncuya dönen büyük bir ateş yükseldi. Masanın ayaklarını sardı ardından. Etrafa sıçradı sonra ve artık durdurulma ihtimali kalmadan yayılmaya devam etti. Sıcaklık çoktan karı eritmeye başlamıştı. Tabaklar kırıldı, tahtalar parçalara ayrıldı. Martin kapıya doğru gitti ve uzun alevler yüzünü yaladı. Alevler içine bir şey fırlattı daha sonra. Gözlerim doldu. Daha ağlayamadan neleri attığını anladım. Attıkları kuş veya başka bir şey değildi; pasaportlarımızdı! Alevlerin içinde iki deri gibi büzüldüler ve alevlerin birer parçası oldular. “Tanrım! Lanet olsun, hayır!” diye ağladı Robert. Ben karın üzerindeki kalaşnikofu aldım, emniyeti açtım ve Martin’e doğrulttum. Yavaşça ellerini kaldırdı. Eğer onu öldürürsem, bunun sebebi hastalığın korkunç aşağılanmalarının bende biriktirdikleri ve bütün bunlara dayanacak gücümün kalmaması olacaktı. Silahın yönü değişti. Parmaklarım tetiği ezdi, bir işaret bekliyordum. Kasiewicz’i düşündüm; toprağın altındaydı, biliyordum, değersiz bir kâğıt parçası yüzünden oradaydı. şarjörün tamamını boşalttım, sadece yirmi saniyemi aldı. Parmaklılardan başlayıp, yerdeki camlar da dâhil her şeye ateş ettim. Ağır kiremitler çatıdan düşmeye başladı.

Martin aptal olduğumu söyleyip silahı elimden aldı. Arabaya atladı ve motoru çalıştırdı; geri çekilmemizi söyledi. Romence küfürler savurdu. Gaza bastı; üç veya dört kez kapıya doğru dönebilmek için manevra yaptı. Tekerlekler süründü ve karı ezdiler. Yanmış pasaportlar; değersiz kâğıt

parçalarıydılar artık; pulları ve onaylayan güvenlik ofisinin imzası artık geçersizdi. Çalılıkların arasından eski evimize son bir kez daha bakmak için çabalıyorduk. Ateş seslerini duyan ve fabrikanın bahçesine toplanıp ellerinde kovalarla hastaneye su taşıyan işçiler gelmeden önce buradan uzaklaşmalıydık. Biz ana yola ulaştığımızda, alevler çoktan çatıyı içine almıştı. Kirişler çökmüş, arkada kayısı renkli kalın duvarlar kalmıştı. Avrupa'nın son cüzzam hastanesinin çığlık çığlığa iskeleti, kızgın Medusa'nın kollarındaydı şimdi. Bir şekilde onu böyle hatırlamak beni mutlu edecekti; hari-kulade yaratığın, muhteşem çöküşü.

ONUNCU BÖLÜM

*Ölüm uykundan uyan Romanya
Barbar zalimlerin seni içine gömdüğü
Şimdi yahut hiçbir zaman, baştan yaz kaderini
Ve izle, senden önce düşmanlarının boyun eğişlerini*

Kendi kendini tayin etmiş militanların devriyesine ne zaman takılsak ve Martin onlara belgelerini gösterse, silahlarını büyük bir saygı ve kardeşçe bir bağlılıkla indirirlerdi; biz de radyodan bu şarkıyı tekrar tekrar dinlerdik. Ülkede olan her şeyin temelinde tek başına bu şarkının olduğunu düşündüm o an; devrimin oluşumunu kontrol eden beynin bölümlerini yönlendiren gizli kodlar olmalıydı bu şarkıda. Devriyedeki adam, Martin'e bir şişe ev yapımı içecek verdi; Martin bir yudum aldı, zafer işareti yaptı ve kamyonu sürmeye devam etti. Biz giderken, o an, uyuyan milleti uandırmak için mırıldanmaya başladı.

Devriyelerin sayesinde, eski yolların karmaşıklığıyla asfaltı arkamızda bıraktık. Tümsekli yollar, kütüklerle bloke

edilmiş ve bu kontrol noktaları genellikle dizlerine kadar tezek içindeki köylülerle güçlendirilmişti. Yabalarla birlikte pek çok arta kalan malzeme, diğer tarım aletleri; her birine Avrupa'nın son devriminde birer rol verilmişti. Martin durmak için birden firene köklendi; karlar uçuştı, ateşin etrafında uyuklayan çocukların ve merak içindeki kadınların üzerine çamur sıçrattı. Durmadan kornaya bastı; kırmızı kitapçığı iki adam kütüğü kaldırıp yolu açana kadar rüzgârlığa tuttu.

Biraz daha benzin eklemek için bir mısır tarlasında durduk. Muşambayı kaldırdı, metal şişeyi açtı ve geri çekilmemizi söyledi. Ova karanlık ve sessizdi. Sarımsı bir parıltı, uzakta bulutları aydınlattı. Martin bu ışıkların Bükreş'ten geldiğini söyledi. Yakıtı doldurdu ve bidonu boşluğa fırlattı. Burada, açık havada bir sigara içmek istediğini söyledi; tabii eğer çok üşümüyor isek... Soğuk değil, ipek insanı sıcak ve hoş tutuyor dedim ben de. Martin yaklaştı, yakamı sıkıca kapattı. Kumaşı hissettiği belliydi ve etkilendiğini görebiliyorduk. "Sadece en iyilerini giyer," dedi.

"Kim?" diye sordum.

"Dra – cu – la!" dedi Martin. İsmin yaydığı korkuyu açığa çıkarmak için gözlerini açmıştı iyice. Kazıklı voyvodayı kastetmediğini biliyordum. Bu diktatörün takma adıydı. Robert'ın göğsüne yakından baktım, kazağını kaldırdım ve pijamasından işlenmiş harfleri okumaya çalıştım. 'Ç' ve 'N' harfleri vardı. Bu içimizi dahi ısıtan kıyafetlerimizin Nikolay Çavuşesku'nun gardırobundan geldiğini o an anladım.

Kollarımı kaldırıp koltuk altlarımı kokladığımda Martin gülümsedi. Tatlı ve hoş bir koku yayılıyordu. Ve bu tatlılık tarih demekti. Robert da yaptı aynısını, fakat onun burnu bu tarihi aykırılığı alabilecek gibi değildi. Zaman zaman

Üzerimizdeki kıyafetleri koklayarak devam ettik. İnişli  ıkışlı yollarda hop oturup hop kalkıyorduk. Bir yandan da çamurlu karlarla dolu çukurlardan kaçınmaya çalışıyorduk. Robert hasta ci erinin bir parçasını atmak istediğinde, cama vurdum ve Martin yavaşladı. Ardından Robert arkasına yaslandı ve Romanya'ya hak ettiğini verdik. Gün doğmadan hemen önce tekrar durduk; bölgede, yaklaşan ışıkların uzun sarı çizgisi karanlığı ikiye bölüyordu.  alırların arasından büyük dalgaların yuvarlanmasına benzer, sakın mırıltılar duyduk; s   tlerin arkasında saklanmış Tuna'nın sesi idi bu... Kitanın kalbine doğru seyahat eden akıntılarının ve bu gücün meydan okuyuşunu düşünmek; amaçsızca seyahat ediyor olma gerçeğini, değişim, hareket ve anlam için hastalıklı bir fikre sıkışmış olmayı anladığım zamandan daha çok korkutuyordu beni. Bir anlığına, hastanenin dumanlı kalıntılarına geri dönmeye,  ıkardı ım taşı tekrar yerine koymaya ve zavallı hayatıma kaldığım yerden devam etmeye hazırlandım.

 alırlar ellerimi ve yüzümü çiziyor, açık yaralarım  nüfuz ediyordu. Robert'ın başaramayaca ından korktum. Kollarını omuzlarına doladım; titriyordu. Ateş onu tekrar kolları arasına sıkıştırmıştı. Ayakları çok daha derine battı çamurun içinde. Biraz çabayla ayakkabısını çıkardı ve kırmızı toprağın kalın kümesini yaydı etrafa. Ve nihayet amacımıza ulaştık; sabah bu usu, suyun titreyen yüzeyini bir pe e gibi örtmüştü. Uzaktaki oturak hâlâ görünmüyordu, bu yüzden sanki büyük bir girdabın kenarında duruyor gibiydik. Dikkatli bir şekilde, yanaşan tahta salı ayaklarıyla ezdi Martin, nehrin aşa ısına ve yukarisına Romanya sınır polisleri var mı yok mu diye bakındı sonra. Nehrin etrafında kimsenin olmadığından emin olduğunda bizi de çağırdı.

Hâlâ sigara içiyor ve saatine bakınıyordu. “Burada olacaklar,” dedi ve elindeki sigarayı suya fırlattı. Çürümüş tahtalara oturduk ve nehre baktık. Viyana rıhtımında, boşaltılmış plastik kola şişeleri, küçük tüpler ve strafor parçaları inip çıkıyorlardı; bütün bunlar şu anda sıkışmış gemi enkazının ruhu gibiydi. Suyun içine gömülmüş dallar plastik poşetlere takıldı; renk renk parlayan teknokratların mahsulüydü bu gördüklerimiz. Robert ve ben yavaş yavaş doğan güneşi izlerken, Martin kıyıda bir ateş yaktı. Kurumuş dalları, kamışları kırdı ve ağaç kabuğunun üzerine bir piramit yaptı. Bir duman bulutu yükseldi bize doğru. Robert’ın kalkmasına yardım ettim. Elleri buz tutmuştu ve ısınabilmek için birbirimize daha yakın durduk.

Martin ellerini ovuşturdu ve olduğu yerde zıplamaya başladı. Gerçekliğin, sonu olmadan, aynı sırayı takip eden, durmadan tekrarlayan tehlikeli bir kıtaya benzediği anlardan biriydi. İbre yer değiştirdi, ben de bizden önce hastaneyi terk eden hastalara ne olduğunu sordum Martin’e. “*Sis mortuus mondo, vivens iterum Deo,*” (Ölüm dünyada fakat yaşatmak Tanrı’nın elinde,) diye cevap verdi, bu arada hâlâ zıplamaya devam ediyordu. “Batı kıyısından gittiler, soğuk birçoğunu kırdı. Kurtulanlar, dağın eteğinde kömür ocakları olan eski bir tren yolu hattına gittiler. Orada terk edilmiş bir ev buldular. Aptallar açlıktan ölecekler. Ülkede anarşi var ve her devrim maalesef buğdayları başaklardan ayırır. Korkarım ki onlar için hiç umut yok.”

“Ölüm dünyada fakat yaşatmak Tanrı’nın elinde,” diye tekrar ettim. “Bizim için de aynı olmayacak değil mi?”

Martin sessizleşti ve cevap vermeden, ateşe birkaç kuru-
muş dal daha ekledi. Ne söyleyebilirdi ki? Robert iyice kol-
larını kendine sardı ve ateşi izledi.

Bugünden farklı olarak, eski zamanlarda cüzzamlıların
aforozları en azından zengin bir ayinle yapılıyordu. Karan-
tinadaki cüzzamlı kiliseye götürölüyor, bir ceset gibi tahta
bir sedyeye yatırılıyor ve siyah bir çarşafıa üstü örtölüyor.
Ardından ölüm ezgisi mırıldanılıyordu. Kara topluluk eşlik
ediyor ve talihsiz hasta bu şekilde hastaneye götürölüyor.
Eğer böyle bir kurum olmasaydı, yoldan altı metre uzaklıkta,
dört akasya ağacından bir kulübe inşa ederlerdi muhteme-
len. Hastalar iyi yürekli gezginlerin bu harabeye attığı ka-
raağaçlar sayesinde hayatta kalırlardı. Bir hasta öldüğünde,
kulübe de cesetle birlikte yakılırdı herhalde. Farklı bir se-
naryoda da, hasta Tanrı'nın evinin dışına çıkarılır ve me-
zarlığa götürölürdü. Sembolik olarak dünyadan ve sağlıklı
insanlardan dışlanması gösterilemek için, hastayı yeni
kazılmış bir mezarın içine indirirlerdi. Rahip başlarına bi-
raz toprak parçası atar ve şunu söylerdi: "Arkadaşım, bu se-
nin artık bu dünyada bir ölü olduğunun işaretidir. Fakat sen
Tanrı'nın gözünde hâlâ yaşıyorsun." Ardından hasta, demir
halkalı bir sedyeye ile hastaneye götürölürdü. Hasta yavaş ya-
vaş ölür, hiçbir hastalığın olmadığı o yere çağrılmayı bek-
lerdi her gün; herhangi bir leke veya koku olmayan, güneş-
ten daha parlak o yere.

Kuşlar birden havalandılar ve havada birkaç gri tüy bı-
rakırlarken karlar uçtu. Martin, hızlıca ıslak topraktan bir
avuç alıp ateşin üzerine attıktan sonra silahını aldı. Çalışık-
ların içine çekildik ve dizlerimizin üzerine çömelip bekle-
meye başladık. Bir teknenin üzerinde, bağışmalarla karışık

sorular ve makinistin üstü örtülü cevaplarını duyduk. Martin sessiz kalmamızı söyleyen işaretler yaptı. Sonra çalılıkların yakınına konuşlandı ve silahını onlara doğru nişanladı.

Hangi dili konuştuklarını bilmiyordum. Sis, sesleri yavaşlatıyordu ve yüksek sesle konuşmalarına rağmen, bizim bütün duyduğumuz pamuksu bir yankıydı. İlk gördüğümüz şey boyanmış büyük bir Sovyet bayrağıydı. Ardından kırmızı harflerle *LENINGRAD* yazılı siyah bir tekne gördük.

Martin yavaş yavaş doğruldu. Silahını bıraktı ve iskeleye doğru koştu. Ardından bu yaltakçı Rusların isimleri olduğunu düşündüğüm birkaç şifreli söz bağırdı. Tekneden gelen cevap da aynı tondaydı. O halde bu bizim teknemizdi; sudan sadece iki veya üç metre yükseklikte uzunca bir tekne. Daha da yaklaştıkça iki tane çözülmüş ip gördüm. Biri Martin'i kollarından çekti ve hantal, uzunca bir yılan ayaklarının altından kıvrılmaya başladı. Rehberimiz teknenin ucuna doğru geldi ve halatı mendireğe bağladı. Ağır, dişli çarkların döndüğünü duyabiliyorduk. İskeleden tekneye uzanan metal bir asma köprü belirdi. Tıpkı dev bir heykelin çöküşü gibiydi köprünün düşüşü. Martin dengesini kaybediyordu neredeyse. Tam vaktinde kalın halatı yakaladı ve kara gövdeye ve bayrağa uzanan basamaklara sıçradı. Titreyen ayakları her adımını dikkatle atıyordu. Sisin içinden cesaretlendiren bir ses geldi: *Her şey çelikten yapıldı, Rus çeliğinden.* Ortada buluştular; resmi bir el sıkışma, kısa bir konuşma. Kaptan filikayı işaret etti ve Martin bize doğru döndü. Rus adam kasketini çıkardı, kolunun altına aldı ve banknotlardan oluşan demeti nazikçe kabul etti. Başparmağını yaladı ve parayı iki kere saydı. Ardından kasketi kel kafasına geçirip güvertede yürümeye devam etti. Martin, nehir boyunca

bir aşağı bir yukarı bakındı. Tekrar tahta iskeleye yöneldi ve bizi çağırđı. Boynumda üşümüş terler vardı. Robert söndürdüğümüz ateşten çıkan cılız dumanlara baktı. “Gidiyor muyuz?” diye sordum. Ama o hâlâ yavaş yavaş sönmekte olan ateşe bakıyordu.

Islak kumları iyice yayarak, ateşi tamamen söndürdüm. Ancak o zaman, ayağa kalkmayı denedi Robert. Çürümüş ağaç köklerine tutundu. Rus sinirli bir şekilde el salladı, bizi acele ettirmeyi niyeti, fakat Robert şaşkına dönmüştü; şimdi de tutunduğu ağacı ve büyümüş gözleriyle gökyüzünü izliyordu. Kararsızlığı fiziksel rahatsızlığından veya herhangi bir ağrı yahut ateşten kaynaklanmıyordu. Robert W. Duncan hayatında olanların güçlü, zapt edilemeyen akışının yansımasına karşı bir çatışma içindeydi. İnledi, intihar eden umutsuz insanların, ölüm sırasını bekleyen mahkûmların yahut daha yeni doğum yapan kadınların allak bullak olmuş fikirlerine benzer düşünceler üşüşmüştü kafasına. Gözlerinin beyazı, karların inci gibi parlamalarını yansıtıyordu. Etrafa bakındı, bir kez olsun gözünü kırpmadı; sanki gözkapakları, o küçük perdeler, gözlerinin köşelerindeki kaşların önemsiz hareketleri, sadece bu dünyanın varlığını değil, aynı minvalde gelecek olan, önümüze sunulan dünyanın da varlığını yıkacakmış gibi düşündürdü kendisine... Ardından kısa aralıklarla birkaç kez göz kırpmak zorunda kaldı. Kollarından tuttum ve çekıştirdim. Onu içine daldığı bu zihinsel girdaptan kurtarmak istedim. Bana baktı ve ardından tekneye döndü. Yüzten çalılar tekneye çarpıyordu ve ardından akan nehrin küçük girdaplarında kayboluyorlardı. “Haydi, gidelim!” dedim.

Rus her iki kolunu da öfkeyle sallıyor, Martin onu sakinleştirmeye çalışıyordu. Robert nihayet omuzlarımdan

tutunup adım atmaya başladığında, Martin ve Rus bir sessizliğe bürünüp, güvertenin diğer ucuna doğru ilerlediler. Martin şapkasını çıkardı ve alnındaki terleri sildi. Sonra şapkasını kolunun altına koydu. Plastik bir eldiven çıkardı ve alnındaki terleri sildi. Durabildiğim kadar sağlam durmaya çalıştım ve anın ciddiyetine uyabilmek için, hızlıca kıyafetlerimi düzelttim. Kaptan motorları çalıştırdı. Titreşimler köprüye yayılmaya başladı ve nehrin kıyısındaki çamurları ve taşları yerinden oynattı. Rus bir adım geri attı ve abartılı bir şekilde sanki devrimden sonra gizlice ülkeyi terk eden, görevden alınmış asil insanlarmışız gibi bizi selamladı. Ben Martin'in eldiveniyle tokalaştım, o benim elimi sıktı, o an olduğu yerde kaldı. "Kurtarın kendinizi..." dedi ve gözlerimin içine baktı. Gülümsemeye çalıştım.

Hemen o sırada Robert öksürdü. Martin birkaç metre geriye çekildi. Teknenin motoru homurdandı ve hiç olmadığı kadar yüksek bir sesle sularda boğuldu. Robert'ın elleri titredi ve tırabzanların paslı iplerini sıkıca kavradı. Rus, ellerini çırparak asma köprüden geçerken "Hadi çocuklar, önümüzde uzun bir yol var," dedi, Devamında "Gidiyoruz!" diye bağırdı; o sırada sevinçle cebindeki parayı da okşuyordu.

Veda etmek için ne söyleyeceğimi bulamadım. İçgüdüsel olarak elimi kaldırdım. Asker selamı verdim ve işte hepsi bu. Martin de aynısını yaptı. Sanırım iki yaş gördüm o an gözlerinin kenarlarında. "İyi şanslar..." dedi.

Uzun zamandır kimseden bu sözcükleri duymadığımı hissettim.

Ağır kaldıraçların sesleri arasında asma köprü toplandı. Baygın bir titreme yayıldı metal heykele, soğuk suyun kadifemsi bir yüzeyi vardı o an. Ardından tekne hareket etmeye

başladı ve karadan uzaklaştık. Parlak taşlarla döşenmiş bir güvertede idik. Balık kokuları, yoğun Rus yağının kokusuna karışmıştı. Robert öne eğildi, öğürdü ve ağzından yarı sindirilmiş yemeklerden yeşil bir bulanık nehir fışkırdı. Midesini boşalttıktan sonra koluyla ağzını sildi ve derin derin iç geçirdi. Asidik maddelerin kalanlarını topladı ve kıyıya doğru fırlattı. Martin çalılarının arasında kayboldu. Rus ise güvertenin altına inmişti.

Sanırım bizim kalacağımız yeri hazırlayacaklardı. İşin doğrusu orayı bir delik olarak adlandırmak daha yerindeydi. Batı Avrupa'nın tüm kıyılarına, Viyana'daki rıhtımlara, karanlığın kalbine doğru giden yolculuğumuz boyunca buranın keyfini çıkarmalıydık. İki cüzzamlının umut dalgasının, dış dünyanın kocaman duvarlarına çarpıp kırılacağı o yere gidene kadar buradaydık. "Saygılarımla," dedi Rus. Kemerinin altındaki Zbrojovka tüfeğini kavradı ve "Her şey hazır, bu taraftan lütfen," dedi.

Sarmal merdivenler, geminin kışından aşağı uzanan karanlığı yırtıyordu. Yüksek ateş ve bir istifranın ardından Robert, ayaklarını güç bela hareket ettirebiliyordu. Aşağı doğru, tek tek merdivenleri ve duvarları hissederek indik. Bir yanımızda, iki yuvarlak gemi penceresi –çay bardağı çapında– vardı. Nehir kıyısının sisli manzarasını, diğer askerlerin devriye botlarını, şehirlerin silüetlerini görmemize yarayacak iki delik. Batıya doğru uzaklaştıkça, daha da güzel ve mükemmel görünecekti her şey. Demir kapı gıcırtyla ve nihayetinde tüm kamarayı sarsan bir çarpmayla kapandı.

Bu, ilk kez, kimsenin akışını bilmediği bir film çekimiydi. Tüm bildiğimiz ikimizin varlığı diye geçirdim aklımdan. Robert'in üstünü yağlı, kokuşmuş battaniye ile örterken, bizim

deliğimiz ile motor arasındaki metal duvara yasladı sırtını. Bu ısı kaynağı önümüzdeki dört gün boyunca bizi donmaktan kurtaracağının garantisiydi. Aynı zamanda bizi uyutmayacak bu işkence gibi sesin de her an teminatıydı. Pistonların iniltileri, tüm iletişim yollarını kapatmıştı. Hâlbuki çok zaman geçmedi üzerinden... Yumuşak sözcükler soğuk havada, hastanenin yüksek tavanlarında çınliyordu.

Robert'ın hastalık yüzünden bozulan dudaklarından bir şeyler okumak imkânsızdı ve zar zor ellerini oynatabiliyordu. Küçük pencereye baktım, şehir manzarasını görebilmek ve yağ tenekesine batırdığım parmağımla metal duvara şunları yazmak için; MAGURELE, KALAFAT, BELGRAD ardından VUKOVAR, MOHAÇ, DUNAFÖLDVAR, BUDAPEŞTE sonra ESTERGON, KOMARNO, BRATİSLAVA ve nihayet VIYANA. Viyana! Parmağım duvara bu adı işledi. Gözlerim Tuna boyunca uzanan bakımsız, kırağı kaplı ambarların ve otların üzerinden, yeşil ışıklarla görünen şehir isimlerini takip ediyordu.

Günde bir kez kapımızın altındaki küçük havalandırma açılırdı. Boğum boğum bir Rus eli, boş tabakları alır ve yerine yarı pişirilmiş balık çorbaları verirdi. Balıkları Robert için ayırır, kılçıklarını tabağın kenarına biriktirirdim. Küçük tepe büyür, omurga ve kaburga piramidine benzerdi; önemsiz ölümlerine geçici bir anıt, buradaki varlığımızın ve kalbe olan yolculuğumuzun kırılğan bir sembolü. “Karanlığın Kalbi,” dedim yüksek sesle, fakat sesim pistonların gürültüsünde kayboldu. Vahşi Slav kabilelerinin yaşamlarını düşündüm. Nehir kıyısında gizli gizli dolaşan ve silahlarını bileyen insanları... Bir kez olmuştu, bir kere daha olabilirdi. Gözlerimde canlandı.

1487'de Aragon Kralı Ferdinand, Kastilya Prensesi Isabella'yı eş olarak aldı ve iki muhteşem Pirene Krallığı niha-yetinde kan bağıyla birleşmiş oldu.

Kutlamalar efsanelerde geçtiğine göre yetmiş üç gün sürdü. Bu kutlamalar Fas'taki minareleri titretti ve minaresinden bakan müezzin artık huzurlu sokakları görmüyordu. Korkmuş kadınlar ve ağlayan küçük çocuklar vardı; şövalyelerin atlarından yükselen toynak seslerini duyuyorlardı. Tüm çeşmeler kurumuş, çeşmelerin yerine gençlerin kanı akar olmuştu.

Yağmurlu bir kasım ayı gecesi, soğuk dağ rüzgârlarının ulumaları, kraliyet muhafızlarının atlarının çektiği arabaları gizlemekte son derece becerikliydi. Kale, alışılmadık bir kafeyle birden kuşatılmış ve muhafızlar kapının neredeyse çıt bile çıkmadan kapandığını görmüşlerdi. Misafirler gelmişti... Kraliçenin en soylu koruyucularının zırhlarının altında bir adam ve bir kadın; sadece bir meşalenin aydınlattığı bir odaya götürülmüştü. Günlerce, meraklı gözler onlara bakamamıştı. Tek gördükleri, baştan ayağa silahlı muhafızların kaslı vücutlarıydı. İki krallığın birleşiminin yıldönümü kutlamaları yaklaştıkça, gizemli misafirler daha az dikkat çeker olmuştu ve sonunda tamamen unutulmuşlardı. Yalnızca her gece, bodrumdaki hücreleri gezdikten sonra dönerken, Kraliçe'nin yüzüne yansıyan fenalık ve bundan duyduğu haz akıllarda kalmıştı.

Kutlamalar genç bir hanedana yakışır türdendi. En kaliteli Sicilya şarapları şelaleler gibi akıyordu ve masalar tüm egzotik oyunlarla doluydu. Dışarıda, duvarların arkasında, insanlar sevinçle çığlıklar atıyor, bir yandan da kızarmış sü-lünler, sütle pişirilmiş keçi etleri yiyorlardı. Herkes halinden

memnundu ve kaleyi dolmuş mideleri ve şişirilmiş egolarıyla terk etmişlerdi. Onlara tanınan kraliyet nişanelerini uğraşlarla sindirmişlerdi. Böylece tüm bunları ileride torunlarına ve kölelerine anlatabileceklerdi. Ne var ki, yaşananları oradaki herkesin anlatmasına müsaade edilmemişti.

Kraliçe'nin seçtiği birkaç kişi, yüksek kulede, Kraliçe'nin düzenlediği ziyafete katılma ve sırayla el sıkıştıkları uzak toprakların elçileriyle birebir tanışabilme şerefine nail olmuşlardı. Son çift sahte bir incelikle; Oltenya Lordu Prens Eugene ve karısı Costanta olarak tanıtılan adam ve kadın, diğer misafirlere gülmeye tenezzül bile etmemişlerdi. Yüzleri sedef maskelerle gizlenmiş, sadece gözleri görünüyordu. Eğilip tokalaşmadan önce, çift, geleneklerin aksine ipek eldivenlerini çıkarmışlar ve misafirler de bunun bir tür özel saygı olduğunu düşünüp aynısını yapmışlardı. Sert elleri olan Prens –oysa kılıç ve gürbüzden sertleşmemişti elleri– Arap kılıçları ile yaralanmadan, uzun ve mutlu bir hayat yaşamıştı zamanında... Aragon'un zengin bahçelerinde portakal soymuş, cesur şövalyeler ve safkan atlar saldırılarla kanarken, ellerini sakınıp portakal soyan bu asil kana sahip adam, sonraları cüzzam hastanesinin çamurlu topraklarında acı içinde ailesinden ve cemiyetten çok uzakta ölmüştü.

Kısa zamanda tüm krallık, Isabella'nın acımasız adaleтини ve onun kibirli aristokratlardan alacağı korkunç intikamı öğrenmişti. Sonuçtan gayet memnun, kendine, iki bin şilin maaşla çalışacak bir *Conte Di Lepra* (Cüzzam Mahkemesi) kurdurtmuştu.

Kara zindanımızın motorları nihayet durdu. Şimdi sessizce suyun üzerinde sürükleniyor ve bir toprak parçasının üzerine oturmayı bekliyorduk. Robert gözlerini açtı,

sessizlikten tedirgindi. Dışarı çıkıp tüm Avrupalılarla el sıkışmalıyız diye düşündüm. Gülümseyip, cüzzamlı ellerimizi uzatırdık; zira onlar bunu hak etmişti. Yavaşça Viyanalı çocukların dolgun yanaklarına vurur, tüm camlara tükürürdük. Her ağacı okşar, her tuvalette hastalık bırakırdık. Şehrin sarımsı ışıklarına bakarken içimden bunlar onlara müstahak diye geçirdim.

Tekne sarsıldı. Büyük bir kargo gemisi enkazının yanına demirlendik. Kalp atışlarımı hızlandırmaya, avuçlarımı terletmeye, sesimi titretmeye çalıştım ancak hiçbir olmadı. Hecana dair hiçbir iz yoktu.

Robert yavaşça kalktı ve pencereye yaklaşp “Hep Viyana’yı görmek istemiştım,” dedi.

“Bilmiyordum,” diye karşılık verdim

“Evet,” dedi hemen.

“Haydi, şehrin merkezine inelim. Orada bir hastaneye gidebiliriz. Sıcak kahve alırız ve hastanedekiler hastalığımız üzerinde çalışmaya bayılırlar,” dedim, Robert’ı biraz neşelendirmeye çalışarak. “İki yüz yıldır bizim gibi hastaları olmadığına iddiaya girerim.”

Rus yumrukları kapıyı dövüp ardından açıp bizi dışarı çıkardığında, sıska parmakları bizi tutup bir karanlıktan alıp bir başka karanlığa bırakacakken kalbim deli gibi çarpmaya başladı; bu çırpınışlar korkunun yürüyüşleriydi. İlk önce Robert çıktı ve peşinden de ben.

Rus, sağlık ve hastalık arasındaki güvenli mesafeyi korumak niyetiyle uzun, tahta bir direğe tutunmuş güvertede duruyordu. Biz inmeye başlar başlamaz, direği bizim olduğumuz tarafa döndürüp “Sakin ve yavaş yavaş, acelemiz yok,”

dedi. İkinci lafı son derece gereksizdi. Burnumu çektim ve dudak kenarlarım titredi. Robert soğuk hava yüzünden öksürdü. Güvertedeki zebani bir işaret verdi ve sopasını döndürdü, şimdi daha yavaş bir şekilde hareket ediyorduk. Avusturya topraklarına inen asma köprünün her dişlisinin ağır işleyişini duyabiliyordum. Oltenya Lordu Prens Eugene ve eşi Constanta'yı bizimle kıyaslayıp eğlendim. Sopayla, Robert ve beni geri itti. Karşı koyacak gücümüz yoktu. Yavaşça yürüdük, kayıp suya düşmekten korkuyorduk. Sona geldiğimizde, sopa birden ikimizi de ileri savurdu ve rıhtımdaki su birikintisine düştük. Daha yavaş düşseydim eğer, sudaki yansımalarımızı görebilirdim; hatta yıldızlı gökyüzünü, Sidney'e uçan bir uçağı ve büyük ayıyı da...

Rus elindeki sopayı suya fırlattı ve yavaş hareketlerle çelik yapıyı yukarı kaldırdı. Yukarı, yukarı, Cennet'e diye geçti aklımdan.

Rus vazifesini bitirmek için aşağı eğildi, baretini çıkardı ve bir sirk göstericisi gibi el kol hareketleri yapmaya başladı. Bizi tekneye ilk aldığı anda yaptığı hareketler gibiydi. Makinist kabininden el salladı. Robert el sallaması gerektiğini düşünüp yavaşça elini kaldırdı ve teknenin bizi bıraktığı yöne dönmeye çalıştı. Solu işaret ettim, doğuyu fakat Robert gözlerini kırıştırdı ve yüzümü zar zor tanıdı. Gözleri iyice zayıfladı, alnı soğuktu; yine de kalkıp, bu yabancı topraklarda birkaç adım atacak gücü buldu. Kendi başına yürüyebileceğini söyledi. "Tabii yürüyebilirsin," diye cesaretlendirdim onu. Bunun bir gurur meselesi olduğunu anladım ve Robert, arkamdan inatla, topallayarak gelmeye başlamıştı. "Önünde daha çok yol var arkadaşım," dedim.

Önümüzde Viyana ormanlarının bin yıllık karanlığı uzanıyordu. 1529'da besili develerin gezdiği ve Osmanlı demircilerinin, adanmış bir şekilde binlerce yatağanı sivriltilip, düşmanlarının boğazları için bileceği yer yine bu ormanlardı. Bilemenin sesi, efsaneye göre, çocuk ağlamasına benzermiş.

Ormanın derinliklerinde, derin bir uğultu vardı. Landstrasse Yolu. Avrupa biter ve Asya başlar bu yolda. Sınırı geçtik ve hayallerimizdeki şehre doğru yol boyunca devam ettik. Tekerleklerin sesleri ve Volkswagenlerin homurtuları ağaçları geçtikçe artıyordu. "Doğru yolda gidiyoruz," dedim. Fakat Robert biraz dinlenmek için oturmak zorunda kaldı. O an, arkadaşımın eğer bu ağaç dibinde sabaha kadar beklese de vazgeçmeyeceğini biliyor olmama rağmen "Kalk, şimdi vazgeçmek olmaz, aptallık bu," diye çıktım.

Kafasını salladı ve gülümsemeye çalıştı. "Vazgeçmek yok," dedi. Tekrar ayaklandı.

Farlar uğursuz kuyruklu yıldızlar gibi gözlerimizin önünden geçip giderken ellerimiz gözlerimizin üzerinde, parlayan farların hareketlerini takip ediyorduk. Önce Robert yola atladı. Sıkıştırılmış bir alan bizi asfaltın bir köşesinde ayırdı. Robert'ın tuhaf yürüdüğünü fark ettim. Sanki ölüm cezasına çarptırılmış ve kurşuna dizilmeye götürülen biri gibiydi.

Durumu göz önüne aldığınızda, son derece hızlı hareket ediyordu. Ve muhtemelen dayanılmaz bir acı içindeydi. Usulca taşların üzerinden geçti ve kendi bölgesinde bir tilkiyle oynayan tavşan edasıyla manevralar yaptı. Yola ulaşmak için çok daha kararlı görünüyordu.

Durdum ve izledim. Kafam karıştı, ta ki Robert'ın niyetini anlayana ve Zoltan'ı hatırlayana kadar. Birden Robert

kıyafetlerini çıkarmaya ve koşmaya başladı. Farlar aşağı yukarı inip çıkmaya, sarımsı izler bırakarak dönmeye başladı. Robert'ı gözden kaçırmamaya çalıştım ve görüşüm belirsizleşmesin diye zarar görmüş sol gözümü kapatmak zorunda kaldım.

Robert yavaşladı ve yolun birkaç adım gerisinde durdu. Ben ona yetişmek için hızlı davranıyordum. Adını bağırmaya başladım. Robert şapkasını çıkardı, alnındaki teri sildi ve ardından iki kolunu kaldırıp veda için el salladı. Ben de durdum. Arkasındaki ışık, onu koyu bir siluet, bu toprağın küçük, belirsiz dünyasında kara bir delik haline getiriyordu. Robert'ın kandan ve etten ibaret varlığından çok, bir insanın yok oluşuydu bu. Kısa bir sessizlik oldu. İnsanların düşüncelerinin, önceden belirlenmiş kaderlerimizin ortasında; direnmenin amaçsız hareketlerle devam eden korkusuyla kalakaldım. Bir aralık gecesi senfonisi çalmaya başladı.

Allegro molto moderato: Robert W. Duncan yavaşça yüzünü araba seline döndürür ve kollarını iki yana bırakır. *Adagio*: Yere bakar, sağa ve sola bakar, doğuya ve batıya bakar. Ardından gözlerini yine zemine çevirir. *Allegro molto e marcato*: İlk adımı düzgün değildir. Düşünceleri bulanıklaşır. Kendini değiştirelemeyen arzuların zincirlerinden, Karpatya'dan esen soğuk rüzgârlar kadar güçlü bir şeytandan kurtarmaya çalışır. *La Mort d'Aase*: Landstrasse'nin sert yüzeyine ikinci adımını atar. Arabalar umutsuzca korna çalmaktadırlar. Fakat üçüncü adım... Bu adım büyük bir çarpışmaya ve kemiklerin kırılmasına, ardından acı içinde bir bedenin savrulmasına ve yola dehşetle düşmesine sebep olur.

Tüm dünya sustu. Toprak bir adamın ölümüyle örtüldü.

Cesedin etrafındaki kalabalığı geçmekte hiç zorlanmadım. Dağıldılar, aynı anda hem bu ölümcül kazanın dehşetini, hem benim cüzzamlı yüzümü –ilk kez gururla sergilemiştim– kavrayamamışlardı. “Biz cüzzamlıyız! Siz... Sizse domuzsunuz!” Bunu söyleyiverdim ve etrafımdaki dairenin çapı iyice genişledi. Etrafımdaki tüm bakışları yok sayarak Robert’ın yanına diz çöktüm. Ne araba çarptığında, ne ambulansın sesi duyulduğunda, ne de arabanın arkasında uykusundan uyanan çocukların ağlamalarını duyduğumda hiç hareket etmedim. Bir tek damla gözyaşı dökmedim. Ta ki, araçların birinden gelen, akustik bir gitarın çınlamasını duyanaya kadar... Kadife bir ses: *“Ben bir zavallı gezginim / Kaderin dünyasıdır yolculuğum / Öyle ki ne hastalık var orada, ne tehlike ne sıkıntı / Gidiyorum işte o ışık diyarına”*

Ve ardından... Devamı?

Haklıydım. Bir bardak sıcak kahve, kilitli hastane odasının açıklığından uzatıldı. Bardağı aldım ve alır almaz duvara fırlattım. Kahve duvardan aşağı süzülürken, değişik şekiller oluşuyordu. Üç hayvan figürüne benzettim şekilleri; hangileri olduğunu hatırlamıyorum. Bir sonraki ay Avusturya yapımı koruyucu giysiler içinde, bir sürü Avusturyalı doktor, gökkuşağı rengine ilaçlar ve iğnelerle geçti. Motorcuların, polislerin ve yardımcı doktorların hiçbirinin, beni ambulansa taşırken, Hansen’den etkilenmediğini söylediler. Ne büyük şans! Otopsisinin ardından, Robert’ı Avusturya topraklarının üç metre altında yaktılar. Varoş mahallelerden birinde, mezarını buldum. Eğer biri ilgilenirse, kemiklerinin üç yıllık bir zaman diliminde Amerika’ya iade edileceğini söylediler. Bakterinin tamamen işlevini yitirdiklerinden emin

oldukları bir zaman dilimiydi. Bunu zaten anlamıştım. Ne var ki, hayatımın geri kalanını Adriyatik denizinin sesiyle, beni selamlayan gemilerin sirenleriyle, fenerlerin ışıklarıyla uyanarak geçirdiğimi hayal dahi edemiyordum.

Toplumsal dışlanma diyorlardı buna. Kendi vatanımda huzurlu bir ölüm... Düşünmek için bolca zaman... Keçi peynirleri, bolca sabır otu; son cüzzam hastanesinde geçirdiğim günlerimin kalan anılarıyla, o hayatı geride bırakma vakti.

Çok düşünmemeye çalışıyorum. Bugün, komşu adadan merhametli bir balıkçının, zaman zaman iskeleden bana attığı kurutulmuş incirleri yiyorum. Denizde hafif bir kabartı var. Işıklar ara ara belirliyor. Gemiler dünyanın limanlarına doğru yolculuktalar. Hava tahmin raporları bu gece sis olmayacağını söylüyor. Hâlâ denizi izliyorum. Viyanalı cerrahlar alışılmış bir operasyonla kataraktımı tedavi ettiler fakat hâlâ net göremiyorum. Rüzgârlı geceler uyku tutmadığı zamanlarda, tavanı izlediğimde, görüş açımın köşesinde sarı noktalar oluşuyor. Gözbebeklerim optik yanılsamaları karşılamakta aceleci, yine de ısrarla görmekten ve göz toplarımla hareketleri takip etmekten kaçınıyor. Bu tarifi zor şey, odanın köşesinde sürekli, ufuk çizgisinin orada, kayalıkların doğusuna vuran balıkçı ışıklarında asılı bekliyor. Bazen bir el veya ayakmış gibi geliyor... Rahatsız etmiyor ama korkuyorum. Çünkü hayal gücüm yavaş yavaş cüceler oluşturmaya başladı ve canlanmaları an meselesi. Ardından bu cüceler hareket kabiliyetine kavuşacak ve konuşacaklar. Elleri hastalıktan bozulmuş ve sesleri kalınlaşmış olacak. Belki de bu cücelerden birisi, Robert'ın Oda 42'de kilitliken duyduğu, cüzzamlı varlıkla aynı şey... Çıldırılmış gözlerimi kapatmak için siyah bir sargı yaptım. Yatağa girmeden önce gözlerime

bağlıyor ve güneş ışıkları belirmediğinde çıkarıyordum. Delirmediğimden emin olmalıydım... Delirmediğimden...

Ve tabii uzun yürüyüşlerin epey yardımı oluyordu düşüncelerime. Bahçenin altında kendi kendine büyüyen yabani çiçekleri suluyor, arada sahile iniyordum. Hep gemi enkazı izleri vardı sahilde... Büyük trajedilerin küçük parçaları... Güneşin yavaşça kuruttuğu, ölmekte olan yengeçler, kolları kopmuş bir ahtapot, bir sonraki kıyıya ulaşamamış bir kedi... Kumun içinde bir şeyler eşeliyor, ismimi kazıyordum kumlara. Dalgaların işlerini yapıp, yazılarımı süpürmesini bekliyor ve sonra sahil boyunca yürüyordum.

